

Jomfruland
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg:	Jomfruland nasjonalparkstyre
Møtested:	Kommunestyresalen, Rådhusgata 5, 3770 Kragerø
Dato:	17.11.2025
Tidspunkt:	10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Innkalling av styrets faste medlemmer og rådgivende utvalg.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 40/2025	Godkjenning av innkalling		
ST 41/2025	Godkjenning av protokoll		
RS 46/2025	Møteprotokoll 08.09.2025		2025/10099
RS 47/2025	Orienteringer		
RS 48/2025	Veiledning - Jomfruland nasjonalpark - skadefelling og lisensfelling i verneområder		2025/12606
RS 49/2025	Signert avtale - Jomfruland nasjonalpark - tiltak mot spøkelsesfiske i Sør-Norge - HI-prosjektnummer 15558		2025/9820
RS 50/2025	Føringer for forvaltningsmyndighetene - Jomfruland nasjonalparkstyre - budsjett for tiltak i verneområdet - drift av nasjonalparkstyret - 2026		2025/12169
RS 51/2025	Referat styremøte 141025 - informasjon fra Miljødirektoratet - Jomfruland nasjonalpark - referat styremøter i besøkssenteret		2025/12196
RS 52/2025	Kopi av svar på oppdrag sendt KLD - Jomfruland nasjonalpark - negative påvirkninger i marine verneområder		2025/3384
RS 53/2025	Informasjon til forvaltningsmyndigheter - ekstremvær og skader i verneområder		2025/12456
DS 17/2025	Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - Kragerø 29/323 - motorferdsel til Hovedveien 133		2025/12180
ST 42/2025	Budsjett og prioritering av tiltak (kap./post) 1420.31 og drift av nasjonalparkstyret (kap./post 1420.21) for 2026		2025/12169
ST 43/2025	Bytte av tjenesteleverandør og oppgradering av nettsiden jomfrulandnasjonalpark.no		2025/12308
ST 44/2025	Eventuelt		

ST 40/2025 Godkjenning av innkalling
ST 41/2025 Godkjenning av protokoll

Møteprotokoll

Utvalg: Jomfruland nasjonalparkstyre

Møtested: Møterom 151, Ytre Strandvei 15

Dato: 08.09.2025

Tidspunkt: 10:00 - 14:00

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Henriette Fluer Vikre	Leder	
Heidi Herum	Nestleder	
Terje Mindrebø	Medlem	

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Representerer
------	----------	---------------

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer
------	-----------	---------------

Merknader:

Øvrige frammøtte:

Navn
Eirik Johansen Dobbedal, nasjonalparkforvalter
Espen Marker, Statens naturoppsyn

Underskrift:

Protokollen ble sendt møtedeltakerne på e-post 10.09.2025. Merknader mottatt innen en uke er innarbeidet og protokoll er digitalt godkjent.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 33/2025	Godkjenning av innkalling		
ST 34/2025	Godkjenning av protokoll		
RS 34/2025	Møteprotokoll 03.06.2025		2025/10099
DS 12/2025	Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - motorferdsel - Hovedveien 143 - renovering		2025/7323
DS 13/2025	Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - Jomfruland fuglestasjon - Hovedveien 164 - motorferdsel		2025/7932
DS 14/2025	Delvis tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - arrangement - Grenland Pokerrun		2025/8092
DS 15/2025	Avslag - Jomfruland nasjonalpark - sommerleir - Øitangen - frakte proviant - motorferdsel		2025/8453
ST 35/2025	Innstilling_Søknad om etablering av landbruksgjerde rundt slåtteeing		2025/7575
ST 36/2025	Innføring av særskilt forskrift med sykkelforbud av hensyn til naturmiljøet på Øytangen		2023/10264
RS 35/2025	Orienteringer		
ST 37/2025	Eventuelt		

ST 33/2025 Godkjenning av innkalling

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 08.09.2025

Behandling

Vedtak

Innkalling godkjent.

ST 34/2025 Godkjenning av protokoll

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 08.09.2025

Behandling

Vedtak

Protokoll godkjent.

RS 34/2025 Møteprotokoll 03.06.2025

DS 12/2025 Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark -
motorferdsel - Hovedveien 143 - renovering

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 08.09.2025

Behandling

Vedtak

Ingen merknader.

DS 13/2025 Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark -
Jomfruland fuglestasjon - Hovedveien 164 - motorferdsel

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 08.09.2025

Behandling

Vedtak

Ingen merknader.

DS 14/2025 Delvis tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - arrangement - Grenland Pokerrun

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 08.09.2025

Behandling

Vedtak

Ingen merknader.

DS 15/2025 Avslag - Jomfruland nasjonalpark - sommerleir - Øitangen - frakte proviant - motorferdsel

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 08.09.2025

Behandling

Vedtak

Ingen merknader.

ST 35/2025 Innstilling_Søknad om etablering av landbruksgjerde rundt slåtteeeng

Innstilling fra forvalter

Jomfruland nasjonalparkstyre tillater etablering av varige gjerder på kartfestet areal med sikte på etablering av slåtteeeng. Jf. forvaltningsmål for Stråholmen landskapsvernområde skal det være kort marksjkt når vekstsesongen begynner og slåtteeenga skal derfor være tilgjengelig som beiteareal etter slått. Etablering av slåtteeeng vurderes å være viktig for opprettholdelse av landbruksdriften på Stråholmen som bidrar til å ivareta kulturlandskapet på øya. Tillatelsen er hjemlet i verneforskriften for Stråholmen landskapsvernområde § 3 fjerde ledd d.)

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med en frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Jomfruland nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 08.09.2025

Behandling

Ingen merknader.

Vedtak

Jomfruland nasjonalparkstyre tillater etablering av varige gjerder på kartfestet areal med sikte på etablering av slåtteeeng. Jf. forvaltningsmål for Stråholmen landskapsvernområde skal det være kort marksjkt når vekstsesongen begynner og slåtteeenga skal derfor være tilgjengelig som beiteareal etter slått. Etablering av slåtteeeng vurderes å være viktig for opprettholdelse av landbruksdriften på Stråholmen som bidrar til å ivareta kulturlandskapet på øya. Tillatelsen er hjemlet i verneforskriften for Stråholmen landskapsvernområde § 3 fjerde ledd d.)

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med en frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Jomfruland nasjonalparkstyre.

ST 36/2025 Innføring av særskilt forskrift med sykkelforbud av hensyn til naturmiljøet på Øytangen

Innstilling fra forvalter

Jomfruland nasjonalparkstyre ber Miljødirektoratet innføre særskilt forskrift med sikte på å regulere eller forby sykling i nasjonalparken nord for Øytangen gård hjemlet i verneforskriften § 7 niende ledd, slik det fremgår i vedlagt kartutsnitt.

Bruk av sykkel bidrar til å uheldig slitasje på naturmiljøet i tørrenga nord for Øytangen gård i perioder med svært tørt eller fuktig vær. Nasjonalparkstyret har i dag ikke hjemmel til å begrense ferdsel i perioder hvor værforholdene gjør enga ekstra sårbar for slitasje. Det er ønskelig med en forskrift som enten gir nasjonalparkstyret mulighet til å forby ferdsel i sårbare perioder, i et definert tidsrom eller innføring av et generelt forbud.

Saksopplysninger og vurdering legges ved brev til Miljødirektoratet.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 08.09.2025

Behandling

Vedtak

Jomfruland nasjonalparkstyre ber Miljødirektoratet innføre særskilt forskrift med sikte på å regulere eller forby sykling i nasjonalparken nord for Øytangen gård hjemlet i verneforskriften § 7 niende ledd, slik det fremgår i vedlagt kartutsnitt.

Bruk av sykkel bidrar til å uheldig slitasje på naturmiljøet i tørrenga nord for Øytangen gård i perioder med svært tørt eller fuktig vær. Nasjonalparkstyret har i dag ikke hjemmel til å begrense ferdsel i perioder hvor værforholdene gjør enga ekstra sårbar for slitasje. Det er ønskelig med en forskrift som enten gir nasjonalparkstyret mulighet til å forby ferdsel i sårbare perioder, i et definert tidsrom eller innføring av et generelt forbud.

Saksopplysninger og vurdering legges ved brev til Miljødirektoratet.

RS 35/2025 Orienteringer

ST 37/2025 Eventuelt

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 08.09.2025

Behandling

Vedtak

Møtegjennomføring 4 timer

Forberedelse: 1 time

Neste styremøte jf. møteplan, mandag 17. november. Møtet arrangeres som fellesmøte med rådgivende utvalg.

RS 47/2025 Orienteringer

Jomfruland nasjonalparkstyreen
Nasjonalpark- og verneområdestyrer
Kommuner med forvaltningsmyndighet for verneområder

Trondheim, 28.10.2025

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/15362

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Skadefelling og lisensfelling i verneområder

Miljødirektoratet har mottatt flere spørsmål om krav om tillatelse til skadefelling og lisensfelling innenfor verneområder. Bakgrunnen for spørsmålene er at verneforskriftene har ulike unntaksbestemmelser knyttet til felling av vilt.

Verneforskriftene gjelder side om side med annet regelverk. Det innebærer at aktiviteter og tiltak i verneområder må være tillatt både etter verneforskriften og annet regelverk aktiviteten eller tiltaket reguleres etter, som for eksempel viltloven eller motorferdselloven.

Hvert enkelt verneområde har en egen verneforskrift. Verneforskriftene er vedtatt på ulikt tidspunkt og da etter ulike maler. Dette innebærer at reglene vil variere mellom områdene. Dette er ikke alltid tilsiktet, noen problemstillinger ble ikke vurdert eller var ikke aktuelle på vernetidspunktet.

De konkrete reglene om skadefelling og lisensfelling følger av viltloven som regulerer jakt, fangst og felling av vilt.

I de fleste verneområder gir verneforskriften direkte unntak for jakt. Dette innebærer at jakt kan skje i verneområdet i tråd med viltlovens regler.

I nyere verneforskrifter er det også gjort unntak for felling. Dette varierer imidlertid mellom områdene, i noen områder er det kun gjort unntak for skadefelling og ikke lisensfelling.

Gjeldende forskriftsmaler har et generelt unntak for felling, og for noen verneområder som ikke har slikt unntak i eksisterende verneforskrift kan det være behov for å endre verneforskriften på dette punktet. Slike innholdsmessige endringer kan ikke gjøres av Miljødirektoratet etter delegert myndighet. Miljødirektoratets myndighet til å gjøre endringer i vedtatte verneforskrifter følger av naturmangfoldloven § 34 sjette ledd. Siden endring av verneforskrifter krever høring og vedtak ved kongelig resolusjon, er det etter Miljødirektoratets vurdering hensiktsmessig å gjøre slike endringer sammen med andre endringer eller revisjonsbehov i de aktuelle forskriftene.

I områder hvor det i verneforskriften ikke er gjort unntak for skadefelling og/eller lisensfelling, krever denne aktiviteten tillatelse og må behandles på samme måte som alle andre tiltak som må søknadsbehandles i verneområdet.

Det er den enkelte jeger som må ha tillatelse. Det er imidlertid ikke noe i veien for at en person søker på vegne av flere, f.eks. et jaktlag. Forvaltningsmyndigheten kan utforme standardiserte tillatelser som går ut til de som søker. En slik tillatelse kan også gjelde hele verneområdet dersom det er grunnlag for dette, eller gis som en samletillatelse til flere så lenge det fremgår av tillatelsen hvem som er omfattet.

En tillatelse må fylle kravene til enkeltvedtak og også omfatte de vurderinger verneforskriften og naturmangfoldloven krever. I tilfeller hvor verneforskriften ikke har særskilt bestemmelse som åpner for å søke om tillatelse, må søknaden vurderes etter naturmangfoldloven § 48.

Det vil være mulig å gi en flerårig dispensasjon i områder hvor det vurderes som aktuelt at behov for felling ofte oppstår. Alternativet er at det omsøkes når behovet oppstår. Dersom det er behov i en akutt situasjon, for eksempel ved skadefelling, kan forvaltningsmyndigheten gi en muntlig dispensasjon som skriftliggjøres i ettertid.

Det er viktig at eventuelle tillatelser som gis er kontrollerbare. Også eventuelle flerårige dispensasjoner må være avgrenset i tid, slik at dispensasjonen ikke innebærer en forskriftsendring.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Tone Lise Alstad Eid
seksjonsleder

Fra: Dobbedal, Eirik Johansen[]
Sendt: 25.08.2025 11:33:00
Til: post@green-bay.no[post@green-bay.no]
Tittel: SV: SV: Avtale til signering spøkelsesfiske

Hei

Vedlagt signert avtale som partner i prosjektet «Tiltak mot spøkelsesfiske i Sør-Norge» for Jomfruland nasjonalparkstyre.

Med vennlig hilsen
Eirik Johansen Dobbedal
nasjonalparkforvalter

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Telefon: 33 37 11 14
Mobil: 99 42 90 65
E-post: Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no
Web: www.statsforvalteren.no/vt

Fra: post@green-bay.no <post@green-bay.no>
Sendt: onsdag 20. august 2025 09:49
Til: Dobbedal, Eirik Johansen <Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no>
Emne: Re: SV: Avtale til signering spøkelsesfiske

Hei, Eirik.

"Nordvest for" skulle stått "Nordvest i"
Angivelsen av sted var ment å speile ditt innspill om ønske om mer kartlegging på innsiden av Jomfruland. Vi kan i felleskap finne ut hvor det er mest hensiktsmessig før vi starter. Prosjektet skal selvsagt holde seg innenfor nasjonalparkens grenser.

Dele data: Det er innforstått at dere får all tilgjengelige data på lik linje med Færder NP. Det står i avtalen at partnere (inkludert Jomfruland NP) kan bruke dataene fritt til ikke-kommersiell bruk. Vi bekrefter at følgende gjelder: «Slepekamera/kartleggingstokt i Jomfruland nasjonalpark, inkludert datadeling med nasjonalparkstyret og Skjærgårdstjenesten i Kragerø.»

Angivelse av omfang: Det er selvsagt at omfanget av kartleggingen gjenspeiler midlene som er bidratt i prosjektet fra deres hold. Det vil si at omfanget i Jomfruland NP får en varighet på 2,25 x kartleggingen i Færder NP (225.000 vs 100.000). Normalt beregnes en del midler til mobilisering og demobilisering for å komme seg til og fra stedet, men i dette tilfellet blir aktiviteten passet inn i en toktplan slik at hovedprosjektet dekker disse kostnadene, og deres midler går utelukkende til kartleggingsaktivitet, med oppstart og slutt på stedet. Vi kommer tilbake til eksakt antall dager når vi varsler oppstart. Dette avhenger av hvilke fartøy som blir satt til å gjøre

kartleggingen. Jeg vil anslå at varigheten i Jomfruland blir +- 8 dager.

Du skriver "Ev kartlegging" på slutten av mailen din. Vi har forstått det slik at dette er noe dere ønsker å gjennomføre som partner i prosjektet. Er det noe vi har misforstått?

Det er en omfattende prosess å få kontrakten gjennom juridisk avdeling på HI. Dersom vi kan svare ut spørsmålene dine på denne måten, hadde det forenklet administrasjonen betraktelig.

mvh
Tord Aslaksen, daglig leder
Green-Bay AS
mail post@green-bay.no
phone +47 90585894

Den tirsdag 19. august 2025 16.29.36 +02.00 skrev Dobbedal, Eirik Johansen <Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no>:

Hei

Er på samling i Sverige og har bare hatt tid til å skimme gjennom avtalen. Jeg skal ha en kort prat med Anne i Færder NP i morgen formiddag.

Skal lese denne ordentlig før retur, men ser at det hadde vært ønskelig med en litt bedre presisering av prosjektaktiviteten for vår del enn pkt. «3. Kartlegging med slepekamera nordvest for Jomfruland nasjonalpark, med midler tildelt fra MD».

Vi ønsker at avtalene rettes/presiseres noe, slik at det fremgår at slepekameraundersøkelsen skal foregå i Jomfruland nasjonalpark, ikke «nordvest for», som avtalen nå sier. Midlene kommer fra nasjonalparken og prosjektet må holde seg til nasjonalparkens grenser. Nærmere områder kan vi avtale. Ønsker også samme tillegg som Færder NP, hvor data kan dele med nasjonalparkstyret i egnet format.

Mulig med tilsvarende formulering som for Færder:
«Slepekamera/kartleggingstokt i Jomfruland nasjonalpark, inkludert datadeling med nasjonalparkstyret og Skjærgårdstjenesten i Kragerø.»

Ev. kartlegging må videre stå i forhold til midlene vi yter inn i prosjektet.

Med vennlig hilsen

Eirik Johansen Dobbedal
nasjonalparkforvalter

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Telefon: 33 37 11 14
Mobil: 99 42 90 65
E-post: Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no
Web: www.statsforvalteren.no/vt

Fra: post@green-bay.no <post@green-bay.no>
Sendt: tirsdag 19. august 2025 10:22
Til: Dobbedal, Eirik Johansen <Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no>
Emne: Avtale til signering spøkelsesfiske

Hei, Eirik. Her er samarbeidsavtalen om spøkelsesfiskeprosjektet. Fint om du kan signere og returnere denne.

mvh

Tord Aslaksen, daglig leder

Green-Bay AS

mail post@green-bay.no

phone +47 90585894

Samarbeidsavtale

Prosjekt: Tiltak mot spøkelsesfiske i Sør-Norge

HI-prosjektnummer: 15558 | Green-Bay prosjektnummer: P20

1. Avtalens parter

Denne avtalen inngås mellom følgende parter:

- Havforskningsinstituttet (HI), org.nr. 971 349 077, Postboks 1870 Nordnes, 5817 Bergen
- Green-Bay AS, org.nr. 920 511 406, Grønnviga 32, 4790 Lillesand
- Vestfold fylkeskommune
- Jomfruland nasjonalpark
- Færder nasjonalpark

De tre sistnevnte partene inngår i prosjektet som medfinansierer, med begrenset rolle som beskrevet i denne avtalen.

2. Generelt

Denne avtalens formål, heretter kalt «Samarbeidsavtalen», formål er å formalisere medfinansiering og samarbeid mellom partene i prosjektet

«Tiltak mot spøkelsesfiske i Sør-Norge», heretter kalt «Prosjektet», hvor HI er tilsagnsmottaker fra Handelens Miljøfond og prosjektleder. Green-Bay AS er operativ gjennomfører. Vestfold fylkeskommune, Jomfruland nasjonalpark og Færder nasjonalpark bidrar med finansiell støtte til utvalgte aktiviteter.

Følgende vedlegg inngår som en del av denne Samarbeidsavtalen:

<u>Vedlegg 1:</u>	Prosjektbakgrunn
<u>Vedlegg 2:</u>	Prosjektbeskrivelse

Denne avtalen inngår som del av gjennomføringen av hovedprosjektet finansiert av Handelens Miljøfond, og bygger på samarbeidsavtalen inngått mellom HI og Green-Bay AS, datert 6. juli 2023. Medfinansieringen skal støtte spesifikke aktiviteter innenfor rammen av dette hovedprosjektet. Avtalen kan dekke flere tilleggsaktiviteter innenfor avtalens gyldige tidsperiode.

3. Definisjoner

Force majeure	Uforutsigbare eller eksepsjonelle omstendigheter utenfor en Parts kontroll.
Immaterielle rettigheter	Alle rettigheter til tekniske løsninger, metoder, prosesser og prosedyrer, enten de er patentert, kan patenteres eller ikke. Videre omfatter immaterielle rettigheter alle opphavsrettigheter og rettigheter til varemerker, design, plantesorter, databaser, kretsmønstre, tegninger, spesifikasjoner, prototyper, bedriftshemmeligheter og lignende.
Kommersiell utnyttelse	Direkte og indirekte bruk av Prosjektresultater i forbindelse med utvikling og/eller markedsføring av produkter, tjenester eller prosesser, eller overføring og/eller lisensiering av bruk av Prosjektresultater til tredjepart. Publisering gjennom forlag regnes ikke som Kommersiell utnyttelse.
Konfidensiell informasjon	Informasjon som gis skriftlig eller i en annen form og merket «konfidensiell», eller som ble gitt muntlig og oppgitt til å være konfidensiell, nedtegnet innen fjorten – 14 – dager, og merket konfidensielt av Parten som ga informasjonen.
Prosjektbakgrunn	Kunnskap, herunder Immaterielle rettigheter, som en Part bringer inn i Prosjektet. Den enkelte Parts Prosjektbakgrunn fremgår av Vedlegg 4.
Prosjektresultater	Alle resultater som skapes eller oppnås i forbindelse med Prosjektet, herunder Immaterielle Rettigheter, uavhengig av om resultatene er vernet av lovgivning eller ikke.
Rimelige og rettferdige vilkår	Egnede vilkår, herunder økonomiske betingelser eller bestemmelser om vederlagsfrihet, som tar høyde for de konkrete omstendighetene ved den aktuelle forespørsel om eierskap eller bruksrett. Ved fastsettelsen av vilkårene skal verdien av de aktuelle resultatene eller bakgrunnskunnskapen, finansielle og ikke-finansielle bidrag, samt omfang, varighet eller andre karakteristika ved den forespeilede utnyttelse, tas med i betraktning. Vilårene skal utformes på en slik måte at de sikrer at eventuelle foretak som

deltar i Prosjektet ikke mottar indirekte statsstøtte, slik dette er beskrevet i ESAs «Retningslinjer for statsstøtte til forskning, utvikling og innovasjon», paragraf 29 bokstav b), c) eller d)¹.

4. Partenes forpliktelser

4.1 Generelt

Partene har et felles ansvar for at Prosjektet gjennomføres i samsvar med Prosjektbeskrivelsen og denne Samarbeidsavtalen. ‘

Arbeidet skal gjennomføres i samsvar med god forskningspraksis. Forskningen skal være kildebasert, etterrettelig, kvalitetssikret og uavhengig. Partene plikter å følge gjeldende lover og forskrifter, samt regler og retningslinjer som er relevante for gjennomføringen av Prosjektet, herunder etiske regler og retningslinjer samt anerkjente kvalitetsstandarder og normer.

Partene har personal- og økonomiansvar for eget personale tilknyttet Prosjektet og hver av Partene har arbeidsgiveransvar for sine egne ansatte i Prosjektet. Partene skal veilede og følge opp det arbeidet eget personale gjør i Prosjektet, og skal samarbeide om den nærmere tilretteleggingen, utførelsen og oppfølgingen av samarbeidet.

Samarbeidspartneren kan, med samtykke fra de øvrige partene, overlate utføringen av enkelte oppgaver til en underleverandør. Bruk av underleverandør krever skriftlig godkjenning av partene. I slike tilfeller er Samarbeidspartneren fullt ansvarlig for utførelsen av disse oppgavene på samme måte som om Samarbeidspartneren selv stod for utførelsen.

Underleverandører skal ikke ha rettigheter til prosjekresultater i prosjektet.

Partene plikter å sikre at enhver som utfører arbeid i Prosjektet på vedkommendes vegne respekterer de rettighetene og forpliktelsene som følger av Samarbeidsavtalen.

Partene plikter å melde fra til de øvrige partnerne om omstendigheter som skulle oppstå som er av betydning for gjennomføringen av Prosjektet.

4.2 Prosjektaktiviteter omfattet av medfinansiering

1. Ryddetokt med støtte fra Vestfold fylkeskommune, med fokus på Færder nasjonalpark.
2. Slepekamera/kartleggingstokter i Færder nasjonalpark, inkludert datadeling til Skjærgårdstjenesten.
3. Kartlegging med slepekamera nordvest for Jomfruland nasjonalpark, med midler

¹ [EUR-Lex - E2022C0230 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

tildelt fra Miljødirektoratet.

4.3. Økonomi og utbetaling

- Vestfold fylkeskommune jf. Tilsagnsbrev: 300 000,-
- Færder nasjonalpark jf. Mail: 100 000,-
- Jomfruland nasjonalpark jf. Mail: 225 000,-
- Midlene fra medfinansierene utbetales direkte til Green-Bay AS.
- Green-Bay AS sender faktura med henvisning til prosjekt P20, i henhold til avtale med hver enkelt partner. Green-Bay er ansvarlig for gjennomføring av alle aktivitetene og mottar alle bidragene som er beskrevet over i seksjon 4.2.
- Faktura skal spesifisere hvilke aktiviteter midlene gjelder for, og merkes «Tiltak mot spøkelsesfiske i Sør-Norge – P20».

Fakturainformasjon:

Vestfold Fylkeskommune

Vestfold Fylkeskommune
Sentralt fakturamottak
Postboks 1213 Trudvang
3105 Tønsberg
EHF til Org.nr: 929 882 385

Merk faktura: 62000
Prosjekt P62002420 Oslofjorden

ELMA 0192:929 882 385 - aksesspunkt

Færder Nasjonalpark

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Fakturamottak DFØ
7468 Trondheim
Norge
EHF til Org.nr: 974 762 501

Merk faktura: 3830 Ansjo, Færder nasjonalpark
Prosjekt Kartlegging tapt fiskeredskap

Jomfruland Nasjonalpark

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Fakturamottak DFØ
7468 Trondheim
Norge
EHF til Org.nr: 974 762 501
Fakturareferanse: 3830Eijd

5. Rapportering

Aktivitetene som finansieres gjennom denne avtalen dokumenteres og inngår i prosjektets felles sluttrapport, som koordineres og ferdigstilles av HI i samarbeid med Green-Bay. Rapporten skal inneholde en oversikt over utførte aktiviteter, bruk av midler og resultater oppnådd i prosjektperioden.

6. Prosjektbakgrunn

Eiendomsrett til Prosjektbakgrunn beholdes av den Part som brakte denne inn i Prosjektet. Prosjektbakgrunn som inngår i Prosjektet fra oppstart fremgår av Vedlegg 3.

Prosjektbakgrunn som bringes inn i Prosjektet underveis i Prosjektperioden skal skriftlig forelegges og godkjennes de øvrige Partene, og inntas i Vedlegg 3.

Et hvert resultat av Prosjektet som ikke er Prosjektbakgrunn i henhold til Vedlegg 3, og som heller ikke er godkjent som Prosjektbakgrunn av de andre Partene, har automatisk status som Prosjektresultat.

Partene skal ha vederlagsfri bruksrett til Prosjektbakgrunn som er nødvendig for gjennomføringen av eget arbeid i Prosjektet.

Bruksrett skal gis til Prosjektbakgrunn som er nødvendig for kommersiell utnyttelse av en Parts egne Prosjektresultater. Slik bruksrett skal gis på Rimelige og rettferdige vilkår.

7. Prosjektresultater

7.1. Eierskap/Eiendomsrett til Prosjektresultater skal tilfalle den Part som har skapt dem. Dersom to eller flere Parter sammen har skapt Prosjektresultater og det ikke er mulig å dele disse, skal de ha felles eierskap til disse. Partenes ideelle eierandeler skal tilsvare den respektive Parts forholdsmessige intellektuelle bidrag til Prosjektresultatet. Parter som eier Prosjektresultater i fellesskap skal, innen 6 måneder fra de aktuelle Prosjektresultatene ble skapt, enes om avtale om utnyttelse av disse Prosjektresultatene, herunder eventuelle beskyttelsestiltak og kostnadsfordeling for slike tiltak. Avtalen skal utformes slik at foretakene som deltar i prosjektet ikke mottar indirekte statsstøtte, slik det kommer frem av ESAs retningslinjer for støtte til forskning, utvikling og innovasjon, paragraf 29².

Avtalen bør som et minimum omfatte følgende punkter:

- En tydelig angivelse av Prosjektresultatet, herunder den enkelte Parts eierandel.
- Bestemmelser om hvilken Part som skal ha ansvar for å beskytte og vedlikeholde Prosjektresultatet, herunder dennes fullmakter.

² [EUR-Lex - E2022C0230 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

- En detaljert plan for hvordan Prosjektresultatet skal beskyttes, forsvares, vedlikeholdes og brukes, herunder en plan for forretningsmessig utnyttelse.

7.2. Bruksrett til Prosjektresultater

Partene skal under Prosjektperioden ha vederlagsfri bruksrett til Prosjektresultater som er nødvendige for gjennomføringen av eget arbeid i Prosjektet.

Bruksrett til andre Parters Prosjektresultater som er nødvendig for kommersiell utnyttelse av egne Prosjektresultater, skal gis på Rimelige og rettferdige vilkår.

Partene skal ha rett til vederlagsfri bruk av Prosjektresultatene til intern undervisning og ikke-økonomiske forskningsformål.

Bruksrett utover det som er avtalt i dette avsnittet skal skje på nærmere avtalte vilkår mellom den Part som eier Prosjektresultatet og den Part som ønsker slik bruksrett.

8. Publisering

Partene har rett til å offentliggjøre sine egne Prosjektresultater. Prosjektresultatene skal gjøres kjent så hurtig som mulig. Parter med felles eiendomsrett til Prosjektresultater kan offentliggjøre slike i fellesskap.

Forfatterskap og medforfatterskap skal baseres på kriteriene i den til enhver tid gjeldende versjonen av Vancouver-protokollen om medforfatterskap til vitenskapelige publikasjoner (<http://www.icmje.org/>).

En Part skal ikke offentliggjøre en annen Parts Prosjektresultater eller Prosjektbakgrunn. Dersom Prosjektresultater eller Prosjektbakgrunn er integrert med en annen Parts Prosjektresultater, kreves den annen Parts skriftlige forhåndssamtykke ved publisering. Et slikt samtykke kan ikke nektes uten saklig grunn og skal begrunnes skriftlig innen 30 virkedager etter mottatt skriftlig henvendelse.

Planer om offentliggjøring skal sendes til de øvrige Partene. Partene har en frist på 45 virkedager fra slik melding ble gitt til å begjære midlertidig utsettelse av offentliggjøringen.

Begjæring om utsettelse av offentliggjøring skal være begrunnet i at Parten

- a) har legitime kommersielle interesser som kommer i fare ved en eventuell offentliggjøring eller
- b) vil få vanskeligheter med å beskytte egne Prosjektresultater eller Prosjektbakgrunn.

Parten(e) som anmoder om utsettelse skal innen 14 kalenderdager forsøke å finne akseptable justeringer av den planlagte offentliggjøringen, alternativt anmode om utsatt publisering på inntil 90 kalenderdager fra den dag melding om offentliggjøring ble gitt, for å sørge for relevant beskyttelse. For innsending av patentsøknad kan det i slike tilfeller som hovedregel gis 90 dagers frist etter at en Part har begjært utsettelse.

9. Konfidensialitet

I Prosjektperioden, og for en påfølgende periode på 3 år, plikter Partene å holde hemmelig all Konfidensiell informasjon de får kjennskap til i forbindelse med Prosjektet, og å oppbevare denne på en sikker måte. Konfidensiell informasjon skal kun benyttes til å utføre oppgaver i Prosjektet og til å nyttiggjøre seg Prosjektresultater, eller som avtalt med eller forutsatt av den utleverende Part.

Partene skal påse at alle ansatte og tredjeparter, herunder tilknyttede enheter, leverandører og underleverandører, som gis tilgang til Konfidensiell informasjon blir gjort kjent med og overholder ovennevnte konfidensialitetsforpliktelse. Ved behov kan det inngås en egen konfidensialitetsavtale med tilsvarende innhold som i dette punktet.

Følgende informasjon regnes ikke som konfidensiell informasjon:

- a) Informasjon som allerede var kjent for mottaker på det tidspunkt den ble mottatt.
- b) Informasjon som er eller blir alminnelig kjent på annen måte enn ved brudd på konfidensialitetsforpliktelser under denne Samarbeidsavtalen.
- c) Informasjon som mottas fra tredjepart uten kjente konfidensialitetsforpliktelser.
- d) Informasjon som er utviklet av en Part uten bruk av konfidensiell informasjon.

Konfidensialitetsforpliktelsen skal ikke hindre offentliggjøring av Prosjektresultater i tråd med bestemmelsene i punkt 8 Publisering. Konfidensialitetsforpliktelsen hindrer heller ikke utlevering av Konfidensiell informasjon til lovpålagt utlevering til domstoler og andre offentlige myndigheter, samt utlevering i samsvar med Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova). Den utleverende Part skal varsles ved slik utlevering.

10. Ansvar, Force majeure og Mislighold

10.1. Ansvar

10.1.1. Ingen garanti

Partene innestår ikke for at informasjon eller materiale (inkludert Prosjektbakgrunn og Prosjektresultater) som de gir eller stiller til rådighet for de øvrige Partene i Prosjektet er feilfrie, komplette, egnet for et bestemt formål eller anvendelige for mottakers behov. Partene innestår heller ikke for at slik informasjon eller materiale ikke krenker, eller vil kunne krenke, tredjeparts immaterielle eller andre rettigheter. Partene plikter umiddelbart å varsle de øvrige Partene dersom de blir kjent med, eller har grunn til å tro, at en krenkelse av tredjepartsrettigheter har eller vil kunne finne sted.

En Part som mottar eller gjør bruk av slik informasjon eller materiale som nevnt i avsnittet over er selv fullt ut ansvarlig for bruken. En Part som avgir bruksrettigheter kan ikke holdes ansvarlig for eventuelle krenkelser av tredjeparts immaterielle eller andre rettigheter som følge av at en annen Part utøver sin bruksrett.

10.1.2. Ansvarsbegrensninger

Ingen Part skal være ansvarlig overfor noen annen Part for indirekte tap eller følgetap eller lignende skade som, men ikke begrenset til, tap av fortjeneste, tap av inntekt eller tap av kontrakter.

En Parts samlede ansvar under Samarbeidsavtalen overfor de andre Partene skal være begrenset oppad til nevnte Parts andel av de samlede kostnadene (mottatt og/eller bidratt) for Prosjektet.

De ovennevnte ansvarsbegrensningene får ikke anvendelse hvor tapet eller skaden skyldes et grovt uaktsomt eller forsettlig forhold på en skadevoldende Parts hånd.

10.1.3. Skade påført tredjepart

Hver Part er selv ansvarlig for alle tap, materiell skade og personskade påført en tredjepart som følge av Partens utførelse av sine forpliktelser under denne Samarbeidsavtalen, eller fra Partens anvendelse av Prosjektbakgrunn eller Prosjekresultater.

10.1.4. Melding om tap og skade

Hver Part skal melde fra til de øvrige Partene om ethvert krav om erstatning eller lignende relatert til Prosjektet som blir reist mot Parten.

10.2. Force Majeure

Partene kan ikke holdes ansvarlig for eventuelt mislighold av forpliktelser etter Samarbeidsavtalen som skyldes Force majeure. Partene skal umiddelbart varsle de øvrige Partene om slike Force majeure-situasjoner. Dersom hindringene varer eller forventes å vare mer enn 6 uker, eller vil ha alvorlige konsekvenser for andre Parters gjennomføring av Prosjektet, kan de øvrige Partene beslutte omfordeling av oppgaver i Prosjektet.

10.3. Mislighold

Dersom en av Partene misligholder sine forpliktelser i henhold til Samarbeidsavtalen skal den misligholdende Part innen 30 dager etter å ha mottatt en skriftlig advarsel fra de øvrige Partene om å rette opp i forholdet.

Dersom en Parts mislighold ikke blir rettet innen overnevnte frist, eller den misligholdende Part vurderes å ikke være i stand til å rette opp misligholdet innen fristen, kan misligholdet anses som et vesentlig mislighold.

Ved vesentlig mislighold kan Samarbeidsavtalen heves med umiddelbar virkning for denne Parten, herunder skal denne Parten fratre Prosjektet. Ved vesentlig mislighold skal den misligholdende Part dekke eventuelle kostnader som de øvrige Partene pådrar seg som følge av det vesentlige misligholdet og legge forholdene til rette for at øvrige Parter kan videreføre Prosjektet, uten krav om kompensasjon.

11. Endringer

Hver av Partene kan skriftlig foreslå endringer i Prosjektet så lenge endringene er innenfor rammene av Prosjektet og i tråd med vedlegg 1. Eventuelle endringer forutsetter enighet mellom Partene. Alle endringer skal nedfelles skriftlig.

Hver av Partene kan skriftlig foreslå endringer til Samarbeidsavtalen, så lenge endringene er innenfor rammene av Prosjektet. Eventuelle endringer forutsetter enighet mellom Partene. Alle endringer skal nedfelles skriftlig.

12. Eksportkontroll

Partene erkjenner og samtykker i å overholde alle gjeldende lover og forskrifter om eksportkontroll, sanksjoner og toll. Denne forpliktelsen gjelder alle varer, programvare, teknologi, tjenester og relatert dokumentasjon som leveres i henhold til denne avtalen.

En part som eksporterer de nevnte varene, skal søke om nødvendige lisenser i god tid før eksport finner sted.

13. Varighet

Avtalen gjelder fra signeringstidspunktet og gjelder til prosjektets avslutning 31. juli 2026

14. Lovvalg og vernetting

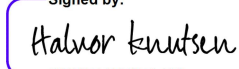
Samarbeidsavtalen følger norsk rett. Tvister søkes løst gjennom forhandlinger eller frivillig mekling. Lykkes ikke dette, kan tvisten bringes inn for de ordinære domstoler til avgjørelse. Partene vedtar Oslo tingrett som vernetting.

15. Signaturer

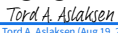
Avtalen signeres av alle fem parter i fem eksemplarer.

For Havforskningsinstituttet

Signatur:
Navn: Karin Kroon Boxaspen
E-post: karin.boxaspen@hi.no
Stilling: Forskningsdirektør
Dato: 8/18/2025

Signatur:
Navn: Halvor Knutsen
E-post: halvor.knutsen@hi.no
Stilling: Programleder
Dato: 8/16/2025

For Green-Bay AS:

Sted / dato: Aug 19, 2025
Navn: Tord Aslaksen
Stilling: Daglig leder
Signatur:
Tord A. Aslaksen (Aug 19, 2025 09:40:58 GMT+2)

For Vestfold

fylkeskommune:
Sted / dato: _____
Navn: _____
Stilling: _____
Signatur: _____

For Jomfruland

nasjonalpark:
Sted / dato: 25.08.2025
Navn: Eirik Johansen Dobbedal
Stilling: Nasjonalparkforvalter
Signatur:

For Færder nasjonalpark:

Sted / dato: _____
Navn: _____
Stilling: _____
Signatur: _____

Vedlegg: Prosjektbakgrunn

Havforskningsinstituttet

Ingen data, know-how eller annen informasjon fra **Havforskningsinstituttet** er nødvendig for en annen Parts gjennomføring av Prosjektet eller for utnyttelse av egne Prosjektresultater utenfor Prosjektet.

Green-Bay

Green-Bay stiller følgende Prosjektbakgrunn tilgjengelig for dette Prosjektet:

Beskrivelse av Prosjektbakgrunn	Begrensninger eller vilkår for bruk av Prosjektbakgrunn til gjennomføring av Prosjektet	Begrensninger eller vilkår for utnyttelse av Prosjektbakgrunn utenfor Prosjektet, herunder kommersiell utnyttelse.
Arbeidsrutiner og egenutviklet undervannsutstyr til bruk for identifisering, kvantifisering og fjerning av tapte fiskeredskaper er å anse som prosjektbakgrunn for Green-Bay AS.	Data som samles inn i prosjektet for det finansielle bidraget som hver partner bidrar med vil bli gjort tilgjengelig, og kan fint benyttes av alle partnere i prosjektet.	Green-Bay forbeholder seg enerett til kommersiell utnyttelse av egen prosjektbakgrunn og fremtidig kommersiell utnyttelse av prosjektresultater. De øvrige partnere kan fritt bruke prosjektresultater til ikke-kommersielle forhold.

Vestfold fylkeskommune

Ingen data, know-how eller annen informasjon fra **Vestfold fylkeskommune** er nødvendig for en annen Parts gjennomføring av Prosjektet eller for utnyttelse av egne Prosjektresultater utenfor Prosjektet. Vestfold fylkeskommune er en finansiell partner i prosjektet.

Færder nasjonalpark

Ingen data, know-how eller annen informasjon fra **Færder nasjonalpark** er nødvendig for en annen Parts gjennomføring av Prosjektet eller for utnyttelse av egne Prosjektresultater utenfor Prosjektet. Færder nasjonalpark er en finansiell partner i prosjektet.

Jomfruland nasjonalpark

Ingen data, know-how eller annen informasjon fra **Jomfruland nasjonalpark** er nødvendig for en annen Parts gjennomføring av Prosjektet eller for utnyttelse av egne Prosjektresultater utenfor Prosjektet. Jomfruland nasjonalpark er en finansiell partner i prosjektet.

Vedlegg: prosjektbeskrivelse

Kort prosjektbeskrivelse:

Tapte fiskeredskaper bidrar til både plastforurensing på havbunnen og et spøkelsesfiske. Omfanget er betydelig langs norskekysten. Prosjektets formål er å redusere omfanget av

spøkelsesfiske ved å både arbeide med forebyggende tiltak og opprydding av tapte redskaper på havbunnen i utvalgte områder.

Mer utfyllende prosjektbeskrivelse finnes under sak 13367 hos Handelens miljøfond eller prosjekt 15558 hos Havforskningsinstituttet.

Complete_with_Docusign_Final_Samarbeidsavtale_signHI

Final Audit Report

2025-08-19

Created:	2025-08-19
By:	tord aslak aslaksen (t.a.aslaksen@gmail.com)
Status:	Signed
Transaction ID:	CBJCHBCAABAATDS3ffZmJeWhl0_Bi7k9HWtVVkS-21ng

"Complete_with_Docusign_Final_Samarbeidsavtale_signHI" History

 Document digitally presigned by DocuSign, Inc. (enterprisesupport@docusign.com)
2025-08-18 - 9:48:09 AM GMT

 Document created by tord aslak aslaksen (t.a.aslaksen@gmail.com)
2025-08-19 - 7:36:30 AM GMT

 Document emailed to post@green-bay.no for signature
2025-08-19 - 7:37:45 AM GMT

 Email viewed by post@green-bay.no
2025-08-19 - 7:38:43 AM GMT

 Signer post@green-bay.no entered name at signing as Tord A. Aslaksen
2025-08-19 - 7:40:56 AM GMT

 Document e-signed by Tord A. Aslaksen (post@green-bay.no)
Signature Date: 2025-08-19 - 7:40:58 AM GMT - Time Source: server

 Agreement completed.
2025-08-19 - 7:40:58 AM GMT

Alle Statsforvaltere
Alle nasjonalpark – og verneområdestyrer

Trondheim, 27.10.2025

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/15345

Saksbehandler:
Vibeke Husby

Føringer for forvaltningsmyndighetene for verneområder - tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal som vanlig benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering. Søknadssenteret åpner for innmelding over kap. 1420 post 31 den 15. november, og frist for innmelding er 9. januar 2026. Innmelding av behov for SNO-ressurs skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt.

1. Post 1420.31 – Tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering

Nytt – Tiltak for villrein er innlemmet i budsjettposten

I forslag til statsbudsjett for budsjettåret 2026, som ble lagt fram den 15. oktober, er tiltak for villrein inkludert i kap. 1420 post 31. Miljødirektoratet arbeider med tilrettelegging av dette og vil komme tilbake med informasjon om denne delen av budsjettposten når slik informasjon er klar.

Nytt – revidert strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder er nå revidert og skal gjelde i fem år (2026-2030). Strategien gir føringer for bruken av tiltaksmidlene og for prioriteringer mellom ulike tiltak. Vi har ikke gjort store endringer i strategien, men vi oppfordrer til å lese den før dere melder inn behov for tiltaksmidler, se vedlegg 1.

Miljødirektoratet gjennomførte i høst en evaluering av prøveordningene med 1) rammetildeling med bakgrunn i innmeldte behov for midler til tiltak i ESS og 2) tidlig tildeling av tiltaksmidler i tildelingsbrevet til Statsforvalteren før jul.

Statsforvalterne gir i evalueringen bred støtte til ordningen med tildeling av en samlet pott for tiltaksmidler. Dette oppleves som en betydelig forbedring som gir økt fleksibilitet, mindre byråkrati og bedre økonomistyring. Flere peker på at det gir bedre balanse mellom tiltak og styrker

gjennomføringsevnen. To av embetene opplever liten endring, men anerkjenner at ordningen gir forbedringer og potensial for ressursbesparelse.

Når det gjelder tidlig tildeling av tiltaksmidlene, er vurderingene fra embetene delte. Flere Statsforvaltere ser klare fordeler, særlig for tiltak som krever oppstart vinter/tidlig vår, og fremhever økt forutsigbarhet og planleggingsmuligheter. Samtidig opplever noen at endringen har liten praktisk betydning og at eksisterende rutiner fungerer godt. To av embetene opplevde dette som dobbeltarbeid.

På bakgrunn av evalueringen, vil vi videreføre ordningen med at Statsforvalteren får en rammetildeling med mulighet til å disponere midlene mellom innmeldte tiltak som er innenfor postformålet til kap. 1420 post 31 i statsbudsjettet og er i tråd med strategien for bruk av midler til tiltak i verneområder. Det vil dermed bli lik prosedyre for Statsforvalteren som for nasjonalpark- og verneområdestyrene. Vi vil på bakgrunn av evalueringen *ikke* videreføre prøveordningen med tidlig tildeling av tiltaksmidler før jul. Det vil imidlertid fortsatt være mulig å melde inn behov for forhåndsgodkjenning av tiltak som krever tidlig avklaring.

Vi jobber for at både innmelding av behov for midler til tiltak og rapportering i fremtiden skal skje i Naturoppdrag, noe som vil forenkle denne prosessen.

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Statsforvalteren har ansvar for å kontakte kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for mindre verneområder for å registrere behov for tiltaksmidler. Innmeldte behov skal samordnes og prioriteres av Statsforvalteren i dialog med kommunene og inngå i den samlede innmeldingen. Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet skal enten inviteres til planleggingsmøtene hos Statsforvalteren, eller til egne samtaler/møter i forkant av planleggingsmøtene.

De miljørettslige prinsippene

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, skal forvaltningsmyndighetene synliggjøre vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold. Når en beslutning har utelukkende positiv effekt for naturmangfold, er det ikke nødvendig å bruke prinsippene. Vi ber om at det gis en kort oppsummering av vurderingen i merknadsfeltet ved utfylling av skjema i elektronisk søknadssenter og at eventuell utfyllende beskrivelse av vurderingene legges ved som vedlegg til tiltaket. Vurderingen etter prinsippene skal være forholdsmessig til tiltakets omfang og påvirkning på naturmangfoldet. I henhold til KLD sin veileder om naturmangfoldloven kapittel II, er det ikke nødvendig å henvise til hvert enkelt prinsipp, men vi ønsker at det kommer frem hvilke vurderinger som er gjort. Veilederen ligger på regjeringens nettsider [her](#) og Miljødirektoratets veiledning om miljørettsprinsippene finnes [her](#).

Naturrestaurering

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur, både innenfor og utenfor verneområdene. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus og Statsforvalteren i Innlandet kan bistå med faglige råd knyttet til restaurering av myr. Det kan meldes inn behov for midler fra post 1420.21 til styrket kapasitet hos Statsforvalterne knyttet til oppgaver på naturrestaurering. Vi gjør oppmerksom på at midlene til å styrke kapasiteten er begrenset.

Behov for midler til hogst av fremmede treslag i verneområder som er av et visst omfang, meldes inn i skjemaet for *Naturrestaurering* i ESS. Hvis tiltaket har mer karakter av løpende skjøtsel, meldes det inn i skjemaet for *Tiltak i verneområder*.

Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes eller bedres. Miljødirektoratet legger *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder* (2026-2030) til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. Det kan meldes inn behov for tiltak i alle typer av verneområder, inkl. marine verneområder og verneområder i sjø.

Alle tiltak i verneområder skal prioriteres i tråd med Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030) og skal i utgangspunktet være forankret i godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller tilsvarende plan for arbeidet. Tiltaksplaner i FPNV (forvaltningsplan på nett) er koblet til søknadsskjema i ESS. Disse tiltaksplanene åpnes i ESS, og FPNV-tiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak.

Pågående skjøtselstiltak

Statsforvalteren kan for 2026 søke om en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke for pågående skjøtselstiltak. Dersom behovet skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkeroser og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Tiltak i områder der SNO skal være økonomisk ansvarlig, må meldes inn som enkelttiltak i ESS og ikke som del av en ramme som også statsforvalteren skal benytte seg av. Vi ber om at dere skriver inn hvilket eller hvilke verneområder det søkes om tiltak i.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til [merkevaren Norges nasjonalparker](#) og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Alle henvendelser knyttet til informasjonstiltak rettes til merkevare@miljodir.no.

Statsforvalteren kan for 2026 melde inn behov for en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke til informasjonstiltak. Dersom Statsforvalterens behov skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Statsforvalteren må samordne og gjøre en prioritering av forslag til informasjonstiltak fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

Verneskilt og skiltstenger

Totalt behov for antall verneskilt, underskilt og skiltstenger meldes inn sammen med de andre tiltakene i ESS. Det skal benyttes en egen linje for skilt og en annen for stenger. Antall og type skilt/stenger oppgis i merknadsfeltet.

Retningslinjene for bruk av verneskilt finner du her:

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/retningslinjer-for-bruk-av-verneskilt_mdir_mai_2021.pdf

Skiltmateriell kan bestilles hos Reklameservice AS: <https://miljodir.reklameservice.no/>.

Bestillingsløsningen krever innlogging, og passordet er *miljodirektoratet*.

2. Innmelding av andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrer

Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Nærmere informasjon om hva det kan søkes om finnes i veiledningen til søknadsskjemaet i ESS under "Bestillingsdialog", "Behovsinnmelding statsforvalteren". Midler til driftsoppgaver i verneområdene kan *ikke* dekkes over post 1420.31, men kan omsøkes under post 1420.21.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. I løpet av 2026 vil FPNV fases ut, og forvaltningsplaner skal etter det utarbeides i Naturoppdrag. Sannsynligvis vil denne overgangen skje rundt sommeren. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn i ESS, i skjemaet *Behovsinnmelding statsforvalteren*.

Vi trenger å vite hva som er effekten av tiltak som settes inn, og vi oppfordrer derfor forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i Naturoppdrag.

Ferdsestallere

Vi har frem til nå hatt et opplegg for ferdsestallere eid av Miljødirektoratet, som fordeles til forvaltningsmyndighetene basert på behovsinnmelding i ESS. SNO lokalt har bistått med oppsetting og drift, samt ajourføring av databasen. Antallet ferdsestallere som fortsatt fungerer er nå så få at de gjenværende tellerne vil bli fordelt internt i regionene etter vurderinger gjort på planleggingsmøtene.

Det blir ikke mulig å melde inn behov for direktoratets ferdselstellere i ESS.

3. Planlegging av verneområdearbeidet

Det er viktig å sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats, gjennomføring av oppdrag og oppfølging av bevaringsmål som SNO har ansvar for. Forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet skal bruke Naturoppdrag, både i planlegging og gjennomføring av oppdrag i verneområdene. Forvaltningsmyndighetene har hovedansvar for behov og oppdrag, mens SNO bruker observasjon, med eller uten krav til oppfølging, samt installasjon for å registrere det som oppdages/registreres i felt. Forvaltningsmyndigheten må deretter vurdere om det skal genereres behov eller oppdrag utfra SNO sine innlagte observasjoner og installasjoner. De årlige planleggingsmøtene skal omhandle verneområdearbeidet og være en arena for samhandling om utfordringer og prioriteringer kommende år.

SNO er selv ansvarlig for å planlegge og prioritere og er økonomisk ansvarlig ved gjennomføring av egne tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er likevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsynsvirksomheten for kommende år. Det jobbes med å få på plass en egen funksjon i Naturoppdrag, hvor forvaltningsmyndigheten i samråd med SNO må legge inn ønsket tilsynsfrekvens for alle verneområder. I dag har mange embeter en egen plan for dette, og inntil den nye funksjonen i Naturoppdrag blir tilgjengelig, må denne planen brukes. Ordinært tilsyn i verneområdene skal ikke legges som oppdrag i Naturoppdrag.

Oppdrag knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de eventuelt legges inn som oppdrag til SNO.

Tabelloversikt over viktige frister og gjøremål.

Hva skal gjøres?	Hvem gjør det?	Når skal det gjøres?	Kommentar.
Dokumenter alle oppdrag utført inneværende år i Naturoppdrag	Utfører	Senest en uke før planleggingsmøtet	Om <i>Utfører</i> ikke har tilgang til Naturoppdrag skal <i>Ansvarlig</i> dokumentere oppdraget
Formøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	Senest en uke før planleggingsmøtet	Gjennomgang av gjennomførte og kommende oppdrag. Forvaltningsmyndighet arrangerer
Opprett forslag til kommende års oppdrag i Naturoppdrag	Forvaltningsmyndighet	Senest en uke før planleggingsmøtet	
Planleggingsmøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	15. november - 15. desember	Forvaltningsmyndighet arrangerer

Siste frist for å avvise oppdrag i Naturoppdrag	Lokalt SNO	31. desember	Avviste oppdrag skal ha " <i>Ingen utfører</i> ". Godtatte oppdrag skal ha riktig <i>Utfører</i>
--	------------	--------------	--

4. Elektronisk søknadssenter (ESS)

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klart for innmeldinger i skjemaene *Midler til tiltak i verneområder* og *Midler til naturrestaurering* fra og med 15. november 2025. Informasjon om innmelding av behov for midler til tiltak for villrein, vil bli gitt av Miljødirektoratet på et senere tidspunkt.

Behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Det ligger to ulike skjemaer i ESS for innmelding av behov for midler til tiltak på post 1420.31 – ett for *Midler til tiltak i verneområder* og ett for *Midler til naturrestaurering*. Alle tiltak skal kostnadsberegnes og legges inn i det skjemaet som passer best.

Det må være klart hvem som skal være økonomisk ansvarlig for de ulike tiltakene når de legges inn i ESS. Ethvert tiltak som meldes inn skal kun ha én økonomisk ansvarlig.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar 2026. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger senere på året, meldes behov inn på e-post til:

Vibeke Husby vibeke.husby@miljodir.no for verneområder forvaltet av Statsforvalteren og av kommuner med delegert forvaltningsmyndighet

Ingrid Moe Dahl ingrid.moe.dahl@miljodir.no for verneområder forvaltet av verneområdestyrer.

Frist for forvaltningsmyndigheten for å melde inn behov for midler i [Elektronisk søknadssenter](#) og behov for SNO-ressurs (som utfører) i [Naturoppdrag](#), er **9. januar 2026**.

5. Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2026, økonomirapportering pr 1. november og endelig årsrapport pr. 31. des. 2026. Samtidig med endelig årsrapportering skal det også rapporteres i ESS på enkelttiltak finansiert over post 1420.31. Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Hilsen
Miljødirektoratet

Ivar Myklebust

avdelingsdirektør
Land- og friluftslivavdelingen

Morten Kjørstad

avdelingsdirektør
Statens naturoppsyn

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)

Kopi til:

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Fra: Kristin Sundal[kristin.sundal@miljodir.no]
Sendt: 27.10.2025 09:41:31
Til: Kristin Sundal[kristin.sundal@miljodir.no]
Kopi: Pål Helle[pal.nordby.helle@miljodir.no]; Hilde Hartviksen
Hegerholm[hilde.hartviksen.hegerholm@miljodir.no]; Martin
Hole[martin.hole@miljodir.no]; Åsne Meland[asne.meland@miljodir.no];
Tittel: Føringer for forvaltningsmyndighetene for verneområder - tiltaksmidler,
restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026

Vår ref.: 2025/15345

Vedlagt følger brev fra Miljødirektoratet. Brevet sendes elektronisk uten underskrift og skal betraktes som et originalt dokument. Papirdokument vil ikke bli ettersendt.

Vi ber om at offisielle svar og henvendelser til Miljødirektoratet gjøres til post@miljodir.no

Hilsen

Kristin Sundal

konsulent, Land og friluftsliv

mobil: 913 62 087

www.miljodirektoratet.no | www.miljostatus.no

Sentralbord: 73 58 05 00

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Målet med forvaltningen av verneområder er å redusere trusler mot verneverdiene slik at verneformålet ivaretas. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, eller forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor høyt til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder ta ekstra hensyn til effekter av klimaendringene i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I forslaget til statsbudsjett for 2026 (Prop.1S (2025-2026)) står følgende:

Midlene til verneområder og nærområder til verneområdene går til skjøtels- og tilretteleggingstiltak og andre tiltak som er nødvendige for å ta vare på verneverdiene, til informasjonstiltak og til utredninger som er nødvendige før tiltak. Skjøtselstiltak blir utført for å bedre naturtilstanden og for å sikre at viktige naturtyper og arter ikke går tapt. Tilretteleggingstiltak omfatter blant annet opparbeidelse av stier, klopping og merking for å bedre tilgjengeligheten i verneområdene og samtidig styre ferdsele i og rundt sårbar natur. Informasjonstiltak i alle typer av verneområder blir utarbeidet i tråd med merkevaren for Norges nasjonalparker. Alle tiltak i verneområder skal prioriteres i tråd med Miljødirektoratets Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026–2030) og skal i utgangspunktet være forankret i godkjent forvaltningsplan, skjøtelsplan, besøksstrategi eller tilsvarende plan for arbeidet.

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men kan omsøkes over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

Tiltak skal i utgangspunktet være forankret i en godkjent forvaltningsplan, skjøtselsplan eller besøksstrategi.

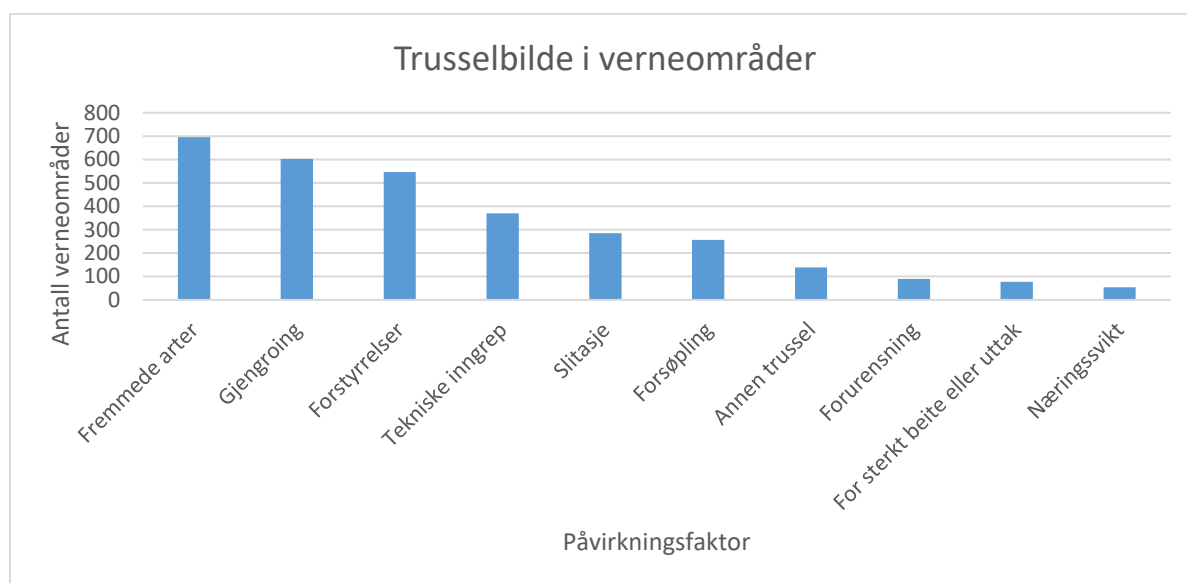
I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

For større installasjoner/tilretteleggingstiltak er det krav om samfinansiering og avtale om vedlikehold/drift. Se mer informasjon om dette under avsnitt "Finansiering av større tilretteleggingstiltak".

Ved kjøp av tjenester skal tjenesteyterne kunne vise til nødvendige kvalifikasjoner, kursbevis etc.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler

Klima- og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er fremmede arter, gjengroing, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, se figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 01.10.2025. Kilde: faktaark om verneområdet i Naturbase

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden, og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer, prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende skjøtsel), skal prioriteres høyere enn oppstart av nye skjøtselstiltak. Det finnes likevel tilfeller der nye skjøtselstiltak bør prioriteres. Dette gjelder for eksempel der det oppdages forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale der truede arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Et unntak her er sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltning. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder kan likevel god, oppdatert informasjon være viktig.

Målet med forvaltningen av verneområder er å redusere trusler mot verneverdiene slik at verneformålet ivaretas.

Strategien for å nå dette målet er å prioritere tiltak som retter seg mot en bedre tilstand i verneområdene. Tiltakene skal redusere trusler mot verneverdiene, og både restaureringstiltak, skjøtselstiltak og informasjons- og tilretteleggingstiltak er nødvendige for å ivareta verneformålet.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke trusler mot verneverdiene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Besøksforvaltningstiltak i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Besøksforvaltningstiltak i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til etablering av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til å delfinansiere denne typen tilrettelegging. I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd." Videre må søknader om denne typen tiltak være godt begrunnet med blant annet informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging med universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og forskriftene inneholder som hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Ansvar for forvaltning av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Drift og vedlikehold av kulturminner er eiers ansvar.

Tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til bevaring av kulturminner. Samtidig er kulturminner en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Tiltaksmidlene kan i noen tilfeller brukes til samfinansiering av tiltak for å ivareta kulturminner, der dette bidrar til å opprettholde verneformålet.

Fra: Ruth Ellegård[Ruth@jomfrulandbesokssenter.no]

Sendt: 20.10.2025 08:23:22

Til: Thomas Vogth-Eriksen;Sølvi Wreen Wirød;Janna Christina Pihl;Ellen Schulze;Siri Fossen;Petter;Erling Krogh;Dobbedal, Eirik

Johansen[tvogtheriksen@gmail.com;solvi.wirot@bamble.kommune.no;janna@delectokragero.no;ellen.schulze@kragero.kommune.no;siri.fossen@kragero.kommune.no;petter@kragerorib.no;erling.krogh@nmbu.no;Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no]

Tittel: Referat fra styremøte i oktober + info fra MD

Hei alle i styret,

Takk for sist – her kommer referatet!

Legger også ved infoen fra Miljødirektoratet vedr. oppdraget fra KLD som ble vist på besøkssentersamlingen. Valg av kandidat for å sitte i prosjektgruppen som etterspørres, har falt på Heidi Karoline Storm (daglig leder på Færder) fra vår side.

Vi ses neste gang fysisk i Kragerø kl. 16 tirsdag 9/12.

Ha en fin høst så lenge! ♦♦

Med vennlig hilsen

Ruth Ellegård

Daglig leder

Besøkssenteret Jomfruland Nasjonalpark

Mobil: +47 48138294

**Besøkssenter
Jomfruland nasjonalpark**

**Besøkssenter
Jomfruland nasjonalpark**

REFERAT

Styremøte – Jomfruland Nasjonalparksenter AS

Styremøte: 04/2025

Dato: 14. oktober 2025

Tid: 17:00–19:00

Sted: Teams

Til stede:

Thomas Vogth-Eriksen – Styreleder

Sølvi Wreen – Nestleder

Janna Pihl – Styremedlem

Petter Jørgensen – Styremedlem

Siri Fossen – Vara-representant

Eirik Dobbedal – Observatør, Nasjonalparkstyret

Ruth Ellegård – Daglig leder

Meldt forfall:

Ellen Schulze – styremedlem

Erling Krogh – Observatør, Utvalgte Kulturlandskap

1. Godkjenning av innkalling

Ingen merknader. Innkallingen ble enstemmig godkjent.

2. Godkjenning av referat fra 27. mai 2025

Ingen merknader. Referatet ble enstemmig godkjent.

3. Orienteringer fra daglig leder

Daglig leder orienterte om følgende punkter:

- **Sesongrapport for 2025 (vår-høst):**

- **Besøk i barnehager og skoler**

Naturveilederen besøkte barnehager og småskoler våren 2025, der om lag 200 barn og 40 voksne deltok i aktiviteter om fugler, insekter og økosystemer. Besøkene ga økt forståelse for naturens sammenhenger og betydningen av å ta vare på miljøet.

- **Skolebesøk våren 2025**

Besøkene på Jomfruland våren 2025 ga 212 elever og 168 voksne innsikt i natur- og kulturverdier med fokus på marinbiologi, miljøutfordringer og kulturlandskap. Samarbeidet med skolene sikret godt læringsutbytte og la grunnlag for videre utvikling av undervisningsopplegget.

- **Besøkssenteret/utstillinger**

Den interaktive utstillingen *Dykk – svøm – pust* har vært gratis å besøke og trukket over 7500 besøkende, mange av dem barn. Også Jomfrulandutstillingen har hatt godt besøk, og senteret har hatt naturveileder og sommerhjelpere til å ta imot gjester og bistå i aktiviteter.

- **Den lille Tårnkafeen**

Tårnkafeen har hatt godt besøk gjennom sesongen og solgt over 5 500 Tårnboller. Kafeen ga et lite overskudd og sysselsatte fire sommerhjelpere.

- **Natursti**

Det er etablert en ny natursti rundt Tårntjernet med åtte stolper med QR-koder laget av Delecto etter designmanualen til Norges nasjonalparker. Innholdet er utviklet i samarbeid med Inspiria og formidler kunnskap om arter og fenomener i nasjonalparken.

- **Besøk av leirskolen**

Gjennom avtalen med Kragerø Maritime Leirskole har over 2000 elever besøkt senteret så langt. Avtalen gir fri tilgang til utstillingene og fyret, og bidrar til at mange barn og unge får oppleve Jomfrulands natur- og kulturarv på en lærerik måte.

- **Frivillighet og støtteordninger**

Besøkssentervennene har bidratt frivillig i kafeen, på dugnader og i utstillingen, og er en viktig ressurs for driften. Ordningen Naturpartner og muligheten for støtte via Vipps har gitt økonomiske bidrag, men økt støtte blir nødvendig for å opprettholde gratis inngang. Dette jobbes videre med.

- **Sommeraktiviteter**

Denne sommeren ble det gjennomført fire naturaktiviteter for barn og unge, ledet av naturveileder med støtte fra en frivillig. Totalt deltok rundt 635 personer på 18 aktivitetsdager. Gjennom *Superzoom*, *Skattejakt i fjæra*, *Tangsmak og tareknask* og *Fugleforskerne* fikk deltakerne utforske naturen på forskende, sansende og lekne måter. Aktivitetene kombinerte læring og opplevelse og bidro til økt forståelse og respekt for naturen i nasjonalparken.

- **Guidede turer/arrangementer**

Over 250 personer deltok denne sesongen på opplevelsesturer med lokal guide, blant annet turen Kittelsen i Nasjonalparken i samarbeid med Kulturkameratene og Geoparken. Det ble også arrangert åpne hvitveisturer, informasjonsmøter om

fremmede arter og en volleyballturnering i Tårnhagen, som alle skapte stort engasjement og fellesskap.

- **Et hav av undring, 100 % prosjektstilling til Therese Brendeland**
Samarbeidsprosjektet Et hav av undring mellom de fire marine nasjonalparksentrene er godt i gang, med Therese Brendeland i 100 % stilling fra august. Prosjektet styrker samarbeid, utvikling av aktiviteter og formidling, og vil bidra til økt synlighet og flere tiltak i 2026.
- **Nyansatt naturveileder i vikariat 70% fra 1/9-25 Lars Undall**
Fra 1. september ble Lars Undall ansatt i et treårig 70 % vikariat, noe som gir senteret to naturveiledere. Dette gir økt fleksibilitet, bedre kapasitet og mulighet til å utvikle flere aktiviteter og formidlingstilbud gjennom året.

- **Min mening**

Spørreundersøkelsen Min mening om Oslofjordens tilstand har fått 1039 svar ved Besøkssenter Jomfruland Nasjonalpark, noe som plasserer oss på fjerdeplass nasjonalt i antall besvarelser. Resultatene viser bred enighet om at fjorden er i dårlig stand, med plastsøppel, kloakkutslipp og industri som hovedårsaker, og mange uttrykker vilje til å bidra til forbedring gjennom miljøvennlige tiltak.

- **Hilde Nystad ny Besøkssenter koordinator i MD/oppdrag fra KLD**

Hilde Nystad er ny besøkssenterkoordinator i Miljødirektoratet. I et teamsmøte med styreleder og daglig leder ble bruk av utviklingsmidler og naturveiledning til planlegging, utvikling og gjennomføring avklart. Det ble også orientert om Miljødirektoratets nye prosjektgruppe som skal se på samhandling og utfordringer mellom besøkssentrene, herunder autorisasjonsordningen. Alle sentre ble oppfordret til å foreslå kandidat til prosjektgruppen.

- **Ingen Jomfrulandstipendiater denne høsten/vinteren**

Kommunen og fylket har besluttet å ikke videreføre ordningen med Jomfrulandstipendiat på grunn av innsparinger og svak økonomi. Situasjonen ventes å vare så lenge Kragerø står på Robek-listen.

- **Naturoppdraget – Kåre Kråke**

Besøkssenter Jomfruland Nasjonalpark deltar i Naturoppdraget, et opplegg der barnehagebarn får oppleve naturglede gjennom lek, utforskning og aktiviteter i nærmiljøet. Figuren Kåre Kråke gir barna oppdrag og undrende spørsmål som stimulerer nysgjerrighet og naturopplevelse. Besøkssentervennene lager Kåre Kråke-maskoter som skal brukes i opplæring og som fingerdokker for barna.

Kommentarer og innspill til punktene ble notert.

4. Økonomi og administrasjon

4.1 Resultatrapport januar-august 2025 ble fremlagt:

- Driftsinntekter: kr 2 313 079.-
- Driftskostnader: kr 2 131 514.-
- Driftsinntekter: kr 181 303.-

Status bank pr. 14/10:

Brukskonto: 22 832,61.- Kassekreditt: 1 117 042,21.- Sparekonto: 1 003 174,00.

Til sammen; 2 143 048,82.-

Vedtak: Resultatrapporten ble kommentert og tatt til etterretning.

4.2 Likviditetsoversikt:

Likviditetsoversikten fra juni 2025 til februar 2026 ble fremlagt og kommentert. Denne viser lavest men tilfredsstillende likviditetsbeholdning i desember.

Vedtak: Likviditetsrapporten ble tatt til etterretning.

5. Nytt prosjekt og samarbeidsavtale

5.1 Inkluderingsprosjekt «Sammen om innsikt»

Besøkssenter Jomfruland Nasjonalpark ønsker å utvikle inkluderingsprosjektet «Sammen om innsikt» med tema bærekraftig utvikling og samfunn, med pilotoppstart 2026. Forarbeid i 2025 finansieres gjennom eksisterende utviklingsmidler, og i samarbeid mellom Gitte Motzfeldt og daglig leder. Prosjektet skal utarbeides i tråd med FNs bærekrafts mål og underliggende prinsipper i CRPD, og bidra til inkludering og tilgjengelighet for alle.

5.2 Samarbeidsavtale med Gitte Motzfeldt

Avtalen regulerer samarbeidet mellom Jomfruland Nasjonalparksenter og Gitte Motzfeldt om utviklingen av prosjektet «Sammen om innsikt» i 2025, innenfor en budsjetttramme på 100 000 kr.

Gitte kan representere senteret overfor relevante aktører og bevilgende myndigheter etter avtale med daglig leder, og eventuell videreføring vurderes for 2026.

Vedtak:

1. Styret gir Besøkssenter Jomfruland Nasjonalpark i oppdrag å utvikle inkluderingsprosjektet «Sammen om innsikt» med pilotoppstart i 2026, med forarbeid i 2025 innenfor eksisterende utviklingsmidler.
2. Det inngås en samarbeidsavtale med Gitte Motzfeldt for 2025, med videreføring i 2026 dersom nye utviklingsmidler blir tilgjengelige.

6. Deltakelse i skolehageprosjektet 2026

Skolehager gir barn og unge praktisk erfaring med natur, matproduksjon og bærekraft, og fungerer som en levende læringsarena for å forstå naturmangfold og ressursbruk. Prosjektet får faglig støtte fra Erling Krogh, som har lang erfaring med skolehager og bærekraftig læring.

Vedtak:

Styret vedtar at Jomfruland Nasjonalpark AS deltar i utviklingen av et skolehageprosjekt fra 2026. Naturveileder Lars gis ansvar for å tilegne seg nødvendig kompetanse innen skolehagearbeid, finansiert gjennom utviklingsmidler.

7. Eventuelt

- Neste styremøte var opprinnelig 25/11 via teams, men det var ønske om at styret møtes fysisk før jul. Ny dato (bekreftet etter møte): Tirsdag 9. desember klokken 16:00 i stasjonsbygningen i Kragerø.

8. Styrets evaluering

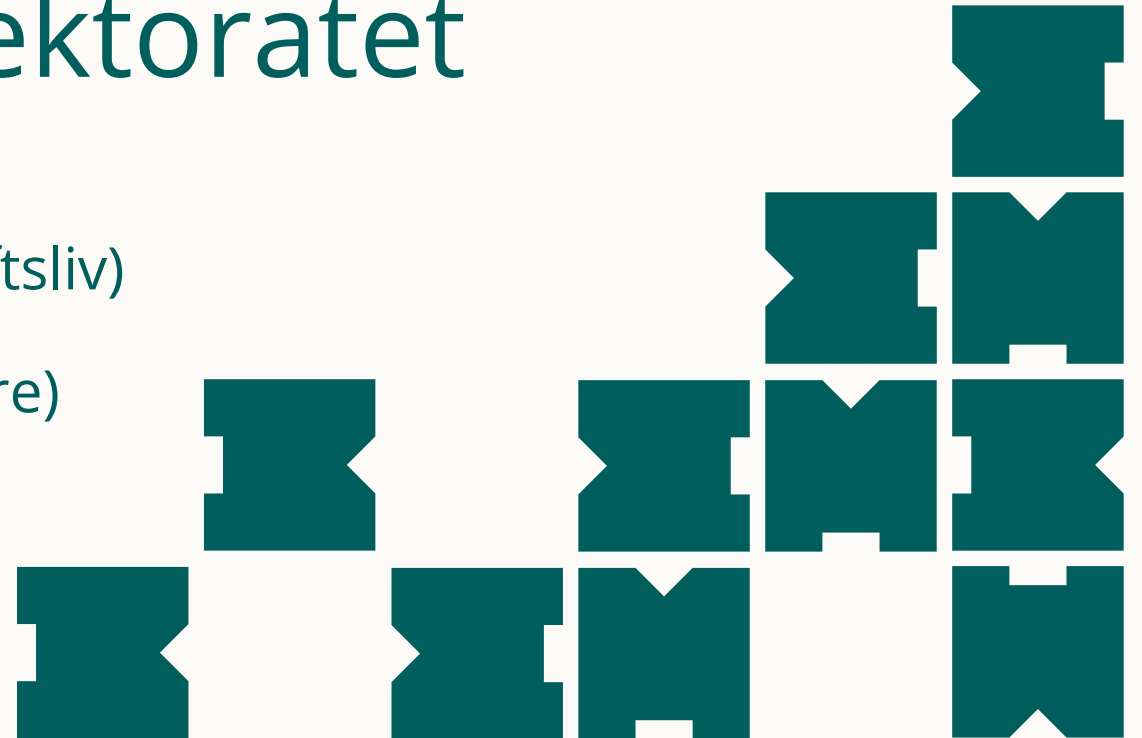
Styret gjennomførte egenevaluering av styrets arbeid i henhold til styreinstruks. Styrets leder ga daglig leder tilbakemelding i etterkant.

Referent: Ruth Ellegård

Aktuelt fra Miljødirektoratet

Ingunn Limstrand (Seksjonsleder Friluftsliv)

Hilde Nystad (Koordinator Besøkssentre)

De neste tre dagene

- Besøk til fem besøkssentre – vurdering av hverandres utstillinger
- Nytt fra Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet
- Fagbolker og gruppearbeid om sentrenes rolle og utvikling
- Kåring av årets SoMe-video
- Årsmøte i AN
- God mat, vakker natur og tid til å bli bedre kjent!

Foto: Eva Lindegaard

Praktisk info

Liten endring i program på dag 2 –
Buss til Fortun 11:30, deretter lunsj i
Fortun 12:00

- Mat
- Buss
- Vi vil ta bilder – si ifra hvis man ikke vil være med

Besøkssenter Femundsmarka Gutulia Foto: Ingunn Limstrand

Miljødirektoratets rolle

Faglig veileder

Bidra til å kvalitetssikre innhold

Nettsider, samlinger, møter, befaringer

Forvaltningsmyndighet for tilskuddsordningen og autorisasjonsordningen

Kontrollinstans for sentrenes bruk av tilskuddsmidler og oppfyllelse av krav til autorisasjoner

Ansvar for merkevaren, krav

Naturavtalen – global innsats, lokal relevans

Norge skal verne og restaurere 30 % av naturen. Den krever innsats på alle nivåer – også lokalt.

Miljødirektoratets rolle

- Leverer faggrunnlag, vurderer økosystemtilstand, og utvikler virkemidler for oppfølging.

Besøkssentrenes rolle

- Dere har unik kontaktflate mot publikum og lokalsamfunn
- Dere kan bidra til kunnskapsformidling, engasjement og lokal forankring av naturmålene

Friluftslivets år

- Felles satsing, motivere sentrene til deltakelse, bruke sentrene aktivt i nasjonale kampanjer
- Friluftsknappen, arrangementer
- Teamskaffe
- Lære av prosessen
 - Hvor mange har gjort noe?
 - Kunne vi gjort noe annerledes

Prosjektleder Marte Bøhm Nordahl motiverer besøkssentrene på video

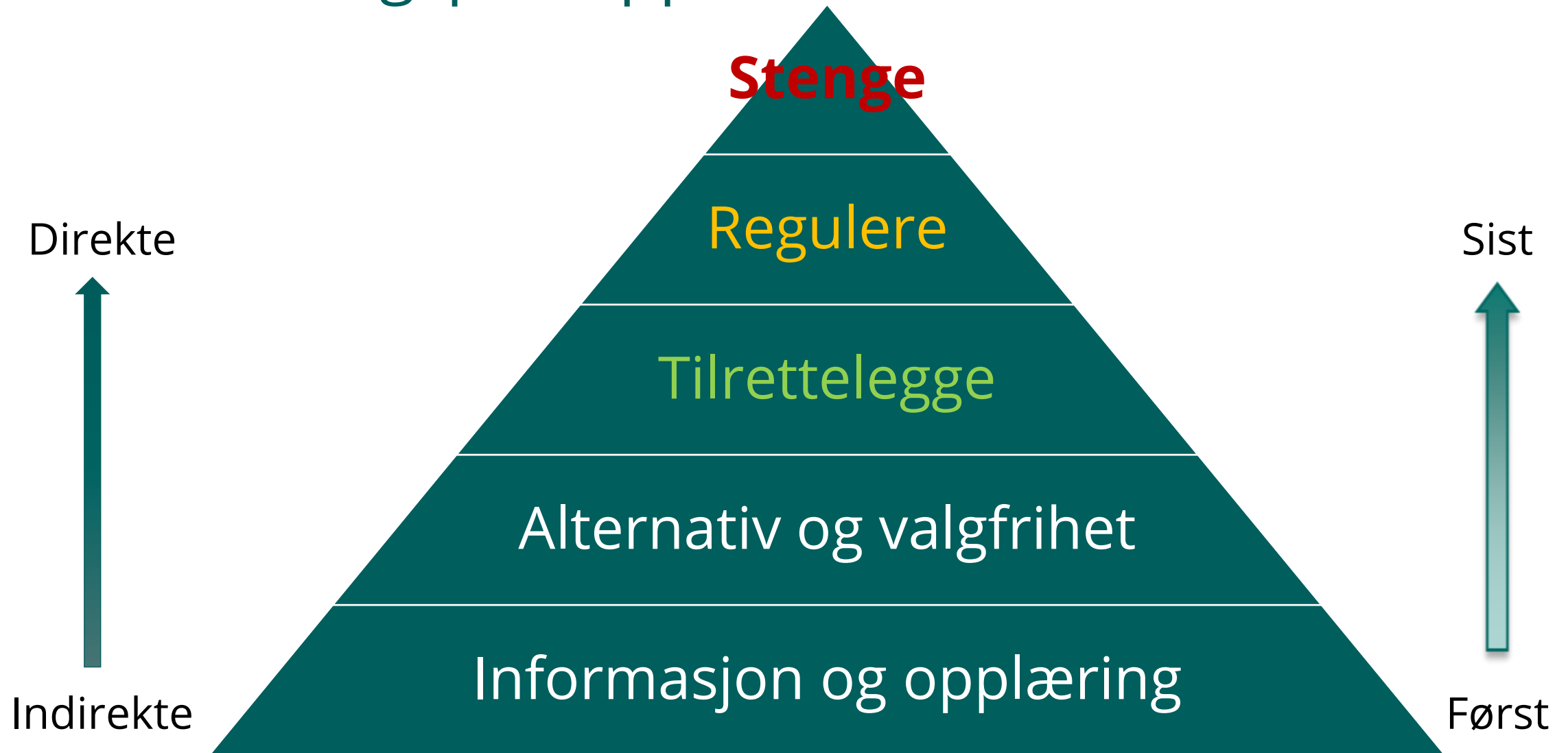

Kobling mot andre områder

- Ferdselsrestriksjoner – prosjekt og oppdrag
- Besøksforvaltning
 - Scenarieoppdraget
 - Ressursgruppe - Mye brukte naturområder
- Digital naturinformasjon
- Villrein
 - Oppdrag om informasjon og veiledning
- Organisering av nasjonalparkforvalterne
- Evaluering av merkevaren

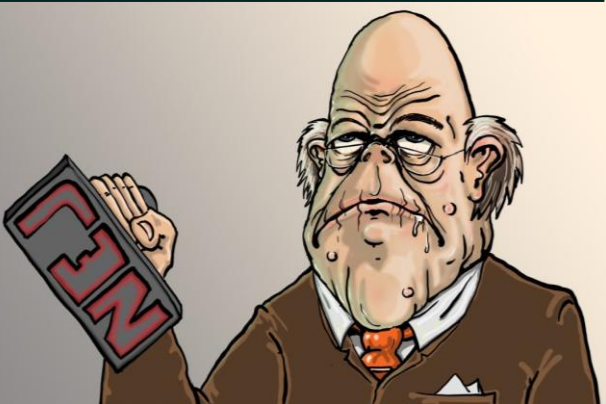
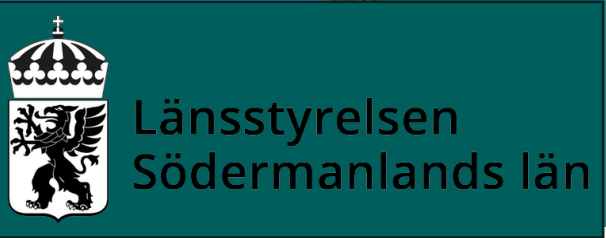
Forvaltningsprinsipper

Kilde: Fritt gjengitt etter Hammitt et al. 1992

Hvem jobber med besøkscenter?

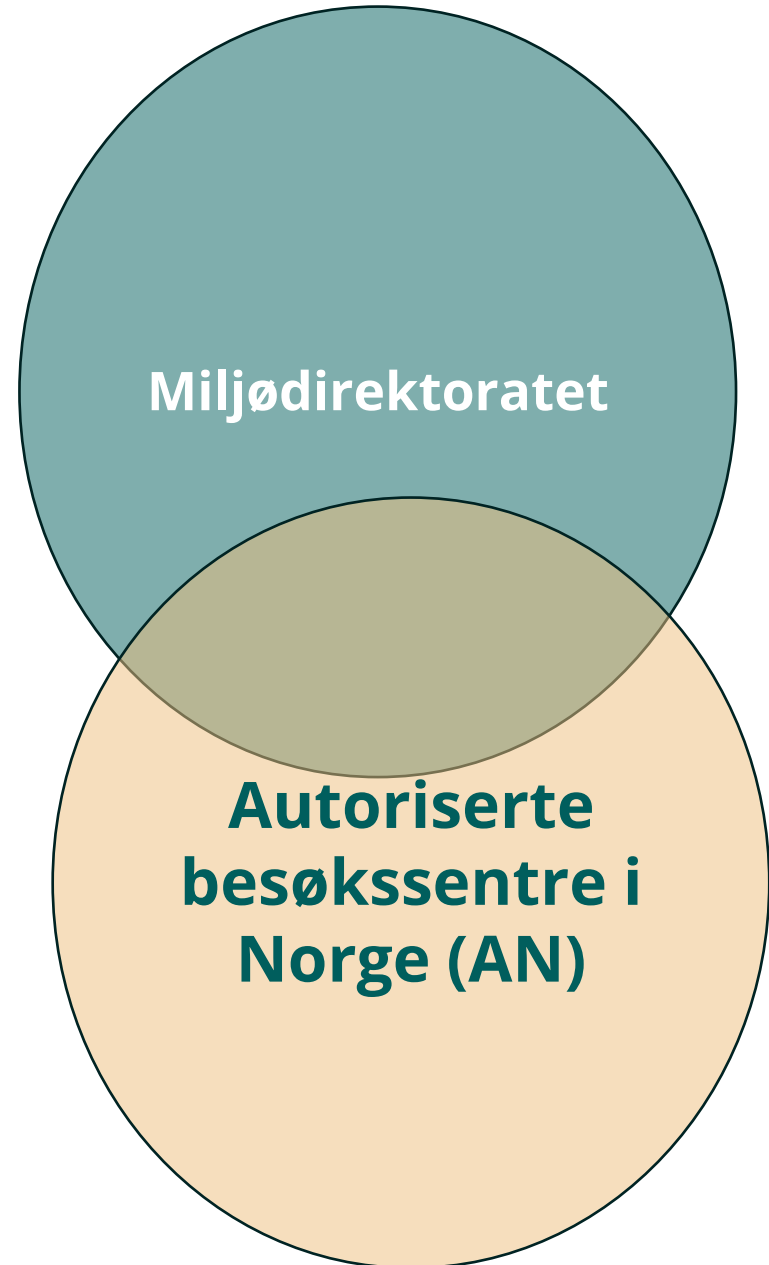

Vi vil styrke samarbeidet!

Ønsker fra dere i fjor:

- Effektmåling: nasjonale mål og sentermål
- Bookings- og kassasystemer
- Dronebruk: regelverk og informasjon
- Utstillinger: ressursgruppe og forskning
- Faste webinarer vinterstid
- Butikk: hva selger?
- Rekruttering og arbeidsrett
- Økonomistyring og tilskudd (EØS)
- Naturkunnskap til reiselivet
- Samarbeid: forvaltning, formidling, oppsyn
- Miljøsertifisering: status og tips
- Arrangementer: ROS, HMS, offentlig grunn
- Villrein (tema eller informasjon)

Vi starter opp med jevnlige kaffemøter

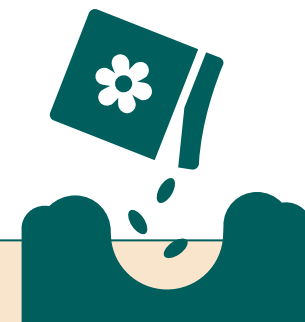
Noen tema som kommer

- «Hjelp, senteret skal bli reautorisert!»
- Hvordan kan besøkssentrene bli bedre knutepunkter
- Hvordan lage gode utstillinger?

Hvordan ser en bra utstilling ut?

- Hva synes du var mest spennende i utstillingen?
- Lærte du noe nytt?
- Er det noe du kunne tenkte deg å gjenbruke i ditt eget besøkssenter?
- Var det en form å formidle på som du ble inspirert av?
- Var det en type teknologi du ble nysgjerrig på?
- Hva var det mest inspirerende du opplevde underveis i besøket?

Besøkssentre i Norge

Vurdering av utstillingene

På hvert besøkssenter skal du gjøre en vurdering av utstillingen. Svar på spørsmålene nedenfor.

* Indicates required question

Hvilket besøkssenter tilhører utstillingen? *

- ☐ Besøkssenter Jostedalsbreen nasjonalpark Fjærland
- ☐ Midlertidig verdensarvsutstilling i Skjolden
- ☐ Breheimsenteret i Jostedalen
- ☐ Besøkssenter Villaks Lærdal

<https://forms.gle/iMdZ8TRaPUcgYLdi8>

Vi bruker ett skjema for alle senter

Besøkssentre i Norge

<https://forms.gle/iMdZ8TRaPUcgYLdi8>

Vurdering av utstillingene

Your response has been recorded

[Edit your response](#)

[Submit another response](#)

Trykk her for å svare ved neste senter!

Oppdrag KLD

Miljødirektoratet

Unntatt offentlighet,
Offl. § 14 første ledd

Deres ref

Vår ref
23/4235-

Oppdrag: Ytterligere spesifisering av oppdrags- tildelingsbrev for Miljødirektoratet 2024

Klima- og miljødepartementet viser til endelig tildelingsbrev om å foreslå ny strategi for besøkssenterordningen. Det i at denne delen av oppdraget spesifiseres noe mer enn h Miljødirektoratet i oversendelse til oss desember 2024.

Bakgrunn

Miljødirektoratet leverte forslag til del 2 på oppdrag 16 – i 2024. Oppdraget var todelt, der del 1 var å foreslå klare n være, og hvilken rolle staten skal ha i dette arbeidet. Dette l av departementet i september. Del 2 ble levert i desember 2024 og inneholder fors strategi, inkludert tiltak, som skal sikre at besøkssenterordningen når de fastsatte r

Oppdrag

Departementet ber Miljødirektoratet spesifisere enkelte deler av leveransen i del 2. Oppdraget skal gjennomføres innenfor rammen av den nye målstrukturen for besøkssenterordningen, slik den ble fastsatt i del 1 av strategiarbeidet. Del 1 fastsatte at hovedmålet med besøkssentrene er å øke befolkningens kunnskap om natur og bidra til lokal verdiskaping. Det ble også spesifisert fire delmål:

1. Besøkssentrene er effektive og attraktive formidlere av kunnskap om natur
2. Besøkssentrene utfyller miljøforvaltningens øvrige virkemidler på en effektiv måte.
3. Besøkssentrene bidrar til lokal verdiskaping, samarbeider med lokale fagmiljøer og skaper synergier.
4. Besøkssentrene har bærekraftig økonomi

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@mt.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Martine Levold
22 24 99 16

Hvorfor?

Hvordan?

Hva betyr
det for dere?

Hva skjer
videre?

Hvorfor?

- Vi er enige om utfordringsbildet - Autorisasjonsordningen er komplisert og fragmentert

Besøkssentrene:

- bruker mye tid på å skrive søknader og rapportere
- er ikke enhetlig i sin kommunikasjon
- har behov for å styrke eller sikre naturveilederkompetansen
- vil skape en bedre og mer forutsigbar økonomi
- Vil profilere tilbudene sine gjennom en enhetlig kommunikasjon og sterk, felles merkevare

Hvorfor?

Målene er et fastsatte

Miljø-
direktoratet

Målstruktur besøkssentre

..... HOVEDMÅL

Besøkssentrene øker befolkningens kunnskap om natur og bidrar samtidig til lokal verdiskaping

Kunnskap om natur er en viktig forutsetning for bærekraftig utvikling. Hovedmålet gjenspeiler at det primære målet for sentrenes virksomhet er å bidra til å øke kunnskapen om natur. På denne måten vil besøkssentrene også bidra til lokal verdiskaping som ivaretar naturverdiene.

..... DELMÅL 1

Besøkssentrene er effektive og attraktive formidlere av kunnskap om natur

..... DELMÅL 2

Besøkssentrene utfyller miljøforvaltningens øvrige virkemidler på en effektiv måte

..... DELMÅL 3

Besøkssentrene bidrar til lokal verdiskaping, samarbeider med lokale fagmiljøer og skaper synergier

..... DELMÅL 4

Besøkssentrene har bærekraftig økonomi

Hvorfor?

Vi må sikre at
besøkssenterordningen
når målene som er satt

DELMÅL 3

**Besøkssentrene bidrar til lokal
verdiskaping, samarbeider med
lokale fagmiljøer og skaper
synergier**

«For å sikre at sentrene oppnår delmål 3, bør det vurderes hvilke kriterier som skal gjelde for geografisk spredning av sentrene og kriterier for når det kan være hensiktsmessig med samlokalisering eller nærhet mellom flere sentre»

Hvorfor?

Vi må sikre at
besøkssenterordningen
når målene som er satt

«faglig begrunnet oversikt over hvilke typer tematiske besøkssentre for natur det anses som ønskelig å etablere nasjonalt, uavhengig av nåværende økonomiske rammebetingelser og eksisterende tematiske kategorier.»

«... bør angi hvilke sentertyper det er behov for på sikt, og må være i samsvar med mål og delmål for ordningen, samt realistisk innenfor fremtidige budsjetttrammer»

Hvordan?

Vi skal ha en prosess som bygger på tidligere erfaringer og arbeid

Den skal være effektiv og inkluderende

Proessen skal ledes av en ekstern fasilitator

Hvordan?

Intervjuer med **alle besøkssentrene** for å kartlegge dagens situasjon, behov og utfordringer

Kartleggingen brukes til å utvikle hypoteser

Ressursgruppe dannes av 5 – 7 representanter fra besøkssentrene

Workshop der Miljødirektoratet tar stilling til hypotesene

Miljødirektoratet gir et faglig råd til KLD 23. januar 2026

Hva betyr det for dere?

Mulighet til å påvirke gjennom kartlegging

Mulighet til å påvirke gjennom ressursgruppe

Vi er enige om utfordringsbildet og målene, men vi blir kanskje ikke enige om hvordan vi skal oppnå målene.

Hva betyr det for dere?

Vi ønsker innspill til kandidater til ressursgruppa

Bruk dagene til å fundere hvem dere ønsker skal representere dere

Vi tar i mot innspill fra alle sentre etter samlingen er avsluttet

Hva skjer videre?

Oktober –
november

- Intervjuer
- Ressursgruppe settes sammen

November-
desember

- Workshop(s)

Januar

- Miljødirektoratet leverer svar på oppdrag

Fra: Egil Roll[egil.roll@miljodir.no]

Sendt: 15.10.2025 13:32:06

Til: Smeland, Anne Fløgstad;Ulsund, Carina;Aune, Gry Tveten;Godal, Bjørn;Andersen, Åsmund;Orheim, Eline;Knagenhjelm, Maria;Eltervåg, Cathrine Stabel;Aarstrand, Bjørnar;Gabler, Heidi Marie;Berg, Inge;Byrkjeland, Stein;Butenschøn, Karsten;Holmgren, Anita;Olsen, Monika;Sjømæling, Anne;Gulbrandsen, Jenny Marie;Dobbedal, Eirik Johansen[anne.flogstad.smeland@statsforvalteren.no;carina.ulsund@statsforvalteren.no;gry.aune@statsforvalteren.no;bjorn.godal@statsforvalteren.no;asmund.andersen@statsforvalteren.no;eline.orheim@statsforvalteren.no;maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no;cathrine.eltervåg@statsforvalteren.no;bjornar.aarstrand@statsforvalteren.no;heidi.marie.gabler@statsforvalteren.no;inge.berg@statsforvalteren.no;stein.byrkjeland@statsforvalteren.no;karsten.butenschon@statsforvalteren.no;anita.holmgren@statsforvalteren.no;monika.olsen@statsforvalteren.no;anne.sjomaling@statsforvalteren.no;jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no;Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no]

Kopi: Kjell Tore Hansen[kjell.tore.hansen@miljodir.no];Ingrid Moe

Dahl[ingrid.moe.dahl@miljodir.no];Kim Daniel Hansen[kim.daniel.hansen@miljodir.no];Line-

Kristin Larsen[Line-Kristin.Larsen@miljodir.no];Ingrid Vaagland

Stav[Ingrid.Vaagland.Stav@miljodir.no];Terje Qvam[Terje.Qvam@miljodir.no];

Tittel: Negative påvirkninger i marine verneområder og nasjonalparker - svar på oppdrag sendt KLD

Hei,

Viser til runden i vår, og takker for gode innspill! I dag har vi besvart oppdraget fra KLD, se vedlegg.

Vurderingene fra forvaltningsmyndighetene (18 marine verneområder og 4 nasjonalparker), viser at det ikke bare er bruk av bunnredskaper som kan ha negativ påvirkning, men også andre former for fiske, som f.eks. sportsfiske fra land og fiske med pilk fra båt. Vurderingene viser også at det er en rekke andre aktiviteter/faktorer enn fiske som kan ha negativ påvirkning. For å redusere omfanget av negative påvirkninger, foreslår vi:

- Endring av verneforskrifter (innskjerping).
- Utarbeidelse av forvaltningsplaner, nærmere kartlegging av verneverdier og tilstandsovervåking.
- Iverksetting av tiltak i verneområdene, f.eks. fjerning av tapte fiskeredskaper og annet avfall/søppel, og uttak av fremmede arter.
- Informasjon og veiledning, f.eks. gjennom utarbeidelse av besøksstrategier.
- Større vektlegging av verneverdier ved vurdering av søknader om utenforliggende virksomhet som kan innvirke på verneverdiene, jf. naturmangfoldloven § 49.

Fiskeridirektoratet har bistått med opplysninger om fiske i områdene, og har i dag publisert et nytt kartlag: [Fiskeriaktivitet i marine verneområder](#) Fiskeridirektoratet har lagt vekt på å få frem informasjon om hva slags fiske som *faktisk* foregår i områdene, og har tatt utgangspunkt i både sporingsdata og fangstrapportering. Viser også til opplysningene om hvert enkelt område i tabellen i Vedlegg 1 i svarnotatet. Dette kan være nyttig informasjon i arbeidet med forvaltning av områdene.

I kartlaget kan det sorteres:

☒ Fiskeriaktivitet verneområder

- » ☐ Bunntrål
- » ☐ Tarehesting
- » ☐ Snurrevad
- » ☐ Garn
- » ☐ Line / krok
- » ☐ Teiner

Så langt gjelder kartlaget bare for de 22 områdene som inngikk i oppdraget. Fiskeridirektoratet har en ambisjon om å lage et tilsvarende kartlag for alle kystnære områder, men det er ennå ikke satt noen frist for når dette arbeidet skal være ferdigstilt.

mvh

Egil Roll

seniorrådgiver II, verneområdeseksjonen

mobil: 45 26 35 70

egil.roll@miljodir.no

www.miljodirektoratet.no | www.miljostatus.no

sentralbord: 73 58 05 00

Fra: Egil Roll

Sendt: tirsdag 1. april 2025 06:59

Til: Smeland, Anne Fløgstad <anne.flogstad.smeland@statsforvalteren.no>; Ulsund, Carina <carina.ulsund@statsforvalteren.no>; Aune, Gry Tveten <gry.aune@statsforvalteren.no>; Godal, Bjørn <bjorn.godal@statsforvalteren.no>; Andersen, Åsmund <asmund.andersen@statsforvalteren.no>; Orheim, Eline <eline.orheim@statsforvalteren.no>; Knagenhjelm, Maria <maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no>; cathrine.eltervag@statsforvalteren.no; bjaar@statsforvalteren.no; Gabler, Heidi Marie <heidi.marie.gabler@statsforvalteren.no>; Berg, Inge <inge.berg@statsforvalteren.no>; Byrkjeland, Stein <stein.byrkjeland@statsforvalteren.no>; karsten.butenschon@statsforvalteren.no; anita.holmgren@statsforvalteren.no; fmosmoo@statsforvalteren.no; ansjo@statsforvalteren.no; fmavjmg@statsforvalteren.no; eijdo@statsforvalteren.no

Kopi: Kjell Tore Hansen <kjell.tore.hansen@miljodir.no>; Ingrid Moe Dahl <ingrid.moe.dahl@miljodir.no>; Kim Daniel Hansen <Kim.Daniel.Hansen@miljodir.no>; Line-Kristin Larsen <Line-Kristin.Larsen@miljodir.no>; Ingrid Vaagland Stav <Ingrid.Vaagland.Stav@miljodir.no>; Terje Qvam <Terje.Qvam@miljodir.no>

Emne: SV: Negative påvirkninger i marine verneområder og nasjonalparker - forespørsel om kortfattede vurderinger og opplysninger fra forvaltningsmyndighetene - frist 11.april

Hei,

Minner om denne, og presiserer samtidig at **utfyllingskolonnen om negativ påvirkning også handler om ev. andre aktiviteter/faktorer enn fiske**. Dette er også understreket i veiledningsteksten til skjemaet.

Mvh Egil R

Fra: Egil Roll

Sendt: torsdag 13. mars 2025 14:39

Til: Smeland, Anne Fløgstad <anne.flogstad.smeland@statsforvalteren.no>; Ulsund, Carina <carina.ulsund@statsforvalteren.no>; Aune, Gry Tveten <gry.aune@statsforvalteren.no>; Godal, Bjørn <bjorn.godal@statsforvalteren.no>; Andersen, Åsmund <asmund.andersen@statsforvalteren.no>; Orheim, Eline <eline.orheim@statsforvalteren.no>; Knagenhjelm, Maria <maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no>; cathrine.eltervag@statsforvalteren.no; bjaar@statsforvalteren.no; Gabler, Heidi Marie <heidi.marie.gabler@statsforvalteren.no>; Berg, Inge <inge.berg@statsforvalteren.no>; Byrkjeland, Stein <stein.byrkjeland@statsforvalteren.no>; karsten.butenschon@statsforvalteren.no; anita.holmgren@statsforvalteren.no; fmosmoo@statsforvalteren.no; ansjo@statsforvalteren.no; fmavjmg@statsforvalteren.no; eijdo@statsforvalteren.no

Kopi: Kjell Tore Hansen <kjell.tore.hansen@miljodir.no>; Ingrid Moe Dahl <ingrid.moe.dahl@miljodir.no>; Kim Daniel Hansen <Kim.Daniel.Hansen@miljodir.no>; Line-Kristin Larsen <Line-Kristin.Larsen@miljodir.no>; Ingrid Vaagland Stav <Ingrid.Vaagland.Stav@miljodir.no>; Terje Qvam <Terje.Qvam@miljodir.no>

Emne: SV: Negative påvirkninger i marine verneområder og nasjonalparker - forespørsel om kortfattede vurderinger og opplysninger fra forvaltningsmyndighetene - frist 11.april

Hei,

Når det gjelder opplysninger om bruk av bunnredskaper i områdene, er det ikke behov for at dere tar kontakt med fiskerimyndighetene, men dere kan fylle inn det dere kjenner til. Vi har kontakt med Fiskeridirektoratet for å få en oversikt over den faktiske bruken av bunnredskaper i områdene i dag.

Hilsen

Egil Roll

seniorrådgiver II, verneområdeseksjonen

mobil: 45 26 35 70

egil.roll@miljodir.no

www.miljodirektoratet.no | www.miljostatus.no

sentralbord: 73 58 05 00

Fra: Egil Roll

Sendt: torsdag 13. mars 2025 13:26

Til: Smeland, Anne Fløgstad <anne.flogstad.smeland@statsforvalteren.no>; Ulsund, Carina <carina.ulsund@statsforvalteren.no>; Aune, Gry Tveten <gry.aune@statsforvalteren.no>; Godal, Bjørn <bjorn.godal@statsforvalteren.no>; Andersen, Åsmund <asmund.andersen@statsforvalteren.no>; Orheim, Eline <eline.orheim@statsforvalteren.no>; Knagenhjelm, Maria <maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no>; cathrine.eltervag@statsforvalteren.no; bjaar@statsforvalteren.no; Gabler, Heidi Marie <heidi.marie.gabler@statsforvalteren.no>; Berg, Inge <inge.berg@statsforvalteren.no>; Byrkjeland, Stein <stein.byrkjeland@statsforvalteren.no>; karsten.butenschon@statsforvalteren.no; anita.holmgren@statsforvalteren.no; fmosmoo@statsforvalteren.no; ansjo@statsforvalteren.no; fmavjmg@statsforvalteren.no; eijdo@statsforvalteren.no
Kopi: Kjell Tore Hansen <kjell.tore.hansen@miljodir.no>; Ingrid Moe Dahl <ingrid.moe.dahl@miljodir.no>; Kim Daniel Hansen <Kim.Daniel.Hansen@miljodir.no>; Line-Kristin Larsen <Line-Kristin.Larsen@miljodir.no>; Ingrid Vaagland Stav <Ingrid.Vaagland.Stav@miljodir.no>; Terje Qvam <Terje.Qvam@miljodir.no>

Emne: Negative påvirkninger i marine verneområder og nasjonalparker - forespørsel om kortfattede vurderinger og opplysninger fra forvaltningsmyndighetene - frist 11.april

Hei,

I årets tildelingsbrev har Miljødirektoratet følgende oppdrag fra Klima- og miljødepartementet:

Utarbeide en kortfattet prioritert oversikt over aktiviteter/faktorer som påvirker verneverdiene negativt, eller vanskeliggjør at verneformålet nås, i områder som er opprettet som marine verneområder etter naturmangfoldloven og marine arealer i nasjonalparkene Raet, Ytre Hvaler, Færder og Jomfruland. Som en del av denne oversikten, beskrive omfang og effekter av bruk av bunnredskaper innenfor fiskerinæringen.

Som ledd i arbeidet med oppdraget, ønsker vi at forvaltningsmyndighetene for disse områdene gir **kortfattede vurderinger** av aktiviteter/faktorer som påvirker negativt, samt opplysninger om bruk av bunnredskaper innenfor fiskerinæringen. Vedlagt følger et dokument der vurderingene og opplysningene kan legges inn i Tabell 1.

Vi ønsker tilbakemelding innen 11. april, dvs. før påske.

Hilsen

Egil Roll

seniorrådgiver II, verneområdeseksjonen

mobil: 45 26 35 70

egil.roll@miljodir.no

www.miljodirektoratet.no | www.miljostatus.no

sentralbord: 73 58 05 00

Notat

Fra: Miljødirektoratet
Til: Klima- og miljødepartementet
Dato: 15.10.2025
Kopi til: [\[Klikk for å skrive\]](#)

Svar på oppdrag 22 innen resultatområde naturmangfold – Tildelingsbrev 2025:

Aktiviteter/faktorer som påvirker verneverdiene negativt, eller gjør vanskeliggjør at verneformålet nås, i marine verneområder og i marine arealer i nasjonalparker. Effekter og omfang av bruk av bunnredskaper.

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning.....	4
2. Verneforskrifter og trusler mot verneverdier	5
2.1 Generelle (direkte) unntak fra vernebestemmelsene	7
2.2 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser	9
2.3 Utenforliggende virksomhet/påvirkninger utenfra	10
3. Aktiviteter/faktorer som påvirker verneområdene negativt – forvaltningsmyndighetenes vurderinger	10
4. Effekter og omfang av bruk av bunnredskaper	13
4.1 Effekter av bruk av bunnredskaper	13
4.2 Omfang av bruk av bunnredskaper og andre redskaper	15
5. Forslag og oppsummering	16
6. Referanser	18
7. Vedlegg	20
7.1 Vedlegg 1: Regulering av høsting av viltlevende marine ressurser og faktisk bruk av bunnredskaper	20
7.2 Vedlegg 2: Kortfattede vurderinger av negative påvirkninger	28
7.3 Vedlegg 3: Dokumentasjon av kartlaget "Fiskeriaktivitet i verneområder"	41

Sammendrag

Miljødirektoratet har utarbeidet dette notatet som svar på oppdrag 22 i tildelingsbrevet for 2025:

Utarbeide en kortfattet prioritert oversikt over aktiviteter/faktorer som påvirker verneverdiene negativt, eller vanskeliggjør at verneformålet nås, i områder som er opprettet som marine verneområder etter naturmangfoldloven og marine arealer i nasjonalparkene Raet, Ytre Hvaler, Færder og Jomfruland. Som en del av denne oversikten, beskrive omfang og effekter av bruk av bunnredskaper innenfor fiskerinæringen. Frist: 15. oktober.

Forskrifter om vern av områder fastsettes ved kgl.res. med hjemmel i naturmangfoldloven, og er et resultat av lange prosesser. Forskriftene varierer fra område til område. Aktiviteter/faktorer som kan påvirke verneverdiene negativt, kan knytte seg til tiltak som etter verneforskriften kan gjennomføres uten at det er nødvending å søke om tillatelse, til tiltak som *kan* tillates etter søknad, eller til utenforliggende virksomhet/påvirkning utenfra. Det er stor variasjon mellom (og til dels innenfor) de enkelte verneområdene når det gjelder hvilke påvirkninger de er utsatt for og hvor sårbart naturmangfoldet er.

Vurderinger fra forvaltningsmyndighetene for verneområdene (18 marine verneområder og 4 nasjonalparker), viser at det ikke bare er bruk av bunnredskaper som kan ha negativ påvirkning, men også andre former for fiske, som f.eks. sportsfiske fra land og fiske med pilk fra båt. Vurderingene viser også at det er en rekke andre aktiviteter/faktorer enn fiske som kan ha negativ påvirkning, bl.a.:

- Forurensning gjennom avrenning/tilsig/avløp.
- Høy tetthet av kråkeboller og nedbeiting av tareskog.
- Taretråling.
- Menneskelig aktivitet, støy og forstyrrelser.
- Klimaendringer.
- Fremmede arter.
- Manglende kunnskap om naturmangfold og tilstand.

Forurensning og klimaendringer gir seg bl.a. utslag i redusert oksygeninnivå i fjorder. Oksygeninnivået i Sognefjorden (foreslått marint verneområde) og andre fjorder på Vestlandet er redusert med rundt 15 prosent på 30 år.¹

Påvirkningene varierer fra område til område. For noen områder er det et sammensatt trusselbilde med påvirkninger både innenfor verneområdene og utenfra, mens det for andre områder ikke er kjente trusler. Vurderingene viser et mer sammensatt trusselbilde for nasjonalparkene enn for de marine verneområdene.

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2025/april-2025/15-prosent-mindre-oksygen-i-vestlandsfjorder-pa-30-ar/>

Det er store kunnskapshull når det gjelder effektene av bunntåling på ulike bunnhabitater og bunndyrsamfunn, og på økosystemet knyttet til havbunnen. Det vil være behov for å gjøre nærmere vurderinger av de enkelte verneområdene, både når det gjelder behov for ytterligere kartlegginger av naturmangfoldet og behov for studier av hvordan bruk bunnredskaper påvirker/har påvirket naturmangfoldet i verneområdene.

Data fra Fiskeridirektoratet viser at både omfanget av fiske og bruken av redskapstyper, varierer mye fra område til område. I 14 av de 22 verneområdene er det ikke registrert bruk av bunntål. Nasjonalparkene Raet, Færder og Ytre Hvaler, samt Jærkysten marine verneområdene, skiller seg ut med et stort omfang av bruk av bunntål. Dette samsvarer med at forvaltningsmyndighetene har vurdert at bunntåling er den viktigste negative påvirkningsfaktoren for disse områdene. Datagrunnlaget omfatter også andre redskapstyper. Taretråling er registrert i de marine verneområdene Jærkysten og Stad. LoppHAVet marine verneområde har det største registrerte omfanget av bruk av snurrevad, garn og line/krok.

For å redusere omfanget av negative påvirkninger, foreslår Miljødirektoratet:

- Endring av verneforskrifter (innskjerping).
- Utarbeidelse av forvaltningsplaner, nærmere kartlegging av verneverdier og tilstandsovervåking.
- Iverksetting av tiltak i verneområdene, f.eks. fjerning av tapte fiskeredskaper og annet avfall/søppel, og uttak av fremmede arter.
- Informasjon og veiledning, f.eks. gjennom utarbeidelse av besøksstrategier.
- Større vektlegging av verneverdier ved vurdering av søknader om utenforliggende virksomhet som kan innvirke på verneverdiene, jf. naturmangfoldloven § 49.

1. Innledning

Når det gjelder spørsmålet om aktiviteter/faktorer som påvirker verneverdiene negativt, eller vanskeliggjør at verneformålet nås, har Miljødirektoratet innhentet vurderinger og opplysninger fra forvaltningsmyndighetene for de aktuelle verneområdene (statsforvaltere og nasjonalpark-/verneområdestyrer).

Fiskedirektoratet har bistått med oppdaterte opplysninger om bruk av bunnredskaper og annen fiskeriaktivitet i områdene, og opplysninger om gjeldende fiskerireguleringer i områdene. Fiskeridirektoratet har også utarbeidet en kartinnsynsløsning.

Kunnskap om bunnpåvirkning av trål og snurrevad er sammenstilt i en rapport fra Havforskningsinstituttet.² Relevante problemstillinger er også tatt opp i en rapport fra Havforskningsinstituttet om utfordringer og status for arbeid med marint vern og beskyttelse i

² Løkkeborg et al. (2023). <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2023-1>

Norge.³ Videre har SALT og Havforskningsinstituttet på oppdrag fra Miljødirektoratet gjort en litteraturstudie som belyser spørsmålet om hvor godt marine bevaringsområder fungerer.⁴

Det er også utarbeidet rapporter som mer spesifikt belyser relevante forhold i noen av verneområdene:

- Skarnsundet, Tauterryggen og Rødberget marine verneområder⁵
- Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker^{6 7}
- Raet nasjonalpark⁸

Et fellestrekk ved disse rapportene, er anbefalinger om at fiske bør reguleres strengere i marine verneområder og nasjonalparker enn det som er tilfelle i dag. Dette gjelder ikke bare bruk av bunnredskaper, men også bruk av andre redskaper og fiske som sådan.

Anbefalingene omfatter bl.a. nullfiskeområder, og det vil forutsette en annen tilnærming i arbeidet med marint vern enn i dag; regulering/forbud i verneforskrifter er relatert til metode/redskapstype, mens bestandsregulerende tiltak innføres etter fiskerilovgivningen (havressurslova). I dag er det bare ett verneområde hvor verneforskriften setter forbud mot alt fiske. Det gjelder deler av LoppHAVet marine verneområde. Forbudet er ikke begrunnet ut fra bestandshensyn, men ut fra hensynet til sårbare korallforekomster.

2. Verneforskrifter og trusler mot verneverdier

Aktiviteter/faktorer som kan påvirke verneverdiene angitt i verneformålet negativt, kan deles inn i tre kategorier:

- Tiltak som kan gjennomføres uten at det er nødvendig å søke forvaltningsmyndigheten om tillatelse – generelle unntak fra vernebestemmelsene i verneforskriften.
- Tiltak som forvaltningsmyndigheten *kan* gi tillatelse til etter søknad – spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.
- Utenforliggende virksomhet/påvirkning utenfra.

Arbeidet med vern av nye verneområder, herunder forslag til verneforskrift, følger saksbehandlingsreglene for områdevern etter naturmangfoldloven.

Verneforskriftene setter rammene for hva som ikke er tillatt, tillatt eller *kan* tillates etter søknad i et verneområde, dvs. hvor strengt vernet er. Det juridiske grunnlaget for utarbeidelse av

³ Jørgensen et al. (2021). <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-9>

⁴ Kleiven et al. (2024). https://salt.nu/assets/projects/mpasyntese_review_10.12.2024_final2-1738059471.pdf

⁵ Järnegren et al. (2024). <https://www.nina.no/Om-NINA/Aktuelt/Nyheter/article/korallrevne-i-trondheimsfjorden>

⁶ Moland et al. (2021). <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-2>

⁷ Myrseth Aarflot et al. (2024): <https://www.hi.no/en/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2024-15#sec-1-5>

⁸ Kleiven et al. (2024): <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2024-38>

verneforskrifter finnes i naturmangfoldloven, og det setter rammene for hvor strengt vernet kan være.

Det følger av naturmangfoldloven § 35 (nasjonalparker) at: *I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Forskriften skal verne landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner mot utbygging, anlegg, forurensning og annen aktivitet som kan skade formålet med vernet, og sikre en uforstyrret opplevelse av naturen.*

Det følger av naturmangfoldloven § 39 (marine verneområder) at: *I et verneområde i sjø må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et verneområde i sjø kan vernes mot all virksomhet, forurensning, tiltak og bruk, med de begrensninger som følger av folkeretten. Restriksjoner på aktivitet skal stå i forhold til verneformålet.*

Samtidig er vedtatte verneforskrifter et resultat av lange prosesser med involvering av og medvirkning fra berørte interesser, naturfaglige og juridiske vurderinger, avveininger mot andre viktige samfunnsinteresser og politiske vurderinger. Tidligere vernevedtak gir føringer for arbeid med forslag til nye verneforskrifter.

Anbefalinger fra det partssammensatte Rådgivende utvalg for marin verneplan i 2003 og 2004, har dannet et utgangspunkt for utforming av verneforskrifter for marine verneområder og de marine delene av nasjonalparkene Raet, Ytre Hvaler, Færder og Jomfruland. 19 av 34 kandidatområder innenfor territorialgrensen, er i dag vernet etter naturmangfoldloven. Det gjelder Raet nasjonalpark og 18 marine verneområder.

Utvalget tilrådte generelt strenge restriksjoner når det gjelder inngrep i bunnen, for eksempel ved uttak av sand og grus og deponering av masser. Med hensyn på utnyttelse av levende ressurser og havbruksaktivitet tilrådte utvalget liberale restriksjoner, men med nødvendig overvåking og kontroll for å sikre at verneverdiene ikke gradvis forringes. Utvalget påpekte at bl.a. bunnfisktråling påvirker bunnen og bunndyrsamfunnene, men for å redusere konsekvensene for fiskerinæringen, anbefalte utvalget restriksjoner i soner/avgrensede deler av områdene.

I sin endelige tilråding fra 2004⁹ anbefalte utvalget bl.a. deler av noen av kandidatområdene som referanseområder med forbud mot aktiviteter som taretråling, fiske med trål etter reker og kreps, bruk av snurrevad og fiske med bunntål etter fisk. Utvalget pekte også på behovet for referanseområder med forbud mot akvakultur (havbruk).

I tiden etter at utvalget ga sin endelige tilråding, er kunnskapen om effekter av ulike aktiviteter, og kunnskapen om naturmangfold i de enkelte områdene styrket. Lovgrunnlaget er også endret.

⁹ Skjoldal (2004). https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/dokumenter/vernet-natur/marint-vern/marinverneplan_endeligtilradning300604.pdf

I 2009 ble den gamle naturvernloven erstattet av naturmangfoldloven. Marine verneområder ble innført som en ny vernekategori.

Ulike aktiviteter er i utgangspunktet strengt regulert i verneforskriftene. Forskrift om vern av Lophavet marine verneområde, er et godt eksempel:¹⁰

§ 3. (vernebestemmelser)

I det marine verneområdet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Følgende vernebestemmelser gjelder:

- a. Vegetasjonen, herunder tang, tare og andre marine planter, er vernet mot skade og ødeleggelse. Planting av vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet knyttet til sjøbunnen er vernet mot skade og ødeleggelse. Utsetting av organismer er forbudt.
- c. Området er vernet mot tiltak som f.eks. etablering av ulike typer anlegg, utfylling, byggevirkksomhet, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, utføring av avløpsvann og andre konsentrerte forurensningstilførsler, mudring, uttak og deponering av masse, undervannssprengning, boring, oppankring, utnyttelse av mineralske ressurser, utslipp av urensset ballastvann og utslipp av kjølevann fra land. Forsøpling er forbudt.

Verneforskriftene for de 17 øvrige marine verneområdene har lignende bestemmelser, selv om ordlyden varierer noe. Det samme gjelder for de fire nasjonalparkene (Raet, Ytre Hvaler, Færder og Jomfruland), men forskriftene har en annen (mer tematisk) oppbygning.

2.1 Generelle (direkte) unntak fra vernebestemmelsene

Selv om det er gjort vurderinger av hvilke generelle (direkte) unntak som bør inn i en verneforskrift, er det ingen garanti for at negativ påvirkning unngås. I vurderingene er det gjort avveininger mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. naturmangfoldloven § 14.

Forvaltningsmyndigheten kan ikke regulere tiltak/aktiviteter som er direkte unntatt fra vernebestemmelsene. Det gir begrenset grad av kontroll med tanke på bevaring av verneverdier. Forvaltningsmyndigheten kan likevel henstille om at det tas hensyn til verneverdier ved gjennomføring av tiltak. I tillegg kommer prinsippene for offentlig beslutningstaking i naturmangfoldloven §§ 8 til 12.

Verneforskriftene varierer fra område, men det er en del bestemmelser som er felles for mange av verneområdene ("standardbestemmelser"), f.eks. unntak for drift og vedlikehold av eksisterende anlegg.

Et annet eksempel er unntak for **høsting i samsvar med havressurslova**. I arbeidet med marint vern så langt (vedtatte områder og foreslåtte områder), har den generelle tilnærmingen vært at eventuell regulering/forbud mot høsting av marine dyr i verneforskriften er relatert til metode/redskapstype (f.eks. bruk av redskaper som slepes under fisket og kan berøre bunnen), og ikke til omfanget av høsting. Generelt er det lagt opp til at bestandsregulerende tiltak skjer etter fiskerilovgivningen (havressurslova), med sikte på bærekraftig forvaltning av bestandene.

¹⁰ <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2022-06-22-1105>

Her kan det trekkes paralleller til terrestriske verneområder; i mange nasjonalparker og andre verneområder er det åpnet for jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.

Høsting av arter og som per i dag ikke er regulert etter havressurslova, kan være en utfordring. Det kan være snakk om både nye arter og høsting på privat grunn. I vår tilråding om vern av Kråkvåg og Bjugn fjorden, har vi anbefalt forbud mot høsting av bløtdyr og pigghuder i de grunneste områdene (privat grunn), med dispensasjonsadgang, slik at det blir mulig å regulere omfanget.

Verneforskriftene varierer fra område til område når det gjelder hvordan høsting er regulert, f.eks.:

- **Framvaren marine verneområde:** Høsting av vegetasjon er forbudt. Øvrig høsting i samsvar med havressurslova, er tillatt (kun begrenset sportsfiske her)
- **Ytre Hvaler nasjonalpark:** Høsting av vegetasjon er forbudt. Fiske i sone A med redskaper som slepes under fiske og som i den forbindelse kan berøre bunnen, er forbudt. Øvrig fiske og fangst i sjøen, herunder seljakt, i medhold av havressurslova er tillatt.
- **Jomfruland nasjonalpark:** Høsting av vegetasjon er forbudt. Høsting med redskap som slepes under fiske og som i den forbindelse kan berøre bunnen er forbudt i hele området. Øvrig høsting av viltlevende marine ressurser etter havressurslova er tillatt.
- **Rauerfjorden marine verneområde:** Høsting av vegetasjon er forbudt. Fiske med aktive fiskeredskaper som slepes og berører bunnen og sanking av skjell til annet enn eget bruk er forbudt i hele området. Øvrig høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressursloven og andre lover og forskrifter, er tillatt.
- **Lopphavet marine verneområde:** Høsting av vegetasjon er forbudt. Følgende er også forbudt: 1) Skjellskraping og høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter, 2) Fiske i kartfestede områder med korallforekomster, vist som sone A1 og delområde B i vernekartet, og 3) Bruk av redskaper som slepes under fisket, og som kan berøre bunnen i kartfestet og avgrenset referanseområde for rekefiske, vist som delområde C i vernekartet. Øvrig høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova, er tillatt.

Vi viser til Vedlegg 1, som viser hvordan fiske er regulert i verneforskriftene og etter havressurslova, og inneholder informasjon om bruk av bunnredskaper og andre redskapstyper i de enkelte verneområdene.

Med unntak av Jærkysten marine verneområde og Stad marine verneområde, er høsting av vegetasjon, bl.a. stortare (taretråling), forbudt i områdene. Det er imidlertid åpnet for taretråling i mange andre verneområder langs kysten (naturreservater, fuglefredningsområder og landskapsvernområder). Høsting av stortare i form av tråling påvirker tareskogen som økosystem.

Det at en aktivitet ikke er regulert i et verneområde, er ikke ensbetydende at aktiviteten foregår i området. Spørsmålet om hvorvidt en aktivitet som foregår i området utgjør en trussel mot

verneverdier/påvirker verneverdier negativt, avhenger av hvor i området aktiviteten foregår, i hvilket omfang, hvilke metoder/teknikker som brukes og til hvilke tider på året.

2.2 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Silke bestemmelser innebærer at tiltakshaver må søke forvaltningsmyndigheten om tillatelse. Dette gir større mulighet til å unngå negativ påvirkning. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet må da i første omgang vurdere om det *kan* gis tillatelse. Dersom det gis tillatelse, kan forvaltningsmyndigheten sette vilkår som reduserer ev. skadevirkninger av et tiltak.

Etablering av ulike typer anlegg, f.eks. anlegg for **akvakultur**, er i utgangspunktet forbudt i marine verneområder og i nasjonalparker. Ved sluttbehandlingen av alle de ni marine verneområdene som ble opprettet i juni 2020, ble det tatt inn en spesifisert dispensasjonsbestemmelse om akvakultur som ikke er i strid med verneformålet. Klima- og miljødepartementet viste til at akvakultur er en næring i rask utvikling, og at det i fremtiden kan være mulig at akvakultur kan forenes med verneformålet i områder der dette ikke er aktuelt i dag. Forskriftene for alle marine verneområder vedtatt etter juni 2020 har en slik bestemmelse, og en tilsvarende bestemmelse er også tatt med i verneforslag. I nasjonalparkene Ytre Hvaler og Færder er det ingen dispensasjonsbestemmelse om akvakultur, mens det i nasjonalparkene Raet og Jomfruland er en dispensasjonsbestemmelse om akvakultur uten fast bygningsmasse, uten forurensningskonsekvenser, uten synlig anlegg over sjøoverflaten og som ikke er i strid med verneformålet.

Begrepet akvakultur omfatter fiskeoppdrett og aktiviteter som dyrking av tang, tare og skjell. Ulike former for akvakultur påvirker naturmangfoldet på ulike måter og i ulik grad. Akvakultur kan påvirke verneverdier gjennom bl.a. forurensning av sjøbunnen under etablerte anlegg, og oppankring av anlegg kan medføre fysiske inngrep i sjøbunnen. En spesifisert dispensasjonsbestemmelse, innebærer at det ved eventuelle søknader om tiltak, må gjøres konkrete vurderinger i lys av bl.a. verneformål. Formuleringen "kan etter søknad gi dispensasjon til", betyr at forvaltningsmyndigheten må gjøre en reell vurdering av om tiltaket er i tråd med verneformålet, og om det dermed er adgang til å gi dispensasjon. Utfallet av en søknad vil således kunne avhenge både av hvilken type tiltak det er snakk om, teknologi, størrelse/omfang og lokalisering innenfor et marint verneområde.

I verneforskriftene for de marine verneområdene og nasjonalparkene er det spesifiserte dispensasjonsbestemmelser om **oppføring av navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak** for å trygge ferdsel til sjøs, og i forskriftene for alle de marine verneområdene er det også dispensasjonsbestemmelser om **legging av kabler og rørledninger**. Dette er også tiltak som kan ha negativ påvirkning, men forvaltningsmyndighetene har mulighet til å avslå søknader eller sette vilkår, for å ivareta verneformålet.

2.3 Utenforliggende virksomhet/påvirkninger utenfra

Vern sikrer ikke mot **tilførsel av næringssalter, søppel, miljøgifter annen forurensning fra kilder utenfor verneområdene, f.eks. som følge av utslipp fra petroleumsvirksomhet**. Dette er forhold som reguleres gjennom annet lovverk i den grad det lar seg regulere, f.eks. forurensningsloven. Der utenforliggende virksomhet som krever tillatelse etter annet regelverk kan innvirke på verneverdiene, skal disse imidlertid tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis etter naturmangfoldloven § 49. Vannforskriften er videre et virkemiddel for å sikre god miljøtilstand gjennom helhetlig bruk av sektorvirkemidler basert på felles kunnskapsgrunnlag.

Fremmede arter kan etablere seg i verneområdene. I verneforskrifter er det en standard bestemmelse om at forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet, i samsvar med naturmangfoldloven § 47. I de nyeste marine verneområdene er det i tillegg tatt inn en spesifisert dispensasjonsbestemmelse om uttak av fremmede, introduserte arter.

Vern sikrer heller ikke naturmangfoldet mot **endret klima**, men kan ved at andre trusler blir redusert, gjøre at området vil være mer motstandsdyktig mot uheldige effekter av klimaendringene. FNs klimapanel har pekt på at selv om marine verneområder ikke kan forhindre ekstremhendelser som marine hetebølger, kan de gi marine planter og dyr en bedre mulighet til å tilpasse seg klimaendringene uten å måtte ta hensyn til andre stressfaktorer.¹¹ Etablering av verneområder langs kysten kan bidra til å bevare leveområder for arter som endrer utbredelse som følge av klimaendringer. Marine områder er også **viktige karbonlagre**. Langs kysten gjelder dette særlig områder med tareskog, tang, ålegrasenger, marin våtmark og bløtbunn i tidevannssonen.¹² Ulike typer av aktiviteter som kan påvirke marine karbonlagre er: fysiske forstyrrelser og inngrep, bunntråling og lignende fiskemetoder, infrastruktur og utbygging til havs, samt infrastruktur og utbygging i kystsonen.¹³

3. Aktiviteter/faktorer som påvirker verneområdene negativt – forvaltningsmyndighetenes vurderinger

Forvaltningsmyndighetenes vurderinger av den viktigste påvirkningsfaktoren for de ulike verneområdene er sammenstilt i tabellen nedenfor. Forvaltningsmyndighetene har vurdert hvilke

¹¹ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/fns-klimapanel-ipcc/>

¹² Hancke et al. (2022). <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2023/februar-2023/kunnskapsoppsummering-om-marine-omrader-som-er-viktige-for-karbonlagring/>

¹³ Hjerme et al. (2023). <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2023/februar-2023/kunnskapsoppsummering-om-aktiviteter-som-forstyrrer-karbonlagre-i-havet/>

aktiviteter/faktorer som påvirker negativt i 2025. Mer detaljerte vurderinger og opplysninger er gitt i Vedlegg 2.

Tabell 3.1: Forvaltningsmyndighetenes vurdering av den viktigste påvirkningsfaktoren per verneområde.

Område	Viktigste negative påvirkningsfaktor
Framvaren MVO	Få kjente negative påvirkninger. Lav risiko.
Tauterryggen MVO	Fritidsfiske (pilkefiske fra båt).
Saltstraumen MVO	Sportsfiske fra land.
Jærkysten MVO	Bunntåling (reketråling i ytre del) og taretråling.
Gaulosen MVO	Næringstilsig fra dårlige kloakkanlegg.
Rødberget MVO	Fritidsfiske.
Innervisten MVO	Ingen kjente nye trusler.
Nordfjorden MVO	Bunntåling (begrenset omfang av reketråling).
Karlsøyfjorden MVO	Ingen kjente negative påvirkninger.
Kaldvåg fjorden og Innhavet MVO	Ingen kjente negative påvirkninger.
Rossfjordstraumen MVO	Avløp og utslipp fra land (utenfor verneområdet).
Rystraumen	Høy tetthet av kråkeboller (nedbeiting av tareskog).
Ytre Karlsøy MVO	Høy tetthet av kråkeboller (nedbeiting av tareskog).
Skarnsundet MVO	Fritidsfiske (pilkefiske fra båt).
Lurefjorden og Lindåsosane MVO	Forurensning (tilførsel av kloakk og avrenning/sigevann fra nedslagsfeltet) og klimaendringer.
Rauerfjorden marine verneområde	Tilførsel av næringssalter fra jordbruk (tilsig/avrenning).
Lopphavet MVO	Fiske (mulig fremtidig høsting av nye arter og høsting med skadelige metoder).
Stad MVO	Taretråling.
Ytre Hvaler NP	Bunntåling.
Færder NP	Bunntåling.
Raet NP	Bunntåling
Jomfruland NP	Menneskelig aktivitet, støy og forstyrrelser (spesielt mht. sjøfugl)

Kommentarer til Tabell 3.1:

Vurderingene fra forvaltningsmyndighetene for verneområdene, viser at det i fire av de marine verneområdene er **få eller ingen kjente negative påvirkningsfaktorer**: *Framvaren, Innervisten, Karlsøyfjorden og Kaldvåg fjorden og Innhavet.*

I fire marine verneområder er **fritidsfiske/sportsfiske** vurdert som den viktigste negative påvirkningsfaktoren: *Tauterryggen*, *Saltstraumen*, *Rødberget* og *Skarnsundet*.¹⁴ Disse områdene har sårbare verneverdier, bl.a. koraller og svamper, som lett ødelegges ved fysisk påvirkning. I det marine verneområdet *Lopphavet* er mulig fremtidig **høsting av nye arter og høsting med skadelige metoder** vurdert som mulige negative påvirkningsfaktorer. Det er totalforbud mot fiske i sone A1 og delområde B, og forbud mot bruk av redskaper som slepes og kan berøre bunnen i delområde C. Skjellskraping er forbudt.

I to marine verneområder er **bunntåling** vurdert som den viktigste negative påvirkningsfaktoren: *Jærkysten* (reketåling i en marginal del av området (ytte del), sidestilt med tareåling) og *Nordfjorden* (begrenset omfang av reketåling). Bunntåling er også vurdert som den viktigste faktoren i nasjonalparkene *Ytre Hvaler*, *Færder* og *Raet*. For disse områdene foreligger forskningsrapporter som understøtter disse vurderingene. Det er forbud mot bruk av redskaper som slepes og kan berøre bunnen i sone A i Ytre Hvaler nasjonalpark og i sone C i Raet nasjonalpark. Verneforskriften for Færder nasjonalpark setter ingen spesielle begrensninger på bruk av bunnredskaper. For den fjerde nasjonalparken, *Jomfruland*, setter verneforskriften forbud i hele området mot høsting med redskap som slepes under fiske og som i den forbindelse kan berøre bunnen. **Menneskelig aktivitet, støy og forstyrrelser**, er vurdert som den viktigste negative påvirkningsfaktoren i dette området.

Forurensningstilførsler gjennom avrenning/tilsig/avløp er vurdert som den viktigste negative påvirkningsfaktoren i fire marine verneområder: *Gaulosen*, *Rossfjordstraumen*, *Lurefjorden* og *Lindåsosane* og *Rauerfjorden*. Rossfjordstraumen og Lurefjorden og Lindåsosane har liten vannutskiftning, og er spesielt utsatte for slike påvirkninger.

Høy tetthet av kråkeboller og nedbeiting av tareskog er vurdert som den viktigste negative påvirkningsfaktoren i to marine verneområder: *Rystraumen* og *Ytre Karlsøy*. Begge områdene ligger i Nord-Norge, hvor nedbeiting har vært en utfordring i lang tid, sannsynligvis utløst av overfiske på kystbestander av fisk som holdt bestandene av kråkeboller i sjakk (steinbit, torsk m.fl.). I Sør-Norge er forurensning og varmebølger viktige årsaker til at tareskogen gror ned av trådalger («lurv») eller forsvinner. Havforskningsinstituttet har nylig utarbeidet en rapport om norske tareskoger og restaurering.¹⁵

Tareåling (høsting av stortare) er vurdert som den viktigste trusselen i de marine verneområdene *Jærkysten* (sidestilt med reketåling) og *Stad* marine verneområde. Verneforskriften åpner for tareåling i en større del av Jærkysten, og i en mindre del av Stad.

Forvaltningsmyndighetenes vurderinger viser et mer sammensatt trusselbilde for nasjonalparkene enn for de marine verneområdene. Dette understøttes også av arbeidet med et

¹⁴ <https://www.statsforvalteren.no/trondelag/miljo-og-klima/forurensning/store-mengder-fiskeredskaper-funnet-pa-vernede-korallrev-i-trondheimsfjorden/>

¹⁵ Norderhaug et al. (2025). <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2025-44>

pilotprosjekt for ytre del av Oslofjorden, hvor bl.a. nasjonalparkene Ytre Hvaler og Færder er vurdert.¹⁶

4. Effekter og omfang av bruk av bunnredskaper

Effekter av bruk av bunnredskaper er omtalt i kapittel 4.1, og vi har tatt utgangspunkt i en rapport som Havforskningsinstituttet har utarbeidet på følgende oppdrag fra Nærings- og Fiskeridepartementet: *Lage en sammenstilling om publisert kunnskap om virkningene av bunnfiske, som er relevant for fiskerier i norske farvann.*

For å vurdere hvordan bruk av bunnredskaper påvirker de enkelte verneområdene, må man ha kunnskap om hva slags fiske som faktisk foregår i verneområdene og omfanget av det. Dette er omtalt i kapittel 4.2, på grunnlag av bistand fra Fiskeridirektoratet. Dette datagrunnlaget omfatter også andre redskapstyper enn bunntrål.

4.1 Effekter av bruk av bunnredskaper

Kunnskap om bunnpåvirkning av trål og snurrevad er sammenstilt i en rapport fra Havforskningsinstituttet.¹⁷ Vår vurdering er at denne rapporten treffer godt i forhold til dette oppdraget (oppdrag 22 fra KLD).

Det følger av rapporten (Løkkeborg et al. 2023) at: *Bunntråling er den menneskelige aktiviteten som i geografisk utstrekning har størst påvirkning på havbunnen. Fiske med bunntrål fører til oppvirvling av sedimenter, og tråldører og senterklump (for dobbel- og trippeltrål) lager spor på bunnen som er inntil 30 cm dype, mens det er sveipene som arealmessig gir størst bunnpåvirkning. Graden og varigheten av fysisk påvirkning avhenger av type bunntrål (f.eks. type tråldører og bunnngir), fartøyet fart, type sedimenter, strømforhold, bølgeaktivitet og biologisk aktivitet. Effektene er størst på bløt mudderbunn bestående av leire og silt. Remineralisering av organisk karbon (med marint eller terrestrisk opphav) lagret i sedimenter, dvs. omdannelse til uorganisk karbon (f.eks. CO₂), kan påvirkes av bunntråling.*

I rapporten påpekes det at: *Undersøkelser utført i Barentshavet har vist at tråling fanger, forflytter og skader bunnfauna i slike habitattyper. Studier i andre havområder og på andre typer bunnhabitater har vist nedgang i antall og biomasse av noen av de undersøkte artene, og at graden av påvirkning varierer mellom studiene (dvs. effektene er stedsspesifikke). Restitusjonstiden for habitater som har vært påvirket av trållaktivitet vil variere mye avhengig av fiskeintensitet og varighet, type bunndyrsamfunn og naturlig påvirkning fra strøm og bølger. Et bløtbunnsamfunn vil restitueres langt raskere enn et korallrev, og studier har vist at moderat påvirkete områder kan restituere i løpet av ett år, mens for områder hvor det har pågått tråling i mange år vil restitusjonstiden være lengre enn 10 år. Det er store kunnskapshull om effektene av bunntråling på ulike bunnhabitater og bunndyrsamfunn, og på økosystemet knyttet til havbunnen. Storskala og stedsspesifikke forvaltningseksperimenter vil*

¹⁶ Myrseth Aarflot et al. (2024): <https://www.hi.no/en/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2024-15#sec-1-5>

¹⁷ Løkkeborg et al. (2023). <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2023-1>

være nødvendige for å frembringe relevant kunnskap om effekter av bunntål og betydningen av restituerte bunnsamfunn for økosystemet og dets funksjoner.

Det følger videre av rapporten at store, fastsittende, sent-voksende og langtidslevende arter, gir en god indikasjon på områder og habitater som er sårbare overfor påvirkning fra bunntåling: *Mange arter som blir påvirket av bunntål i norske farvann lever lenge. Dette inkluderer flere arter av sjøanemoner, kongsnegl, irregulære sjøpiggsvin, sjøstjerner og skjell som kan leve opp til 20 år. Andre arter som for eksempel den opp til 2 m lange dyphavssjøfjæren kan bli 70 år, mens korallrev, noen svampearter og sjøliljer kan bli så mye som 100 år (Marlin, 2006). Restitusjonstiden for et bunndyrsamfunn blir bestemt av de artene som har de lengste livsløpene og kan derfor ta inntil 100 år.*

Slike arter og artsgrupper forekommer i mange av de marine verneområdene og i nasjonalparkene, men det varierer hvor detaljert dette er kartlagt, både mellom de ulike områdene og innenfor de enkelte områdene.

I en rapport om nasjonalparkene Ytre Hvaler og Færder¹⁸, kommer det frem at hele Oslofjorden er sterkt påvirket av bunntåling, pga. at bruk av bunntål er tillatt dypere enn 60 meter. Bunnområdene i de åpne, ytre delene av Oslofjorden har hatt en negativ utvikling ved at bløtbunnsfaunaen har blitt mer fattig, både når det gjelder antall individer og antall arter. Reduksjon i andelen dyptgravende dyr og økning i andelen dyr som lever i sedimentoverflaten på den mest trålpåvirkede stasjonen, er tegn på at faunasammensetningen er påvirket av tråling. Det kan ta opptil 10 år før bunnfaunaen er restaurert etter tråling. Det er grunn til å anta at utstrakt og hyppig bunntåling i ytre Oslofjord medfører resuspending, dvs. at sedimenter blir virvlet opp fra bunnen og tilbake i vannsøylen.

Det er ikke bare bruk av bunnredskaper som har negativ påvirkning, men også f.eks. sportsfiske fra land og pilkefiske fra båt, jf. vurderingene i kap. 3.

Ifølge forvaltningsplanen for Saltstraumen marine verneområde, er det krevende forhold med sterk strøm som endrer seg gjennom tidevannsfasen, ujevne bunnforhold og mye tareskog. Det gjør at mange sportsfiskere, spesielt de som fisker med stang fra land, ofte setter redskap fast når de fisker. Det resulterer i store mengder avslitte sluker og fiskesnører av både nylon og multifilament under vann i Saltstraumen. Denne forsøplingen er en forvaltningsutfordring som vil bli fulgt opp.¹⁹ Statsforvalteren har tatt opp problemet med avslitte fiskeredskaper i brev av 03.10.25 til Miljødirektoratet.

Kaldtvannskoraller i de marine verneområdene Skarnsundet, Tauterryggen og Rødberget i Trondheimsfjorden, ble undersøkt i 2024. Det ble bl.a. registrert fiskeliner, garn og fiskekroker som satt fast i korallene, samt veltede kolonier og knuste koraller. I rapporten fra undersøkelsene anbefales det ikke å fjerne fiskeredskaper som sitter fast blant korallene, da

¹⁸ Moland et al. (2021). <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-2>

¹⁹ Statsforvalteren i Nordland (2025). <https://www.statsforvalteren.no/nordland/miljo-og-klima/verneomrader/forvaltningsplaner-for-verneomrader/saltstraumen-marine-verneomrade/>

dette sannsynligvis vil gjøre mer skade enn nytte. Å sørge for at ikke flere fiskeredskaper setter seg fast, vurderes som den beste løsningen. En ytterligere styrking vernet av korallene i disse tre områdene anbefales.²⁰

4.2 Omfang av bruk av bunnredskaper og andre redskaper

Fiskeridirektoratet har bistått med data om bruk av bunnredskaper og andre redskaper i verneområdene. Tabellen nedenfor er utarbeidet av Fiskeridirektoratet.

Tabell 4.1: Antall fiskeoperasjoner per år i perioden 2018-2024*

	Bunntrål	Tarehøsting	Snurrevad	Garn	Line/krok	Teiner
Rauerfjorden						
Jærkysten	23,9	64	16,6	33	51,3	89,9
Lurefjorden	1,1			2,7		2,4
Stad	0,9	22,6	3,7	67,7	43,9	53,6
Gaulosen				1	0,4	1
Røddberget				7		3,7
Tauterryggen				1,6	0,3	2
Skarnsundet						1
Nordfjorden	0,1					
Saltstraumen				0,6	0,6	
Karlsøyfjorden				163,6	10,6	
Kaldvågfjorden				3,4	0,3	
Rystraumen						
Ytre Karlsøy				104,7	73,7	
LoppHAVet	9,6		441,7	1536,9	2088,6	2,3
Framvaren						
Innervisten						
Rosfjordstraumen						
Raet	65,7			7		22,9
Jomfruland						13,6
Færder	91,9			0,3		36,4
Ytre Hvaler	171,1					44

*Basert på sporingsdata (AIS og VMS) og fangstrapportering. Fartøy som ikke benytter sporing, inngår ikke i datagrunnlaget.

Nasjonalparkene Raet, Færder og Ytre Hvaler, samt Jærkysten marine verneområdene, skiller seg ut med et stort omfang av bruk av bunntrål. Dette samsvarer med at forvaltningsmyndighetene har vurdert at bunntråling er den viktigste negative påvirkningsfaktoren i disse områdene.

²⁰ Järnegen et al. (2024). <https://www.nina.no/Om-NINA/Aktuelt/Nyheter/article/korallrevne-i-trondheimsfjorden>

Høsting av stortare (taretråling) er registrert i to områder, se også kap. 3. LoppHAVet marine verneområde har det største registrerte omfanget av bruk av snurrevad, garn og line/krok. Området er betydelig større enn de andre verneområdene og har meget stor verdi for fiskeriene.

Bruk av bunntrål til fiske innenfor territorialgrensen er forbudt med unntak av reketrål, krepsetrål og taretrål (havressurslova). Alle verneområdene ligger innenfor territorialgrensen; naturmangfoldlovens bestemmelser om områdevern gjelder bare ut til territorialgrensen²¹.

Reketrål reguleres med krav til maskevidde og bruk av sorteringsrist for å skille ut bifangst av fisk. Tillatt minimumsdybde varierer fra 60 meter i sør til 170 meter i nord. Grensen på 60 meter gjelder fra svenskegrensen til Jærens rev. På denne strekningen ligger nasjonalparkene Ytre Hvaler, Færder, Jomfruland og Raet, samt det meste av Jærkysten marine verneområde. Det meste av Jomfruland nasjonalpark og Jærkysten marine verneområde omfatter sjøområder grunnere enn 60 meter. Verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark setter forbud mot bruk av bunntrål i hele området. Flere av de marine verneområdene i Nord-Norge omfatter kun, eller i hovedsak områder som er grunnere enn 170 meter, dvs. at det etter havressurslova er forbudt å bruke trål.

Vi viser til Vedlegg 1, hvor det er gitt opplysninger om hvordan fiske er regulert i verneforskrifter og etter havressurslova, og opplysningene om fiskeriaktivitet er kommentert.

Fiskeridirektoratet har også utarbeidet en egen kartløsning: [Fiskeriaktivitet i marine verneområder](#)

Datagrunnlaget omfatter kun yrkesfiske. Det omfatter ikke:

- Fartøy som ikke benytter sporing (pr i dag er det kun fartøy over 10m som er pliktig å benytte sporing. Historisk har denne grensen vært 15m. Mange av de mindre fartøyene benytter imidlertid sporing frivillig, men dette varierer).
- Fritidsfiske (alle redskap).
- Turistfiske.

Dataene er fra perioden 01.01.2018 - 31.12.2024, og det er brukt en kombinasjon av sporingsdata og fangstdata. Formålet med Fiskeridirektoratets arbeid har vært å produsere kartlag som gir en mest mulig presis gjengivelse av hvor, og i hvilket omfang, det har vært fisket med bunnredskaper i marine verneområder, jf. Vedlegg 3.

5. Forslag og oppsummering

For å redusere omfanget av negative påvirkninger, foreslår Miljødirektoratet:

- Endring av verneforskrifter (innskjerping).

²¹ Lov om vern av marin natur utenfor territorialfarvannet (havvernloven) ble vedtatt i mai 2025.

- Utarbeidelse av forvaltningsplaner, nærmere kartlegging av verneverdier og tilstandsovervåking.
- Iverksetting av tiltak i verneområdene, f.eks. fjerning av tapte fiskeredskaper og annet avfall/søppel, og uttak av fremmede arter.
- Informasjon og veiledning, f.eks. gjennom utarbeidelse av besøksstrategier.
- Større vektlegging av verneverdier ved vurdering av søknader om utenforliggende virksomhet som kan innvirke på verneverdiene, jf. naturmangfoldloven § 49.

Restriksjonsnivået i gjeldende verneforskrifter, reflekterer at det i prosessene med marint vern har vært avveininger mot andre interesser og politiske vurderinger. Dette gjenspeiles også i arbeidet med nye verneområder.

Fiskeridirektoratets arbeid har gitt den beste tilgjengelige kunnskapen om bruken av bunnredskaper og andre redskapstyper i verneområdene.

Det er imidlertid store kunnskapshull når det gjelder effektene av bunntråling på ulike bunnhabitater og bunndyrsamfunn, og på økosystemet knyttet til havbunnen. Det vil også være behov for å gjøre nærmere vurderinger av de enkelte verneområdene, både når det gjelder behov for ytterligere kartlegginger av naturmangfoldet og behov for studier av hvordan bruk bunnredskaper påvirker/har påvirket naturmangfoldet i verneområdene. Det må gjøres konkrete vurderinger for hvert enkelt verneområde.

Betydningen av et godt kunnskapsgrunnlag og en planmessig tilnærming til arbeidet med forvaltning av verneområdene, er også påpekt ved tidligere vernevedtak, f.eks. i foredraget til kgl.res. 22. juni 2022 om Forskrift om vern av Lopp havet marine verneområde: *Forvaltningsplan for området må ferdigstilles snarest mulig etter vernevedtak, slik at man har et godt planverktøy for å forvalte verneområdet. I den forbindelse vil det også være behov for nærmere kartlegging av naturmangfoldet, som grunnlag både for overvåking av tilstand, bruk av referanseområdene, vurdering av tiltak for å ivareta verneverdiene og behandling av dispensasjonssøknader. I sum vil dette bidra til en mer treffsikker forvaltning av verneområdet.*

Behovet for nærmere kartlegging av verneområder som omfatter sjøarealer er ekstra stort, siden marine områder så langt ikke vært omfattet av ordningen med basiskartlegging. I tillegg er undersjøiske verneverdier mindre synlige og tilgjengelige enn verneverdier på land.

Den primære hensikten med basiskartlegging er å etablere kunnskapsgrunnlag for tilstand i verneområder, samt å skaffe et kunnskapsgrunnlag for å prioritere forvaltningstiltak i verneområder og dokumentere endringer/effekter som følge av tiltakene. Manglende basiskartlegging i sjøområder, skyldes at kartleggingsinstruks etter NiN 3.0 ikke er ferdigstilt. Det arbeides med testing av et utkast til instruks. Etter planen skal instruksen være ferdig og publisert i 2026.

6. Referanser

- Hancke, K. et al. (2022) Kunnskapsoppsummering om marine områder som er viktige for karbonlagring. NIVA 7788-2022. <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2023/februar-2023/kunnskapsoppsummering-om-marine-omrader-som-er-viktige-for-karbonlagring/>
- Hjerman, D. Ø. et al. (2023) Kunnskapsoppsummering om aktiviteter som forstyrrer karbonlagre i havet. NIVA 7828-2023. <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2023/februar-2023/kunnskapsoppsummering-om-aktiviteter-som-forstyrrer-karbonlagre-i-havet/>
- Jørgensen, L. et al. (2021) Marint vern – Havforskningsinstituttets ekspertvurdering av utfordringer og status for arbeid med marint vern og beskyttelse i Norge. Rapport fra havforskningen 2021-9. <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-9>
- Järnegren, J., Wiel, J. & Vasilijevic, A. (2024). Kartlegging av kaldevannskoraller i tre marine verneområder i Trondheimsfjorden. Skarnsundet, Tauterryggen og Rødberget. NINA Rapport 2229. Norsk institutt for naturforskning. <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/3150346>
- Kleiven, A. R. et al. (2024) Raet nasjonalpark – Kunnskap og råd for bevaring av marint naturmangfold. Rapport fra havforskningen 2024-38. <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2024-38>
- Kleiven, A. R. et al. (2024) Hvor godt fungerer marine bevaringsområder? En litteraturstudie. SALT Rapport nr. 1090. https://salt.nu/assets/projects/mpasynthese_review_10.12.2024_final2-1738059471.pdf
- Løkkeborg, S. et al (2023) Effekter av bunntråling. Sammenstilling av kunnskap om bunnpåvirkning fra trål og snurrevad relevant for norske farvann. Rapport fra havforskningen 2023-1. <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2023-1>
- Moland, E. et al. (2021) Krafttak for kysttorsken – Kunnskap for stedstilpasset gjenoppbygging av bestander, naturtyper og økosystem i Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker. Rapport fra havforskningen 2021-2. <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-2>
- Norderhaug, K. M. et al. (2025). Restaurering av tareskog i Norge – Rapport I – Statusrapport. Rapport fra havforskningen 2025-44. <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2025-44>
- Skjoldal, H. R. (2004). Råd til utforming av marin verneplan for marine beskyttede områder i Norge – Endelig tilråding med forslag til referanseområder. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/dokumenter/vernet-natur/marint-vern/marinverneplan_endeligtilradning300604.pdf
- Statsforvalteren i Nordland (2025). Forvaltningsplan for Saltstraumen marine verneområde. <https://www.statsforvalteren.no/nordland/miljo-og-klima/verneomrader/forvaltningsplaner-for-verneomrader/saltstraumen-marine-verneomrade/>

Aarflot, J. M. et al. (2024) Pilotprosjekt for vurdering av samlet påvirkning i Oslofjorden – ytre del. Rapport fra havforskningen 2024-15. <https://www.hi.no/en/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2024-15#sec-7>

7. Vedlegg

7.1 Vedlegg 1: Regulering av høsting av viltlevende marine ressurser og faktisk bruk av bunnredskaper

Fiskeridirektoratet har bistått med opplysninger om regulering av fiske etter havressurslova og data om bruk av bunnredskaper og andre redskapstyper i de marine verneområdene og nasjonalparkene.

I tabellen nedenfor, som også omfatter andre redskapstyper enn bunnredskaper, er de enkelte verneområdene og nasjonalparkene beskrevet hver seg. De reguleringene etter havressursloven som nevnes for hvert av dem, er ikke alle som gjelder der. Havressursloven inneholder noen regler som gjelder i alle områder under norsk jurisdiksjon, og forskriftene gjelder både i alle disse områdene og i mer avgrensede deler. Å beskrive alle detaljer i fiskerireguleringene i de enkelte verneområdene er en omfattende øvelse, og vil innebære mye gjentakelser. Det gis derfor en kort innledende beskrivelse her, før de enkelte områdene omtales i tabellen.

Kvoter, bifangstbestemmelser, regler om adgang til å delta i fiskerier og mange regler om utforming og bruk av fiskeredskaper, gjelder i alle områder under norsk jurisdiksjon. Det samme gjelder for regler om sporing av fiskefartøyer og rapportering fangst. Slike regler sikrer at fiskerier som er tillatt i verneområder og nasjonalparker, skjer innenfor de samme rammene som ellers og med de samme rapporteringspliktene.

Bruk av bunnetrål til fiske innenfor territorialgrensen er forbudt med unntak av reketrål, krepsetrål og taretrål. Reketrål reguleres med krav til maskevidde og bruk av sorteringsrist for å skille ut bifangst av fisk. Tillatt minimumsdybde varierer fra 60 meter i sør til 170 meter i nord. Taretrålingen er regulert gjennom inndelingen i høstfelt som brukes i en rullering over opptil 5 år. Store fiskefartøyer kan ikke fiske innenfor fastsatte fjordlinjer nord for 62 breddegrad. Dette er linjer som er trukket i fjordmunningene og de sikrer at det bare er mindre fartøyer som kan fiske innenfor dem. Dette begrenser for eksempel størrelsen på redskapet, spesielt snurrevad og dermed påvirkningene på bunnen fra slike redskaper. Skjellskraping er i utgangspunktet også forbudt i alle farvann under norsk jurisdiksjon.

Nærmere beskrivelser av slike regler er, med unntak for dybdebegrensningene for reketrål, ikke omtalt i tabellen.

Område	Reguleringer av fiske i verneforskrift	Reguleringer etter havressurslova (fiskerireguleringer)	Faktisk bruk av bunnredskaper (forekomst og ev. omfang)
Framvaren marine verneområde	Tillatt, med unntak for høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 60m innenfor grunnlinjen (høstingsforskriften).	Ingen registrert fiskeriaktivitet i området.
Tauterryggen marine verneområde	Tillatt, med unntak for høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 100m innenfor grunnlinjen (høstingsforskriften § 16).	Det er registrert lite fiskeriaktivitet i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Garn: 1,6 Line/krok: 0,3 Teiner: 2
Saltstraumen marine verneområde	Tillatt, med unntak for høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 170m innenfor grunnlinjen (høstingsforskriften § 16). Det er forbudt gjennom egen forskrift å fiske steinbit eller fange den ved dykking.	Det er registrert minimalt med fiskeriaktivitet i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Garn: 0,6 Line/krok: 0,6
Jærkysten marine verneområde	Tillatt, med unntak for referanseområde merket i vernekartet, hvor høsting av vegetasjon, medregnet tang, tare og andre marine planter ikke er tillatt.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 60 / 100m innenfor grunnlinjen. Grensen mellom 60 og 100 meter går ved Jærens rev.	Det er registrert mye fiskeriaktivitet i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Bunntrål: 24 Tarehøsting: 64

			Snurrevad: 17 Garn: 33 Line/krok: 51 Teiner: 90
Gaulosen marine verneområde	Tillatt, med unntak for høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 100m innenfor grunnlinjen (høstingsforskriften § 16).	Det er registrert lite fiskeriaktivitet i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Garn: 1 Line/krok: 0,4 Teiner: 1
Rødberg marine verneområde	Tillatt, med unntak for høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 100m innenfor grunnlinjen.	Det er registrert lite fiskeriaktivitet i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Garn: 7 Teiner: 4
Innervisten marine verneområde	Høsting av villlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova og andre lover og forskrifter, med unntak for: -skjellskraping -høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter -reke trål og andre redskaper som slepes under fisket og som kan berøre bunnen		Ingen registrert fiskeriaktivitet i området.

Nordfjorden marine verneområde	Tillatt, med unntak for skjellskraping og høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 170m innenfor grunnlinjen.	Det er registrert minimalt med fiskeriaktivitet i området. Det er kun registrert én fiskeoperasjon, denne var med bunntål.
Karlsøyfjorden marine verneområde	Tillatt, med unntak for skjellskraping og høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 170m innenfor grunnlinjen (høstingsforskriften § 16).	Det er mye garnfiske og en del fiske med line/krok i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Garn: 164 Line/krok: 11
Kaldvåg fjorden og Innhavet marine verneområde	Tillatt, med unntak for skjellskraping og høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 170m innenfor grunnlinjen.	Det er registrert lite fiskeriaktivitet i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Garn: 3,4 Teiner: 0,3
Rossfjordstraumen marine verneområde	Tillatt, med unntak for skjellskraping og høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 170m innenfor grunnlinjen.	Ingen registrert fiskeriaktivitet i området.
Rystraumen marine verneområde	Tillatt, med unntak for skjellskraping og høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 170m innenfor grunnlinjen.	En del fiskeriaktivitet er registrert, men det er vurdert at dette er fartøy på vei til og fra fiskefelt, og ikke reelt fiskeri.
Ytre Karlsøy marine verneområde	Tillatt, med unntak for skjellskraping og høsting av vegetasjon, herunder tang, tare	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 170m innenfor grunnlinjen.	Det er mye garnfiske og fiske med line/krok i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner

	og andre marine planter.		pr år for følgende redskap: Garn: 105 Line/krok:74
Skarnsundet marine verneområde	Tillatt, med unntak for høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 100m innenfor grunnlinjen.	Det er minimalt med fiskeriaktivitet i området. Det er registrert i snitt én fiskeoperasjon med teiner pr år.
Lurefjorden og Lindåsosane marine verneområde	Tillatt, med unntak for høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 100m innenfor grunnlinjen.	Det er registrert lite fiskeriaktivitet i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Bunntrål: 1,1 Garn: 2,7 Teiner: 2,4
Rauerfjorden marine verneområde	Tillatt, med unntak av fiske med aktive fiskeredskaper som slepes og berører bunnen og sinking av skjell til annet enn eget bruk.		Ingen registrert fiskeriaktivitet i området.
Lopphavet marine verneområde	Tillatt, med unntak for: 1. skjellskraping og høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter 2. fiske i kartfestede områder med korallforekomster, vist som sone A1 og delområde B i vernekartet	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 170 m innenfor grunnlinjen.	Det er registrert svært mye fiskeriaktivitet i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Bunntrål: 10 Snurrevad: 442 Garn: 1537 Line/krok: 2089 Teiner: 2

	3. bruk av redskaper som slepes under fisket, og som kan berøre bunnen i kartfestet og avgrenset referanseområde for rekeetråling, vist som delområde C i vernekartet.		
Stad marine verneområde	Tillatt med unntak for: 1. høsting av stortare vest for Stålet inkl. området på sørsida av Stad, jf. vernekartet (forbud i 86 % av området), likevel slik at sanking av tang og tare ned til laveste flomål for rettighetshavere eller til undervisning er tillate, 2. bruk av redskap som slepes under fisket og i den forbindelse kan berøre bunnen, likevel slik at bruk av snurrevad er lov.		Det er registrert mye fiskeriaktivitet i området. I snitt er det følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Bunntrål: 1 Tarehøsting: 23 Snurrevad: 4 Garn: 68 Line/krok: 44 Teiner: 54
Ytre Hvaler nasjonalpark	Tillatt, unntatt fiske i sone A med redskaper som slepes under fiske og som i den forbindelse kan berøre bunnen.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 60m innenfor grunnlinjen.	Det er registrert svært mye fiskeriaktivitet i området, hovedsakelig rekeetråling. Antall bunntrålinger er i realiteten mye høyere enn tallet som fremgår under, pga. manglende bruk av AIS sporing fra de mindre fartøyene. I snitt er det registrert følgende antall

			fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Bunntrål: 171 Teiner: 44
Færder nasjonalpark	Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk er tillatt. Det samme gjelder sanking av skjell til eget bruk.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 60m innenfor grunnlinjen.	Det er registrert mye fiskeriaktivitet i området, hovedsakelig reketrålning. Antall bunntrålinger er i realiteten mye høyere enn tallet som fremgår under, pga. manglende bruk av AIS sporing fra de mindre fartøyene. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Bunntrål: 92 Garn: 0,3 Teiner: 36
Raet nasjonalpark	Det er tillatt å høste viltlevende marine ressurser i samsvar med havressursloven, men likevel forbudt i sone C å høste med redskaper som slepes under fiske og som kan berøre bunnen.	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 60m innenfor grunnlinjen.	Det er registrert mye fiskeriaktivitet i området, hovedsakelig reketrålning. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap: Bunntrål: 66 Garn: 7 Teiner: 23
Jomfruland nasjonalpark	Høsting av viltlevende marine ressurser etter havressursloven er tillatt, med unntak av høsting med redskap som slepes under fiske og som i	Det er forbudt å bruke trål på grunnere vann enn 60m innenfor grunnlinjen.	Det er registrert lite fiskeriaktivitet i området. I snitt er det registrert følgende antall fiskeoperasjoner pr år for følgende redskap:

	den forbindelse kan berøre bunnen		Teiner: 14
--	--------------------------------------	--	------------

7.2 Vedlegg 2: Kortfattede vurderinger av negative påvirkninger

Miljødirektoratet har innhentet vurderinger fra forvaltningsmyndighetene for de marine verneområdene og nasjonalparkene (statsforvaltere og nasjonalpark-/verneområdestyrer), og dette er sammenstilt i tabellen nedenfor.

Område (forvaltnings- myndighet)	Forvaltningsmyndighetenes kortfattede vurderinger av aktiviteter/faktorer som påvirker negativt i 2025 (i prioritert rekkefølge)
Framvaren marine verneområde (Statsforvalteren i Agder)	Det er få kjente negative påvirkninger på Framvaren. Samtlige trusler vurderes til å ha en lav risiko. Mulige trusler er: - Forurensning/avrenning fra industri og/eller landbruk, men det finnes svært lite av dette rundt fjorden. - Utslipp fra båter, f.eks. tømning av kloakk eller akutte utslipp av kjemikaler eller langvarig mindre utslipp. - Utslipp fra bebyggelse, men de få hyttene som ligger i nærheten av fjorden oppgis det fra Farsund kommune at har tette tanker og har derav liten sannsynlighet for forurensning til fjorden. - Endring av terskelen som fører til økt innstrømning eller omrøring, eller innsnevring av terskelen som kan gi endret saltvannstilførsel og mulig endret saltholdighet på tilført vann til fjorden. - Mudring eller dumping i f.eks. Helvikfjorden slik at strømningsforhold i Helvik og evt. strømningsforhold i Straumen inn til Framvaren blir endret. - Randsonen og Helvikfjorden er ikke omfattet av forskriften, og det antas at tiltak her vil kunne påvirke fjorden negativt. - Havnivåstigning som følge av klimaendringer, kan også bli en trussel i fremtiden. (Litteratur om området: NIVA rapport 7336-2019: Overvåking av miljøtilstand i Lyngdalsfjorden, Åptafjorden og Framvaren i 2018.)
Tauterryggen marine verneområde (Statsforvalteren i Trøndelag)	1. Fritidsfiske: Området er strømríkt, og fritidsfiske er populært. Pilkefisking fra båt med tunge lodd i enden av snøret, er observert å påføre store skader på korallene som knuses der loddet treffer. Det er registrert en god del avslitte blylodd, fiskesnører m/kroker og også gamle garn som spøkelsesfisker. Avslutte fiskeredskaper gror inn i korallene og andre arter som inngår i verneformålet. Vi vurderer pilkefiske til å utgjøre den største trusselen mot korallene i dag. (Litteratur om området: NINA-rapport 2229: Kartlegging av kaldtvannskoraller i tre marine verneområder i Trondheimsfjorden. Skarnsundet, Tauterryggen og Rødberget)

Saltstraumen marine verneområde (Statsforvalteren i Nordland)	1. Sportsfiske fra land: Saltstraumen er trolig Norges mest populære fiskeplass for sportsfiskere. Den er mye brukt av både lokalbefolkningen og tilreisende fra hele verden. De krevende forholdene med sterk strøm som hele tiden endrer seg gjennom tidevannssyklusen, opprevne berg og mye tareskog, gjør at det er lett å sette fast fiskeutstyret. Det gjør at det slites store mengder fiskesluker og fiskesnører langs land i straumen hvert år. 2. Dykking og harpunering: Saltstraumen er også kjent som en av de mest spennende dykkerlokalitetene, noe som gjør at området besøkes av dykkerturister fra hele verden. Fraværet av regulering av dykkeres høsting i Norge, gjør at det plukkes mye krabber, skjell og andre bunndyr i verneområdet. Det harpuneres også mye stor fisk, noe som er negativt for fiskebestandene i området. Statsforvalteren ønsker seg en egen forskrift som regulerer dykkeres høsting i Norge. (Gjennomførte tiltak: Forvaltningsplan er utarbeidet og besøksstrategi er under utarbeidelse. Forskrift om forbud mot fangst av steinbit ved dykkinger vedtatt etter havressurslova.)
Jærkysten marine verneområde (Statsforvalteren i Rogaland)	1. Reketråling: Et av områdene med størst omfang av fiskeriaktiviteter i Rogaland (rett utenfor og i verneområdet). Reketråling vurderes å gi høyest belastning. 2. Taretråling, intensivt i hele område med unntak av referanseområde ved Revtingen. Dette, sammen med fiskeri, er etter vår vurdering det som har størst negativ effekt på verneverdiene. <i>Merknad: Reketråling og taretråling vurderes som sidestilte når det gjelder påvirkning. Reketråling foregår i en marginal del av verneområdet sammenlignet med taretråling, men har stor påvirkning der dette gjennomføres. Direkte påvirkning fra taretråling og fiskeri på fugl; skremmeeffekt, fugl setter seg fast i garn/annet fiskeutstyr. Indirekte påvirkning fra taretråling og fiskeri på fugl; næringsgrunnlag.</i> 3. Havnivåstigning og ekstremvær er fortsatt relevant. Vinteren 2025 førte storm langs Jærkysten til stor endring av sanddynelandskapet, effekten av taren på å dempe bølgeeffekt er usikker, men det kan ikke utelukkes at taretråling også har en effekt på å gjøre området mindre robust/takler ekstremvær dårligere. Statsforvalteren har ved rullering av taretrålforskriften meldt inn behov for å frede større deler av verneområdet mot taretråling, men dette har ikke blitt gjennomført. 4. Aktivitetsnivået verneforskriften åpner for, vurderes å utgjøre en trussel mot verneverdiene. Verneforskriften åpner for at aktivitet som foregikk på vernetidspunktet i stor grad

	kan fortsette. Disse aktivitetene inkluderer det meste av næringsinteresser som gjør at det er få saker om f.eks. søknad om dispensasjon i verneområdet. 5. Verneområdet påvirkes også negativt av forsøpling, særlig plast. 6. Næringsavrenning er fortsatt en utfordring, men den generelle trenden i vassdragene langs Jærkysten er en bedring i tilstand. 7. Akutt forurensning er en risiko grunnet høy aktivitet i verneområdet og skipstrafikk utenfor verneområdet. Et eventuelt uhell kan ha svært stor konsekvens for verneverdiene. Angitt som høy risiko for en slik hendelse i FylkesRos.
Gaulosen marine verneområde (Statsforvalteren i Trøndelag)	1. Næringstilsig fra dårlige kloakkanlegg, spesielt Melhus og Trondheim kommuner. 2. Fysiske inngrep som skjer i Gaula utenfor verneområdet, og som fører til endringer (masser) lengre ned i elveløpet og ut i Gaulosen.
Rødberget marine verneområde (Statsforvalteren i Trøndelag)	1. Fritidsfiske: Området er strømríkt, og fritidsfiske er populært. Det er observert mange gamle garn som sitter fast i korallene og noe spor etter bruk av lodd. Det er usikkert på om garnene kommer fra fiske i nærheten av korallene eller om det er noe som har kommet med strømmen. De som er aktive fiskere vet hvor korallene ligger. Det største problemet er nok fritidsfiskere som har mindre lokal kunnskap og ikke bruker ekkolodd. (Litteratur om området: NINA-rapport 2229: Kartlegging av kaldtvannskoraller i tre marine verneområder i Trondheimsfjorden. Skarnsundet, Tauterryggen og Rødberget
Innervisten marine verneområde (Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre)	Det er ingen kjente nye trusler. Skjellopoddrett like utenfor vernegrensen har forurenset inn i verneområdet med flyteelementer (plastdunker). Dette er nå ryddet opp i, og man vil følge med på situasjonen fremover. Det er satt i gang prosess for å utarbeide forvaltningsplan for verneområdet. Hydrologiske undersøkelser fra 2022, viser at resultatene er som forventet for et naturlig terskelbasseng.
Nordfjorden marine verneområde (Statsforvalteren i Nordland)	1. Reketråling: Det foregår et begrenset rekefiske i fjorden. Det kjennes ikke til andre faktorer som påvirker verneverdiene i det marine verneområdet negativt, men fjorden har sommerstid besøk av mange turistbåter/cruiseskip (omtalt som Nord-Norges Geiranger). Slik virksomhet medfører nok hovedsakelig økte utslipp til luft, men har potensiale til forurensning av marint miljø ved ulykke.

Karlsøyfjorden marine verneområde (Statsforvalteren i Nordland)	Ikke kjennskap til negativ påvirkning av verneverdiene.
Kaldvågfjorden og Innhavet marine verneområde (Statsforvalteren i Nordland)	Ikke kjennskap til negativ påvirkning av verneverdiene.
Rossfjordstraumen marine verneområde (Statsforvalteren i Troms og Finnmark)	1. Forhold utenfor verneområdet vurderes å gi størst påvirkning innenfor verneområdet. Rossfjordvannet har svært begrenset vannutskiftning og er derfor veldig sårbart for avløp og utslipp fra land. 2. Det er mange utslipp fra landbrukseiendommer, eneboliger og fritidsboliger til verneområdet. 3. Forskning viser at klimaendringer kan gi stor negativ effekt på fjorder med begrenset vannutskiftning. Se rapporter fra Havforskningsinstituttet og NIVA. 4. Mange grunneiere lagrer farlig avfall på sine eiendommer. Ofte er avfallet lagret nært vernegrensen, med fare for at forurensning siger ut i Rossfjordvannet. 5. Det ble påvist ulovlig utfylling i strandkanten da grensene for verneområdet ble målt inn i 2025. Det er mange eiendommer med eldre utfyllinger som berører de grunne sjøområdene. 6. Det foreligger planer om å føre ut vann fra Finnfjordvannet. Om dette realiseres kan det medføre negative virkninger for hydrografi/vannsjiktene i Rossfjordvannet.
Rystraumen marine verneområde (Statsforvalteren i Troms og Finnmark)	1. Høy tetthet av kråkebolle gjør at tareskogen har redusert økologisk tilstand i flere områder. 2. Rystraumen anvendes mye til fritidsfiske og turistfiske. Det er stor tetthet av tapte liner, sluker etc. ved Straumhella som er den mest populære fiskeplassen. 3. Tromsø kommune fikk innvilget dispensasjon for å legge ny vannledning gjennom deler av verneområdet. Tiltaket berører sårbare og viktige naturtyper som ruglbunn og haneskjellbunn. 4. Det er mange utslipp fra landbrukseiendommer, eneboliger og fritidsboliger til verneområdet.

	Arbeidet med forvaltningsplan og besøksstrategi for verneområdet er påbegynt. Havforskningsinstituttet har kartlagt store deler av verneområdet.
Ytre Karlsøy marine verneområde (Nordkvaløya-Rebbernesøya Verneområdestyre)	1. Høy tetthet av kråkeboller og derfor lite tareskog som gir redusert økologisk tilstand i store deler av det vernede området. 2. Turistfiske - det fiskes hardt både i og rundt det marine verneområdet. Det fiskes spesielt etter steinbit og kveite, som er viktige arter i disse områdene. Dette fisket har stor innvirkning på fiskersamfunnene, og dermed hele den økologiske tilstanden i området. 3. Det er mange fritidseiendommer i de tilgrensende verneområdene. Det har vært bygget en del kaier som ikke har vært omsøkt. Forvaltningsmyndigheten har startet arbeidet med oppfølging av dette. 4. Marint avfall er et stort problem. Det er svært utsatte områder i Karlsøy, og det samles derfor mye marint avfall mange steder. 5. Spøkelsesfiske med tapte fiskeredskaper som kroker, garn og teiner. 6. På en del av fritidseiendommene i de tilgrensende verneområdene, lagres både ting og søppel i strandsonen. Dette kan ha innvirkning på det marine verneområdet.
Skarnsundet marine verneområde (Statsforvalteren i Trøndelag)	1. Pilkefiske fra båt med tunge lodd i enden av snøret, påfører store skader på korallene som knuses der loddet treffer. Det er registrert betydelige mengder avslitte blylodd, fiskesnører m/kroker og også gamle garn som spøkelsesfisker. Noen fiskesnører er observert å vikle seg rundt krabber, og mange avslitte fiskeredskaper gror inn i korallene. Området er strømrøkt, og fritidsfiske er svært populært. Pilkefiske vurderes å utgjøre den største trusselen mot korallene i dag. 2. Forsøpling: Fra Skarnsundbrua er det dumpet en god del søppel (ifølge dykkere er det snakk om bl.a. hvitevarer). Forsøplingen er uheldig og vanskelig å fjerne pga. nedgroing av flere typer koraller og andre marine arter som inngår i verneformålet. Forsøpling er omtalt i NINA-rapport 2229: <i>Fra ca. 34 m er det synlig vaier, betongstrukturer og gjenstander som trolig kommer fra bygging av broen.</i> (SK402 side 30) <i>En del søppel ligger på bunnen.</i> (SK407)) (Litteratur om området: NINA-rapport 2229: Kartlegging av kaldtvannskoraller i tre marine verneområder i Trondheimsfjorden. Skarnsundet, Tauterryggen og Rødberget)

Lurefjorden og Lindåsosane marine verneområde (Statsforvaltaren i Vestland)	1. Forurensning og klimaendringer: Nedslagsfeltet til verneområdet er stedvis preget av boligfelt, hytter, veier og annen nedbygging. Lurefjorden er en svært dårlig resipient, og får nok mer tilførsel av kloakk, avrenning fra veier m.m. enn godt er. Største utfordringen er nok sivevann fra avfallsanlegget til NGIR. Det har omfattende rensekrav, men genererer like fullt uheldige tilførsler. Men NGIR var etablert lenge før vernevedtaket. Lurefjorden er kjent for sin forekomst av kronemanet <i>Periphylla periphylla</i>. I takt med at vatnet blir gradvis mørkere (klimaendringer og oppløste organiske stoffer), har bestanden av kronemanet vokst i en slik grad at økosystemet kan ha endret karakter vesentlig.
Rauerfjorden marine verneområde (Ytre Hvaler nasjonalparkstyre)	1. Tilførsel av næringssalter fra jordbruk. Gir økt vekst av uønskede alger, og påvekst av lurv på blant annet ålegras som er viktig oppvekstområde for en rekke arter. Vil også kunne påvirke andre livsmiljøer på grunt vann. 2. Tilførsel av næringsstoffer fra renseanlegg. Først og fremst nitrogen, men også for høy tilførsel av andre næringsstoffer. 3. Mudring og/eller vedlikeholdsmudring i randsonen – Borg havn. En lang rekke større og mindre havner i randsonen skaper større utfordring for partikkelspredning og sedimentering ved mudring. Økt partikkelspredning og sedimentering vil kunne svekke livsmiljøene i gruntvannsområdene, og det er kjent at nedre voksegrense for både alger, tang og tare har blitt grunnere pga. formørkning av vannmassene. 4. Spredning av forurensning fra industri og større bedrifter. Og eksisterende forurensede masser (etter skipsverft osv.) 5. Olje og kjemikalieutslipp, samt utslipp av plastpellets og andre ting som følge av stor skipstrafikk både inn Oslofjorden og i områder utenfor. 6. Bunnliggende avfall. Tapte teiner og fiskeredskap kan utgjøre en mulig trussel for verneverdiene. 7. Overfiske. Det er kjent gjennom blant annet «Krafttak for kysttorsken» og senere andre publikasjoner, at det er fravær av stor torsk, det vil si topp-predatorer. Økt fritidsfiske kan ytterligere påvirke et økosystem i ubalanse ved uttak av andre predatorer, som sjøørret. Blant de viktigste truslene mot verneverdiene er større fysiske inngrep som påvirker sjøbunn, vannutskiftning og strømforhold, for eksempel tiltak som innebærer utfylling, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring og plassering av konstruksjoner på sjøbunnen. Verneforskriften setter forbud mot slike tiltak. For visse tiltak er det spesifiserte

	dispensasjonsbestemmelser, og eventuelle søknader må konkret vurderes opp mot verneformål og verneverdier.
Lopphavet marine verneområde (Statsforvalteren i Troms og Finnmark/Lopphavet verneområdestyre)	1. Høsting av nye arter og høsting med skadelige metoder: Ifølge verneforskriften er høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova tillatt, med unntak for skjellskraping og høsting av vegetasjon. I tillegg er det spesielle restriksjoner i visse delområder/soner. Det vil bli vanskelig å nå verneformålet om det blir interesse for høsting av nye arter, eller det benyttes skadelige metoder som ikke reguleres i forskriften. 2. Fremmede arter, spesielt kongekrabbe, vil høyst sannsynlig utgjøre en trussel mot naturmangfoldet i verneområdet. Det er uvisst hvor mye kongekrabbe det er i verneområdet i dag. 3. Marin forsøpling fra fiske og ferdsel i området. Inne i verneområdet, eller veldig tett til grensen, ble det rapportert inn 109 garn, 325 m tau, 20 m line og 3 anker/dregger som ble fjernet under Fiskeridirektoratets opprensningstokt i august/september 2024. Verneforskriften tillater søking og opprydding av tapte fiskeredskaper, men dersom redskap setter seg fast i korallrev, kan det gjøre mye skade på verneverdiene å heise opp disse redskapene uten utredning. 4. Ferdsel knyttet til turisme i området kan forstyrre næringssøk for sjøfugl. Det er registrert hvalturisme i verneområdet. Økt ferdsel i verneområdet, kan fornetes da hvalene vil trekke lengre nord de neste årene. 5. Kråkeboller og nedbeiting av tareskog: Viktige næringssøkområder for sjøfugl og kysttorsk er en del av verneformålet. Store tettheter med kråkeboller som beiter ned tareskog, vil være en negativ faktor for verneverdiene. I Finnmark er store områder med tareskog beitet ned, men dette er ikke bekreftet med observasjoner fra verneområdet. 6. Klimaendringer: Verneverdiene i Lopphavet marine verneområde vil bli påvirket av utenforliggende forhold som klimaendringer med stigende havtemperaturer som endrer artssammensetningen og havforsurning som kan true kaldtvannskorallrev.
Stad marine verneområde (Statsforvalteren i Vestland)	1. Taretråling: Høsting av stortare er forbudt i det marine verneområdet, unntatt i området øst for Stålet. Statsforvalteren vurderer at det beste for verneformålet ville ha vært å stenge for taretråling øst for Stålet, fordi det påvirker det marine økosystemet. Kommunen og innbyggerne ønsker at taretråling skal bli forbudt i hele det marine verneområdet.

	2. Grunnstøting: En lekter med 10 000 liter diesel grunnstøtte 21. august 2024. Lekteren er trolig sunket i flere deler. Opprydding blir satt i gang sommeren 2025.
Ytre Hvaler nasjonalpark (Ytre Hvaler nasjonalparkstyre)	1. Bunntåling – påvirkning/ødeleggelse av bunnhabitat. Oppvirvling av sedimenter og nedslamming i trålområder og nærliggende områder. Fangst av fiskeyngel i trål. Stor påvirkning på både bunnlevende flora og fauna og ødeleggende for det totale økosystemet. 2. Hummerfiske. Hardt trykk i lovlig periode. Stort antall teiner pr person er tillatt. Heller ikke noe «bag-limit» på fiske. Hardt trykk på bestanden, selv om «spillovereffekt» fra hummerfredningsområdet. Tap av teiner og dertil spøkelsesfiske. Redusert spøkelsesfiske pga krav om råtnetråd i teiner, men ulike type råtnetråd tar tidvis lang tid for å bli nedbrutt. Fortsatt ikke godt nok utstyr og nok ressurser for opphenting av tapt redskap. 3. Tilførsel av næringssalter fra jordbruk. Gir økt vekst av uønskede alger, og påvekst av lurv på blant annet ålegrass som er viktig oppvekstområde for en rekke arter. Vil også kunne påvirke andre livsmiljøer på grunt vann. 4. Tilførsel av næringsstoffer fra renseanlegg. Først og fremst nitrogen, men også for høy tilførsel av andre næringsstoffer. 5. Mudring og/eller vedlikeholdsmudring i randsonen – Borg havn. Verneforskriften inneholder en «kan søke om» - slik at innenfor vernegrensen har styret mulighet til å begrense/stoppe. En lang rekke større og mindre havner i randsonen skaper større utfordring for partikkelspredning og sedimentering ved mudring. Økt partikkelspredning og sedimentering vil kunne svekke livsmiljøene i gruntvannsområdene, og vi vet at nedre voksegrense for både alger, tang og tare har blitt grunnere pga. formørkning av vannmassene. 6. Spredning av forurensning fra industri og større bedrifter. Og eksisterende forurensede masser (etter skipsverft osv.) 7. Olje og kjemikalieutslipp, samt utslipp av plastpellets og andre ting som følge av stor skipstrafikk både inn Oslofjorden og i områder utenfor. 8. Bunnliggende avfall. Tapte teiner og fiskeredskap kan utgjøre en mulig trussel for verneverdiene. 9. Spredning av fremmede arter. Det registreres stadig nye fremmede arter i det marine miljø. Fortsatt ser det ut til at forskere er usikre på konsekvensen av en rekke arter. 10. Nye tekniske installasjoner, utbygging og andre inngrep. Etablering av eventuelle anlegg knyttet til energiforsyning

	(legging av undervannskabler, evt. også over land), fiskeoppdrett, sjøfiskerikabler, utlegging av moringer og bøyer, båthavner, eller utvidelse eller utbedring av båthavner vil kunne utgjøre en trussel mot verneverdiene. 11. Økt menneskelig aktivitet. Størsteparten av bruken av nasjonalparken er øybasert. Økt fritidsbruk og også økt kommersiell bruk vil kunne føre til økt forstyrrelse av særlig sjøfugl. 12. Manglende kartlegging av omfang og tilstand på marin natur. Det er problematisk ved behandling av søknader, og gjør det vanskelig å beskrive behov for tiltak. 13. Eierløse båtvrak. Mindre eierløse båtvrak utgjør en særlig mulig fare for forurensning og påvirkning på verneverdiene. 14. Overfiske. Det er kjent gjennom blant annet «Krafttak for kysttorsken» og senere andre publikasjoner, at det er fravær av stor torsk, det vil si topp-predatorer. Økt fritidsfiske kan ytterligere påvirke et økosystem i ubalanse ved uttak av andre predatorer, som sjøørret. 15. Fragmentering av forvaltningsansvar. (Litteratur om området: Rapport fra havforskningen 2021-2: Krafttak for kysttorsken. Kunnskap for stedstilpasset gjenoppbygging av bestander, naturtyper og økosystem i Færder- og Ytre Hvaler Nasjonalparker)
Færder nasjonalpark (Færder nasjonalparkstyre)	1. Bunntåling – påvirkning/ødeleggelse av bunnhabitat. Oppvirvling av sedimenter og nedslamming i trålområder og nærliggende områder. Bifangst i trålpose. Stor påvirkning på både bunnlevende flora og fauna og ødeleggende for det totale økosystemet. 2. Hummerfiske. Hardt trykk i lovlig periode. 3. Tilførsel av næringsalter fra jordbruk. Gir økt vekst av uønskede alger, og påvekst på blant annet ålegras som viktig oppvekstområde for en rekke arter. Vil også kunne påvirke andre livsmiljøer på grunt vann. 4. Tilførsel av næringsstoffer fra renseanlegg. Først og fremst nitrogen, men er det også for høy tilførsel av andre næringsstoffer. 5. Mudring og eller vedlikeholdsmudring i randsonen. 6. Spredning av forurensning fra industri og større bedrifter. Og eksisterende forurensede masser (etter skipsverft osv.) 7. Olje og kjemikalieutslipp, samt utslipp av plastpellets og andre ting som følge av stor skipstrafikk både inn Oslofjorden og i områder utenfor. 8. Bunnliggende avfall. Tapte teiner og fiskeredskap kan utgjøre en potensiell trussel for verneverdiene.

	9. Spredning av fremmede arter. Det registreres stadig ny fremmede arter i det marine miljø. Fortsatt ser det ut til at forskere er usikre på konsekvensen av en rekke arter. 10. Nye tekniske installasjoner, utbygging og andre inngrep. Etablering av eventuelle anlegg knyttet til energiforsyning (legging av undervannskabler, evt. også over land), fiskeoppdrett, utlegging av moringer og bøyer, båthavner, eller utvidelse eller utbedring av båthavner vil kunne utgjøre en trussel mot verneverdiene. 11. Økt menneskelig aktivitet. Størsteparten av bruken av nasjonalparken er øybasert. Økt fritidsbruk og også økt kommersiell bruk vil kunne føre til økt forstyrrelse av særlig sjøfugl. 12. Manglende kartlegging av omfang og tilstand på marin natur. Det er problematisk ved behandling av søknader, og gjør det vanskelig å beskrive behov for tiltak. 13. Eierløse båtvrak. Mindre eierløse båtvrak utgjør en særlig potensiell fare for forurensning og påvirkning på verneverdiene. 14. Overfiske. Det er kjent gjennom blant annet «Krafttak for kysttorsken» og senere andre publikasjoner, at det er fravær av stor torsk, det vil si topp-predatorer. Økt fritidsfiske kan ytterligere påvirke et økosystem i ubalanse ved uttak av andre predatorer, som sjøørrett. Skal et økosystem ha mulighet til å ta seg opp, hevder forskere at det må være nullfiske (høsting). Områdene vil uansett ha stor bruksaktivitet (småbåter etc). Det bør ikke lenger være enkeltbestandsvurderinger – men økosystem vurderinger. 15. Fragmentering av forvaltningsansvar. (Litteratur om området: Rapport fra havforskningen 2021-2: Krafttak for kysttorsken. Kunnskap for stedstilpasset gjenoppbygging av bestander, naturtyper og økosystem i Færder- og Ytre Hvaler Nasjonalparker)
Raet nasjonalpark (Raet nasjonalparkstyre)	1. Bunntåling – påvirkning/ødeleggelse av bunnhabitat. Oppvirvling av sedimenter og nedslamming i trålområder og nærliggende områder. Bifangst i trålpose. Stor påvirkning på både bunnlevende flora og fauna og ødeleggende for det totale økosystemet. 2. Hummerfiske/teinefiske. Hardt trykk i lovlig periode. 3. Tilførsel av næringsalter fra jordbruk. Gir økt vekst av uønskede alger, og påvekst på blant annet ålegras som viktig oppvekstområde for en rekke arter. Vil også kunne påvirke andre livsmiljøer på grunt vann. 4. Tilførsel av næringsstoffer fra renseanlegg.

	5. Mudring. Vedlikeholdsmudring er søknadspliktig, mange får tillatelse. Også konsekvenser av mudring i randsonen. Graving/utfylling er i utgangspunktet forbudt, men det skal ofte mye til for å forsvare et avslag. 6. Spredning av forurensning fra industri og større bedrifter. Og eksisterende forurensede masser (etter skipsverft osv.). 7. Olje og kjemikalieutslipp, samt utslipp av plastpellets og andre ting som følge av stor skipstrafikk i området. 8. Bunnliggende avfall. Tapte teiner og fiskeredskap kan utgjøre en mulig trussel for verneverdiene. 9. Spredning av fremmede arter. Det registreres stadig nye fremmede arter i det marine miljø. Fortsatt ser det ut til at forskere er usikre på konsekvensen av en rekke arter. 10. Nye tekniske installasjoner, utbygging og andre inngrep. Etablering av eventuelle anlegg knyttet til energiforsyning (legging av undervannskabler, evt. også over land), mørk fiber, vann- og avløp, fiskeoppdrett, utlegging av moringer og bøyer, båthavner, eller utvidelse eller utbedring av båthavner vil kunne utgjøre en trussel mot verneverdiene. 11. Økt menneskelig aktivitet. Størsteparten av bruken av nasjonalparken er øybasert. Økt fritidsbruk og også økt kommersiell bruk vil bl.a. kunne føre til økt forstyrrelse av særlig sjøfugl. 12. Manglende kartlegging av omfang og tilstand på marin natur. Det er problematisk ved behandling av søknader, og gjør det vanskelig å beskrive behov for tiltak. 13. Eierløse båtvrak. Mindre eierløse båtvrak utgjør en mulig fare for forurensning og påvirkning på verneverdiene. 14. Overfiske. Det er kjent gjennom blant annet «Krafttak for kysttorsken» og senere andre publikasjoner, at det er fravær av stor torsk, det vil si topp-predatorer. Økt fritidsfiske kan ytterligere påvirke et økosystem i ubalanse ved uttak av andre predatorer, som sjøørret. 15. Fragmentering av forvaltningsansvar. 16. Forstyrrende ferdsel. Verneforskriften legger opp til hensynsfull ferdsel, men samtidig er det tillat med vannskuter, windsurfing, kiting, SUP i grunne rasteområder og droner/fly i randsonen helt lovlig. Dette forstyrrer dyrelivet. En liten andel av dette er søknadspliktig (organisert), mesteparten er uregulert friluftsliv. 17. Ankring i sårbare naturområder. Hver sommer ligger det flere hundre båter per dager på svai i ålegressenger i for eksempel Alvekilen, Sømskilen, Hovekilen mfl.
--	---

	18. Manglende tilsyn. Fiskerirreguleringer blir ikke fulgt opp med tilsyn. 19. Fremmede arter: Mest aktuelle i sjø er stillehavsøsters og japansk drivtang. Japansk Sjøpung kan komme. 20. Algeoppblomstring. Bølge med giftige alger er på vei i disse dager. 21. Tapte økosystemer og økosystemtjenester: Tareskogen, særlig sukkertare, er i tilbakegang. Mange melder om at de store blåskjellbankene er borte. Ålegressenger og tareskog dekkes av lurv. Skjellsandbanker blir ulovlig høstet og lagt på badestrender. (Litteratur om området: Rapport fra havforskningen 2024-38: Raet nasjonalpark – Kunnskap og råd for bevaring av marint naturmangfold)
Jomfruland nasjonalpark (Jomfruland nasjonalparkstyre)	1. Menneskelig aktivitet, støy og forstyrrelser: Økt aktivitet på land og vann hele året. Økt fritidsbruk (med og uten motor) med tilhørende forstyrrelser av fauna (sjøfugl, særlig nevnt i formålet, men støy fra fritidsbåter under vann i er i perioder omfattende (juni-august)). 2. Fritidsbåter: Bruk av anker som slepes på bunnen. 3. Bruk av nasjonalparken som en del av opplevelsespakker: Henvendelser fra Rib-firma, cruiseanløp og tilsvarende, hvor antall deltakere ikke vil være søknadspliktig etter verneforskriften (organisert ferdsel). Det er økende interesse for kommersiell bruk av nasjonalparken og andre kystnære verneområder. 4. Spøkelsesfiske: Tapte fiskeredskaper. 5. Fravær av kunnskap om marine naturtyper: Manglende kartlegging av omfang og tilstand på marin natur. 6. Bunnliggende avfall – herunder tapt fiskeredskap, mindre og løst avfall og gamle sjødeponier («gårdsfyllinger») i sjø. 7. Nye tekniske installasjoner (samfunnskritisk infrastruktur) i sjø. 8. Uttak av tang: Tangvollenes økologiske funksjon versus tangrettigheter og rydding av badeplasser. 9. Utenforliggende påvirkninger: ○ Menneskelig aktivitet ○ Eierløse vrakbåter ○ Klimaendringer ○ Forurensning og avrenning, inkl. akutt forurensning: Skipstrafikk, fritidsbåter, landbruk og avløp ○ Fremmede arter – flora og fauna – Spredning over større områder (bla. Ballastvann). Manglende kontroll og tiltaksplaner for håndtering (eks. havnespy).

	○ Overfiske: fritids- og næringsfiske ○ Fragmentering av forvaltningsansvar: Marine nasjonalparker har ikke forvaltningsmyndighet over havområdene gjennom innføring av unntak etter havressurslov. Krevende å iverksette målrettede og effektive tiltak når forvaltningen ikke har myndighet. ○ Mudring utenfor NP kan få konsekvenser inn i verneområdet. ○ Støy og vibrasjoner fra sprengninger/ vindmøller (utenfor) ○ Utslipp av kjølevann fra anlegg på land ○ Oppdrettsanlegg på land- omfattende utslippstillatelser og fare for rømming av dyr ○ Oppdrettsanlegg/tareanlegg generelt
--	---

7.3 Vedlegg 3: Dokumentasjon av kartlaget "Fiskeriaktivitet i verneområder"

Fiskeridirektoratet 26.09.25.

Formål: Produsere et kartlag som gir en mest mulig presis gjengivelse av hvor, og i hvilket omfang, det har vært fisket med bunnredskaper i marine verneområder.

Lenke til webkart med kartlaget: [Fiskeriaktivitet i marine verneområder](#)

Geografisk avgrensning: Kartlaget omfatter følgende marine verneområder og nasjonalparker:

- Framvaren
 - Gaulosen
 - Innervisten
 - Jærkysten
 - Kaldvågfjorden
 - Karlsøyfjorden
 - LoppHAVet
 - Lurefjorden
 - Nordfjorden
 - Rauerfjorden
 - Rossfjordstraumen
 - Rystraumen
 - Røddberget
 - Saltstraumen
 - Skarnsundet
 - Stad
 - Tauterryggen
 - Ytre Karlsøy
-
- Jomfruland
 - Færder
 - Raet
 - Ytre Hvaler

Metode

1. Lage statistikkruiter

Det er laget et rutenett på 250 x 250 meter for hvert av de aktuelle områdene. Noen ruter vil delvis ligge utenfor grense til verneområdet.

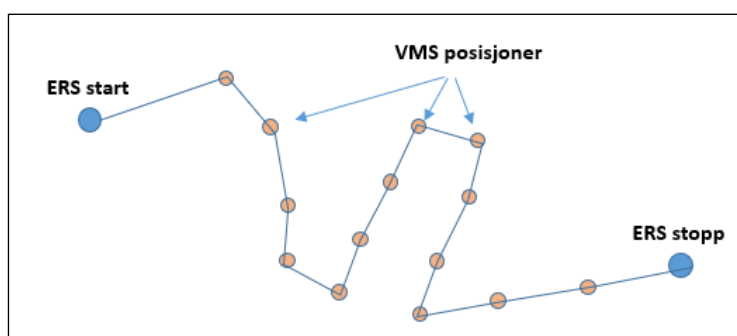
2. Generere sporingslinjer basert på sporingsdata

Det er brukt en kombinasjon av sporingsdata og fangstdata for å produsere sporingslinjer som ligger til grunn for kartlaget med ruter. Det er benyttet sporingsdata fra perioden 01.01.2018 – 31.12.2024. Årsaken til at starten på datagrunnlag er 01.01.2018 er på grunn av at Fiskeridirektoratet kun har ferdig koblete AIS og sluttseddeldata fra og med dette tidspunktet. For å få et helhetlig datasett er det derfor tatt utgangspunkt i den samme perioden for alle grunnlagsdata.

Det er benyttet to metoder for å koble sporingsdata og fangstdata, avhengig av hvilken type sporing fartøyene benytter:

Større fartøy: VMS²² og ERS²³ data

Fartøy over 11m er pålagt å benytte VMS sporing og sende fangstrapportering (ERS). Ved å koble disse dataene blir det etablert sporingslinjer med informasjon om blant annet redskap, art og fangstmengde for hver linje. ERS DCA-melding²⁴ angir start og stopp for hver fiskeoperasjon. Mellom disse punktene er det benyttet VMS data for å generere en linje:

I en del tilfeller er ERS start og stopp ikke nøyaktig rapportert. Det er derfor gjort en manuell jobb med å fjerne punkter fra linjer som er åpenbar feil, for eksempel at de er plassert inne i en havn.

Grensen for hvilke fartøy som er pålagt å benytte VMS og sende DCA meldinger er endret de siste årene. Historisk er det kun fartøy over 15m som har benyttet VMS. Fra og med 2022 ble dette endret til fartøy over 11m.

I tilfeller der fartøy benytter både AIS og VMS/ERS, er det VMS/ERS som er benyttet i analysen.

Mindre fartøy: AIS²⁵ og sluttseddeldata²⁶

²² Vessel Monitoring System – Posisjonsrapportering for fiskefartøy. Posisjon sendes hvert 10 minutt.

²³ Electronic Reporting System

²⁴ Daily Catch Activity (Informasjon om fangst fra hver fiskeoperasjon)

²⁵ Automatic Identification System (Posisjonsrapportering alle fartøy. Administreres av Kystverket)

²⁶ Detaljert informasjon om fangsten, herunder redskap, art og fangstmengde.

Fiskeridirektoratet har tilgang til AIS data gjennom en avtale med Kystverket.

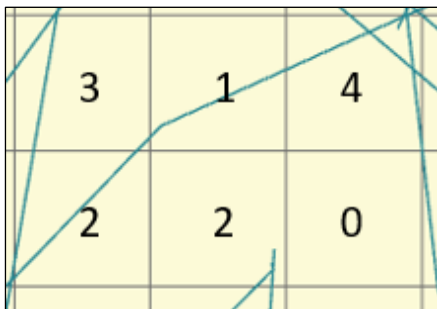
Når et fartøy har holdt en fart under 5 knop over tid, og posisjonen til fartøy er utenfor havn, genereres det sporingslinjer. Dersom tidsintervall mellom to posisjoner med lav fart er mer enn 60 minutter, eller det er mer enn 2NM mellom to posisjoner, genereres det en ny linje. AIS data som er benyttet har en oppdatering på ca 1 minutt, og linjene er derfor meget nøyaktig.

Svakhet i data:

- Ikke alle mindre fartøy har AIS installert
- AIS kan være slått av
- I noen områder finnes det spor som er generert der fartøy har holdt lav fart, men ikke fisket. Dette gjelder spesielt nærme havner og i trange farleder. Sluttseddeldata angir ikke nøyaktig tidspunkt for når fiskeoperasjon begynner og slutter, slik som ERS data gjør.

3. Summere antall linjer pr statistikkroute

Ved å benytte en 'Spatial join' er det summert hvor mange sporingslinjer som krysser hver enkelt statistikkroute. Under er et eksempel på hvordan dette utføres for hver rute på 250x250 meter. Tallene i ruten angir hvor mange spor som overlapper:

Denne prosedyren er utført for følgende redskap:

- Bunnetrål
- Tarehøsting (Både taretrål og mekanisk skrape)
- Snurrevad
- Garn
- Line/krok
- Teiner

4. Filtrere bort ruter som ikke er reell fiskeriaktivitet

Følgende ruter er slettet:

- Ruter som overlapper fullstendig med områder med restriksjoner. Dette kan for eksempel være områder som er grunnere enn det som er tillatt for rekefiske i et område, eller forbudsområder for bunnfiske. (Det er også gjort en subjektiv vurdering av om sporingslinjene i slike områder kan være reelle fiskeoperasjoner. Det kan ikke utelukkes at enkelte spor er reell fiske, men det gir høyst sannsynlig et mye mer presist resultat å filtrere bort disse rutene.)
- Ruter som høyst sannsynlig kun er brukt i forbindelse med at fartøy er på vei til eller fra et fiskefelt. Sporingslinjer i slike områder bærer typisk preg av høyere fart i en rett linje over en lengre avstand.

Usikkerhet i resultat:

Det finnes noen svakheter i datagrunnlaget som gjør at resultatet i noen områder kan være upresist. Det er spesielt to momenter som er viktig å være klar over:

- Fartøy som ikke benytter seg av sporing er ikke omfattet av analyser. Det kan derfor være tilfeller der mindre fartøy uten sporing har fisket i et av områdene, uten at dette fremgår av disse kartlagene.

I kartlaget 'Kystnære fiskeridata' vises informasjon om fiskeplasser som er samlet inn gjennom intervju av fiskere og fiskarlag over hele landet. Det kan være nyttig å se til dette kartlaget for å om det historisk har vært aktivitet i et område.

- Det kan forekomme at noen sporingslinjer ikke er fra selve fiskeoperasjon, men at de er et resultat av at fartøy har seilt i et mønster som er likt som for en fiskeoperasjon. Det er også tilfeller der det er vanskelig å fastslå presist når selve fiskeoperasjon begynte og når den var ferdig. På grunn av datamengden er det ikke mulig å ettergå hver enkelt sporingslinje manuelt.

Oppdatering av kartlag:

Kartlaget 'Fiskeriaktivitet verneområder' er i utgangspunktet laget som en engangsjobb, og det er ikke planlagt noen form for automatisk oppdatering av kartlaget.

Fiskeridirektoratet skal forbedre kartlagene som ligger til grunn for denne analysen. Dette er et arbeid som er påbegynt og som vil fortsette i 2026. Det er en ambisjon om å lage tilsvarende kartlag som 'Fiskeriaktivitet verneområder' for alle kystnære områder når disse kartlagene er ferdigstilt. Det er imidlertid ikke fastsatt en frist for når dette arbeidet skal være ferdigstilt enda.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Trondheim, 24.10.2025

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/15346

Saksbehandler:
Gunnar Kjærstad

Ekstremvær og skader i verneområder

Klimaendringene gjør seg gjeldende og fører til hyppigere episoder med ekstremvær. Miljødirektoratet som overordnet forvaltningsmyndighet, får i etterkant av slike værhendelser en rekke spørsmål og henvendelser fra forvaltningsmyndighetene for verneområder. Hensikten med dette brevet er å informere om hva forvaltningsmyndighetene på generell basis bør vurdere etter ekstremvær.

Registreringer etter stormhendelser i Naturoppdrag

I 2023 kom ekstremværet Hans som førte til jordskred, flom, oversvømmelser og store skader på infrastruktur. Et betydelig oppryddingsarbeid ble nødvendig. Store deler av landet opplevde nylig stormen Amy, noe som medførte rotvelt, knekte trær, skader på bygninger, installasjoner og infrastruktur, i tillegg til gjenstander på avveie.

Vi ønsker nå å få en oversikt over resultatet av Amy i verneområder. Vi har opprettet en ny kategori i Naturoppdrag for registrering av skader etter stormhendelser. Kategorien heter "Storm" og ligger under "Geologiske hendelser naturkatastrofer". Alle som registrerer skader etter storm, skal legge inn registreringene i denne kategorien. Slike registreringer kan gi oss oversikt over resultatet av stormhendelser i verneområder, i tillegg til verdifull informasjon som kan bidra til tiltak for bedre klimatilpasning.

Behov for tiltak etter ekstremvær

I de fleste verneområder er det en målsetting at de naturlige økologiske prosessene skal kunne skje uten at det gjennomføres tiltak som påvirker disse prosessene, og normalt er vegetasjonen, herunder døde busker og trær, fredet mot skade og ødeleggelse i verneområdene. At trær blåser over ende, er helt naturlig og utløser ikke automatisk oppryddingstiltak. Det er en generell mangel på død ved i naturen, også i verneområder. Død ved gir levested og næring til en lang rekke arter, frigjør næringsstoffer til jorda og spiller en rolle i å regulere vann og karbon i økosystemet. Registrering av vindfall i Naturoppdrag vil dermed som hovedregel *ikke* utløse behov for tiltak.

I verneområdene kan det likevel være behov for opprydding dersom ekstremvær eller andre hendelser har ført til skader på bygninger eller andre installasjoner. Videre kan vindfall være til hinder for fremkommelighet på stier eller veier i området. Som utgangspunkt ligger ansvaret for

sikkerhet ved ferdsel i naturen hovedsakelig hos den enkelte som ferdes der. Det kan likevel være et behov for å fjerne trær som har falt over veier og stier, eller som står i fare for å falle.

Vern innebærer en rådighetsbegrensning ved at verneforskriften setter begrensninger på tiltak og aktiviteter i verneområdet. Men grunneier beholder eiendomsretten, og verneforskriften endrer ikke grunneiers rettigheter og plikter etter annet regelverk, eller at forvaltningsmyndigheten overtar grunneiers ansvar for farlige innretninger mv. på egen eiendom. Se nærmere om rettsvirkninger av vernevedtak i Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014) kap. 2.

Verneforskriftene har som regel unntak for vedlikehold. Dette innebærer at grunneier eller eier av innretninger i verneområdet kan utføre vedlikehold uten søknad. I områder med eksisterende stier vil adgangen til vedlikehold innebære at man kan rydde nedfall over sti og holde stier og veier åpne for ferdsel. Imidlertid er også død vegetasjon vernet i verneområdene. Dette innebærer at vegetasjon som ryddes primært skal forbli i verneområdet.

Forvaltningsmyndighetens ansvar er å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet og å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues. Dersom ekstremvær eller andre hendelser fører til skader som er en direkte trussel for verneverdier, vil det være forvaltningsmyndighetens ansvar å iverksette nødvendige tiltak. Dette kan også innebære å rydde nedfalte trær, hvis disse for eksempel forringer habitatet til truede arter.

Ønske eller behov for oppryddingstiltak vil imidlertid ofte være knyttet til andre hensyn enn hensynet til verneverdier. Dette kan både være tiltak av hensyn til besøksforvaltning, og av hensyn til sikkerhet ved ferdsel i området eller for å forhindre skader på bygninger og andre anlegg.

Dersom forvaltningsmyndigheten på eget initiativ eller på bakgrunn av konkrete henvendelser ser behov for oppryddingstiltak, må forvaltningsmyndigheten ha dialog med grunneier om gjennomføring av tiltak. Forvaltningsmyndigheten må da vurdere om aktuelle tiltak faller inn under verneforskriftens unntak for vedlikehold, eller om tiltaket krever dispensasjon fra verneforskriften eller er et skjøtselstiltak som kan gjennomføres etter naturmangfoldloven § 47.

I verneområder der staten v/Miljødirektoratet er grunneier, ønsker vi at forvaltningsmyndigheten ved behov rydder vindfall, men at trærne blir liggende i området som død ved. Forvaltningsmyndigheten bør også vurdere om det i verneområder med mye ferdsel er trær som står i fare for å falle over stier og vurdere aktuelle tiltak. I verneområder der andre enn staten v/Miljødirektoratet er grunneier, kan forvaltningsmyndigheten gjøre tilsvarende tiltak, men da etter avklaring med grunneier.

Finansiering av tiltak

Det er ikke gitt at tiltak i verneområder etter ekstremvær finansieres over Miljødirektoratets budsjettposter. Samfinansiering med andre aktører kan i særlige tilfeller være et alternativ. I slike tilfeller og når staten v/Miljødirektoratet er grunneier, ønsker vi at det tas kontakt med verneområdeseksjonen i direktoratet for dialog.

Informasjon

Ekstremvær resulterer ofte i massivt vindfall, gjenstander på avveie og skader på anlegg og infrastruktur. Det oppstår et stort informasjonsbehov i befolkningen, og det er viktig at forvaltningsmyndigheten prioriterer informasjon til brukerne av de berørte verneområdene. Det er naturlig at forvaltningsmyndigheten informerer om ulike tema, som for eksempel om verdien av død ved i økosystemet, slik at forståelsen for at døde trær ligger igjen i verneområdet øker.

Det er ulike måter å informere på, men enkle skilt ved innfallsporter eller andre strategiske steder, kan være et godt strakstiltak. Til slik akutt informasjon kan forvaltningsmyndighetene sette opp "varsomhetsplakat", se designmanualen for Norges nasjonalparker. Utover dette er det viktig med god informasjon på hjemmesidene til forvaltningsmyndighetene.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Gunnar Kjærstad
fagdirektør

**Jomfruland
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Kragerø kommune
Ytre Strandvei 15
3770 Kragerø

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371114
sfvtpost@statsforvalteren.no
eijdo@statsforvalteren.no

Peder Aarø AS

Saksbehandler Eirik Johansen Dobbedal

Vår ref. 2025/12180-3

Deres ref.

Dato 20.10.2025

Delegert vedtak

Delegasjonssak	
-----------------------	--

Svar på søknad om motorferdsel i Jomfruland nasjonalpark til Hovedveien 133

Vedtak

Jomfruland nasjonalparkstyre gir Peder Aarø AS tillatelse til motorisert ferdsel på strekningen mellom eikeskogen og Hovedveien i Jomfruland nasjonalpark 133, gbnr. 29/323, i forbindelse med gjennomføring av hogst- og ryddeoppdrag for grunneier Bjarne Corwin.

Motorferdselen er begrenset til nødvendig transport på Hovedveien gjennom nasjonalparken og omfatter:

- En inn- og uttransport av lassbærer, type Alstor 841, minilassbærer, fireakslet lastbærer med bil og tilhenger, inkl. nødvendig utstyr for å gjennomføre oppdraget.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Det skal ikke kjøres etter kraftig regnvær, på bløt mark eller i teleløsning.
- Transporten skal gjennomføres på ukedager.
- Tillatelsen skal tas med under kjøringen og vises fram på forespørsel fra politi, Statens naturoppsyn eller grunneier.

Tillatelsen er gitt med hjemmel i verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark § 9 fjerde ledd d.) og g.). Det må i tillegg innhentes tillatelse fra berørte grunneiere. Eier av 29/6 Hasselgården er Kari Nicolaysen. Miljødirektoratet er eier av eiendommen 29/5 Øytangen. Forvaltning av statlig sikrede areal ligger hos kommunen.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med en frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Jomfruland nasjonalparkstyre.

Søknaden

Peder Aarø AS, Skagerak Trepleie, søker om tillatelse til motorferdsel langs Hovedveien gjennom nasjonalparken i forbindelse med opprydding av en stor eik som har falt over og knust uthuset på Hovedveien 131 under stormen «Amy». Oppdraget er bestilt av eier Bjarne Corwin. Eiendommen arbeidet skal gjennomføres på ligger utenfor nasjonalparken, men har eneste veiadkomst gjennom verneområdet. Det er ca. 600 meter fra porten til eikeskogen frem til eiendommen. Eiendommen har egen brygge på innsiden med anløpsmulighet for småbåt, men til gjennomføring av oppdraget er det behov for maskiner som kan løfte og flytte større eikestokker internt på eiendommen.

Det søkes tillatelse til motorferdsel for inn- og uttransport av en lastbærer, type Alstor 841, fireakslet lassbærermaksimal last 3000 kg på bil med tilhenger. Oppdraget skal etter planen løses i løpet av en dag med inntransport på morgen og ut samme dag. Jobben er planlagt mot slutten av uke 43.

Søknaden er sendt inn på kort varsel, men gjennomføringen haster for å sikre gjenstander som befinner seg i det ødelagte uthuset.

Forvalter var på befaring etter stormen «Amy» tirsdag 7. oktober. I den forbindelse ble skadene på uthuset på Hovedveien 131 registrert. Forvalter observerte flere gjenstander, bl.a. en liten traktor med tilhenger som lå under treet. Disse gjenstandene er viktig å sikre før vinteren, men forutsetter at treet fjernes.

Forvalter regner med at det i løpet av det kommende året vil være behov for motorferdsel på flere eiendommer som oppfølging av stormen «Amy».

Søknaden er vurdert i samsvar med

Forskrift om vern av Jomfruland nasjonalpark, § 9 første ledd: Det er forbud mot motorferdsel på land, på is og i luften lavere enn 300 meter over bakken.

§ 9 fjerde ledd; forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

d.) Motorferdsel for annen nødvendig transport av varer og utstyr til hytter som ligger i nasjonalparken eller som har sin eneste adkomst gjennom den.

g.) Nødvendig motorisert ferdsel til hytter som bruker veien inn til Øitangen gård

Forvaltningsplan

Forvaltningsmål: Preget av ro og stillhet nord på Jomfruland skal bevares.

Kjøretøy og redskap skal ikke gi varige kjøreskader på vegetasjon eller terreng. Sporvidden til traktorer skal ikke være større enn eksisterende kjørespor. Kjøring skal unngås i perioder da værmessige forhold tilsier at faren for kjøreskader på veier og stier er større enn vanlig. Ved eventuelle skader, skal den som forårsaker skaden selv sørge for at skadene blir reparert og bekoste dette.

Presedens

§ 9 fjerde ledd a.) – g.) er «kan»-bestemmelser. Med dette menes at det ikke er en rett å få dispensasjon, men noe forvaltningsmyndigheten kan vurdere å innvilge basert på en konkret vurdering av den enkelte søknad. Hver søknad behandles for seg. I og med at det etter disse paragrafene er snakk om dispensasjon til et (i utgangspunktet forbudt) tiltak, danner ikke en dispensasjon i sak presedens i ev. påfølgende/ liknende saker.

Verneforskrift og verneformål

Vurdering

Jf. verneforskriften § 9 første ledd er motorferdsel i Jomfruland nasjonalpark forbudt. Forbudet gjelder også på Hovedveien gjennom nasjonalparken frem til Øytangen. Det er i dag kun nødvendig motorisert ferdsel til Øytangen gård som er direkte tillatt. Retningslinjer for hva som omfattes av paragrafen, gis i forvaltningsplanen.

Det er i dag 11 hytter med egen adresse som har sin eneste veiadkomst via Hovedveien gjennom nasjonalparken nord for porten til eikeskogen. Jf. verneforskriften fjerde ledd g.) kan forvaltningsmyndigheten etter søknad tillate nødvendig motorisert ferdsel til hytter som bruker veien inn til Øytangen. § 9 fjerde ledd d.) gir forvaltningsmyndigheten mulighet til å dispensere for «*Motorferdsel for annen nødvendig transport av varer og utstyr til hytter som ligger i nasjonalparken eller har sin eneste adkomst gjennom den.*»

Forvaltningsplanen har følgende, ikke juridisk bindende, retningslinje for § 9 fjerde ledd g.):

- *Med nødvendig transport menes transport som vil være uforholdsmessig fysisk krevende, tidskrevende eller kostbar hvis den skal gjennomføres uten motorisert kjøretøy. Tillatelser som gis bør være enkelttransporter eller til et begrenset antall transporter. Det bør gis flerårige tillatelser.*

Forvaltningsplanens retningslinjer til § 9 fjerde ledd d.) sier:

- *Bestemmelsen gjelder nødvendig transport av varer og utstyr, ikke ren persontransport. (...)*

I tillegg til adgangen verneforskriften gir, må det innhentes tillatelse fra grunneier, hvis den som kjører ikke er grunneier selv. På strekningen eikeskogen - Øytangen er det Kari Nicolaysen og Miljødirektoratet som er grunneiere. Forvaltnings av Miljødirektoratets eierskap ligger til Kragerø kommune.

Formålet med forbudet mot motorisert ferdsel er å bevare preget av stillhet og ro i nasjonalparken og skogen, samt unngå unødvendig slitasje på vegetasjon og terreng. Det er derfor ikke ønskelig med motorferdsel med høy frekvens (mange turer) eller med kjøretøy som gir mye støy.

Veien gjennom eikeskogen er av enkel standard og det er ønskelig at motorferdsel unngås på dager etter mye nedbør eller i teleløsning. Langs hele veien går veilinja i dryppsonen for eiketrærne og det er rimelig å anta at kjøring med tung redskap over tid skader rotsystemet på trærne.

Kjøring bør primært kun tillates på dager med tørt vær og hvor ev. regnvann har fått tid til å drenere eller på frossen mark. Det er lite til ingen kunnskap om ev. senskader på rotsystemet til trærne langs Hovedveien. De seneste årene har forvalter sett en økt trafikkbelastning i form av tyngre og større biler, som gjør at forvaltningsmyndigheten bør legge til grunn en føre-var-tankegang. Nasjonalparkforvalter mener det må ses på rekkevidden og omfanget av motorferdsel (den direkte tillatte og gjennom dispensasjoner) ved revisjon av forvaltningsplanen.

Hovedveien er i dag i en dårlig forfatning grunnet kjøring med stadig tyngre biler. Moderne biler har jevnt over høyere egenvekt og lovlig kjøring ifbm. renovasjon på Øytangen gjennomføres i dag med store og tunge lastebiler. Forvaltningsmyndigheten kan sette vilkår om tørr og frossen mark på dispensasjoner, men renovasjonstjenesten kjører på faste dager, uansett vær. Det er derfor stor slitasje fra lovlig kjøring i barmarksesongen når det regner eller er vått.

Forvaltningsmyndigheten bør videre vurdere hensynet til eikeskogen som står svært tett på veien. Ut fra beskrivelser og observasjoner er veilinja svært enkelt bygget med skog tett på. Gamle trær er svært sårbare for trykkskader på røttene i dryppsonen. Skadene ses først etter mange år, hvor trærne begynner å dø. Gjentakende kjøring med tung redskap bidrar til å fremskynde dette.

Til tross for forvaltningsmålet om fred og ro, bør det gjøres en avveining mellom trykkskader knyttet til tyngre kjøretøy og frekvens. Dette særlig på dager i lavsesong, hvor det oppholder seg få turister på øya. Det kan være fordelaktig for ev. skader på vegetasjon og terreng at det tillates flere transporter med lettere maskiner, enn et fåtall turer med svært tung redskap, ev kjøretøy med lavt marktrykk.

Forholdet til miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven

§ 8 om kunnskapsgrunnlaget:

Hovedveien har en enkel oppbygging uten tyngre grunnarbeid. Nasjonalparkstyret gjennomførte i 2024 en mindre utbedring av de mest sårbare/fuktige partiene, men veien er ikke dimensjonert for intensiv og høy belastning fra moderne, tunge kjøretøy. Rotsystemet fra nærliggende eiketrær ligger trolig under veibanen og er utsatt for skade. Ferdsel med tyngre kjøretøy – og særlig i perioder med våt veibane – kan medføre råteskader på trærne. Det kan ta lang tid fra skade påføres rotsystemet, til dette er synlig på treet. Det er generelt god kunnskap om naturverdiene langs Hovedveien på Jomfruland, som for det meste blir brukt til fots eller med sykkel, men som også har noe motorferdsel. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt.

§ 9 om føre-var-prinsippet

Hensynet til råteproblematikk og skade på rotsystemet i dryppsonen tilsier at motorferdsel bør forbys i perioder med mye nedbør og frem til underlaget er drenert. Ferdselen kan fremme uønsket erosjon i våte perioder. Motorferdsel bør derfor begrenses til tørr/drenert vei eller i perioder med tele.

§ 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning

Det er få hytter i nasjonalparken eller hytter som har sin eneste adkomst gjennom den. Verneforskriften har en begrenset dispensasjonsadgang og mulig samlet belastning vurderes til å være lav. Jf. tidligere vurderinger anses transport med tung renovasjonsbil som den største negative påvirkningen på veien og naturverdiene.

Tiltaket er knyttet til opprydding etter stormen «Amy». Stormen har gjort stor skade på flere eiendommer og forvalter regner med det vil komme flere søknader om motorferdsel i løpet av det kommende året. Opprydding etter stormen er en akuttsituasjon som ikke vil innebære vesentlig samlet belastning utover «normal» bruk av veien.

§ 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Under forutsetning av at kjøringen skjer langs trase som omsøkt, og det ikke oppstår uhell, er det lite sannsynlig at kjøringen vil gi miljøskader som må utbedres. Skulle skader likevel oppstå, vil den som har tillatelsen være økonomisk ansvarlig for utbedring.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å redusere risiko for skade på rotsystemet bør det settes vilkår til tillatelsen, som sikrer at kjøring kun foregår i perioder hvor veien tåler høyere belastning. Kjøring bør videre foregå med kjøretøy og ev. tilhenger med lav aksellast. Ferdselens omfang er begrenset til en dag. Kjørebok anses derfor ikke nødvendig, men tillatelsen skal bringes med under kjøring.

Med hilsen

Eirik Johansen Dobbedal
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette dokumentet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Bjarne Corwin

Postboks 2076 3103 TØNSBERG

Arkivsaksnummer: 2025/12169-1

Saksbehandler: Eirik Johansen Dobbedal

Dato: 10.11.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Jomfruland nasjonalparkstyre	42/2025	17.11.2025

Budsjett og prioritering av tiltak (kap./post 1420.31) og drift av nasjonalparkstyret (kap./post 1420.21) for 2026

Innstilling fra forvalter

Styret vedtar forslag til budsjett for 2026 fra kap./post. 1420.31 – Tiltak store verneområder – som skissert i vedlegg, med ev. suppleringer gjort i møtet.

Styret slutter seg til forslag om søknad om midler til styrets drift fra kap./post 1420.21 på 250.000,- til drift av nasjonalparkstyret, i tillegg til grunnfinansiering på 75.000,-, samlet sum 325.000,-.

Vedlagt tiltaksplan med budsjett for kap./post 1420.31 og 1420.21 danner grunnlag for søknad til Miljødirektoratet. Forvalter legger frem revidert budsjett for styret når tildelingen i klar vinteren 2026.

Styret gjennomfører rullering av flerårig tiltaksplan våren 2026 for perioden 2026-2029.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Tiltaksplan med budsjett for kap./post 1420.31 – 2026

Saksopplysninger

Forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for å planlegge og gjennomføre tiltak for å opprettholde og fremme naturverdiene i verneområdet. Hvert år gjennomføres en rekke skjøtsels- og tilretteleggingstiltak for å ivareta og restaurere natur. Tiltakene gjennomføres av Statens naturoppsyn, Skjærgårdstjenesten og gjennom tjenestekjøp fra grunneiere og private aktører.

Tiltak i Jomfruland nasjonalpark finansieres gjennom kapittel 1420 post 31 (Tiltak store verneområder) fra Miljødirektoratet. Midler til tiltak tildeles etter søknad til Miljødirektoratet (Bestillingskatalogen) med tidsfrist 10. januar. I søknaden må hvert enkelt tiltak spesifiseres og finansiering gis som en ramme på bakgrunn av innmeldt behov og tilgjengelige midler.

Vedlagt forslag til tiltaksplan for 2026 med budsjett. Tildeling via bestillingskatalogen for oppgaver som skal utføres av Statens naturoppsyn (SNO) overføres direkte til naturoppsynet (for 2026 150.000,-). Nasjonalparkforvalter og naturoppsynet avtaler oppgaver og prioritering i egen bestillingsdialog før jul. Tiltak revideres ved tildeling i februar/mars.

Drift av nasjonalparkstyret finansieres gjennom kapittel 1420 post 21. Fra 2024 er ordningen delt opp i et fast grunntilskudd, fastsatt av Miljødirektoratet, samt en del basert på innmeldt behov. Grunntilskuddet skal dekke kostnader med informasjonstiltak og tilrettelegging som faller utenfor kap./post. 1420.31 (fysiske tiltak i verneområdet).

Skjøtelsesplaner og kartlegginger finansieres normalt gjennom kapittel 1420 post 21, men utredninger som anses «nødvendige for å gjennomføre tiltak», kan finansieres via kap./post 1420.31.

Hjemmelsgrunnlag

Vedtekter for nasjonalpark-/verneområdestyrer oppnevnt i medhold av naturmangfoldloven § 62, kap. 3:

Nasjonalpark-/verneområdestyret har følgende myndighet etter naturmangfoldloven:

- forvaltningsmyndighet etter verneforskrifter
- myndighet til å gi dispensasjon fra verneforskriftene med hjemmel i verneforskriftens dispensasjonsbestemmelser og naturmangfoldloven § 48
- myndighet til å utføre skjøtsel i verneområdene etter naturmangfoldloven § 47
- håndheving etter naturmangfoldloven §§ 69 – 72 og § 73.

Utøving av myndigheten skal skje i samsvar med naturmangfoldloven, herunder alminnelig bestemmelser om bærekraftig bruk i lovens kapittel 2. Alle medlemmene i nasjonalpark-/verneområdestyret har et felles ansvar for en helhetlig forvaltning av verneområdene hvor ivaretagelse av verneverdiene og verneformålet er hovedoppgaven. Medlemmene av nasjonalpark-/verneområdestyret skal forvalte verneområdene i samsvar med internasjonale forpliktelser, naturmangfoldloven og verneforskriftene for det enkelte verneområde.

Nasjonalpark-/verneområdestyret er en juridisk person med myndighet til å inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer.

Vurdering

Tiltaksplanen for 2026 inneholder 26 hovedtiltak i verneområdet med en samlet kostnad på 1.275.000,-. Tiltakene er basert på forvalters observasjoner, oppfølging av gjeldende forvaltningsplan og skjøtelsesplaner, samt flerårig tiltaksplan for Jomfruland nasjonalpark og Stråholmen landskapsvernområde. Under flere av postene ligger flere tiltak som faller inn under samme kategori, bl.a. slått av engareal, skjøtelsesrydding m.m. Detaljer rundt hvert tiltak, samt hjemmel i verneforskriften fremgår av tiltakslisten, kollonne F, G og H.

Av samlet kostnad for på 1.275.000,- er det budsjettert med 150.000,- i overføring til Statens naturoppsyn. Midler til SNO-ressurs tildeles verneområdet, men overføres direkte til SNO-budsjett. Midlene til SNO er oppfølging av minkbekjempelse og skjøtselstiltak i verneområdet. Oppdrag for 2026 settes i eget møte med SNO lokalt.

De fleste tiltakene faller inn under kategorien skjøtsel og vedlikehold. Det er ført opp et nytt tiltak på Sandbakken som befinner seg mellom skjøtsel og restaurering. Beskrivelse fremgår under.

Det er forvalters vurdering at det ikke er behov for hogst eller oppryddinger i skogsområdene i verneområdet etter stormen AMY i 2026. Opprydding og sikring av trær over stier og veier er startet opp og kostnadsført i 2025.

Forvalter har lagt inn skjøtselsbrenning av naturbeitemarka på Vestre Saltstein i 2026. Tiltaket vil etter planen gjennomføres i samarbeid med Grenland brann- og redning IKS. Erfaringer fra gjennomføringen og respons i beitemarka, vil danne grunnlag for vurdering om naturbeitemarka bør restaureres tilbake i sin helhet.

Ved restaurering i 2018-2020 ble det satt igjen et belte med skog midt i beitemarka. Dersom skjøtselsbrenningen gir gode resultater, kan det være aktuelt å tilbakeføre resterende areal, jf. beitemarkens utbredelse på 1960- og 1970- tallet, hvor store deler av resterende skogsbelte fjernes. Skogen har en alder på 30-40 år og har lave naturverdier. Pga. lavt beitetrykk vil det være nødvendig å supplere skjøtselen av naturbeitemarka med manuell rydding/slått og sviing i årene som kommer.

Kap./post 1420.31 – tiltak store verneområder

Større og nye tiltak i 2026

Under følger en oversikt med særlige tiltak i 2026 og tiltak med kostnadsramme per tiltak = / > 100.000,- som forvalter ønsker å rette ekstra fokus på.

Beitetjenester 2026

Situasjonen med lokale beitedyr på Jomfruland for 2026 er fortsatt uavklart. Forvalter legger opp til leie av storfe fra fastlandet også i 2026. Leie av beitetjenester på Stråholmen videreføres med Stråholmen småfesa-drift. Leiekostnaden dekker merarbeid og tilsyn knyttet til beiting i tråd med forvaltningens behov og gjeldende beiteplan.

Nytt for 2026 er at forvalter foreslår innleie av beitetjenester med småfe i soner på Jomfruland. Beitingen vil primært foregå på sensommeren og utover høsten i områder med lavt beitetrykk og områder som kan dra nytte av beiting med småfe. Dyrene som er planlagt benyttet er lokale på Jomfruland. Fra og med 2026 foreslår forvalter at styret starter med beiting på Styrmannsholmen. For å unngå konflikter knyttet til friluftsliv og ferdsel, legges det opp til en delt beiteperiode fra 15. mai til 15./20. juni. Fra midten av juni til midten av juli tas dyrene vekk fra holmen, før de slippes ved skolestart (15./20. august til 15. oktober). Beiting planlegges med småfe. Behovet for antall dyr er usikkert og må prøves ut ilt. kommende sesong.

Nye tiltak 2026

- Skjøtselsbrenning naturbeitemark Vestre Saltstein
 - Skjøtselstiltak jf. verneforskriften § 13 (nmfl § 47), sone A, jf. verneforskrift § 1 tredje ledd. Tiltak er kjent skjøtselsmetode for naturtypen og vises til i skjøtselsplan for Saltstein (Svalheim 2018). Tiltak vurdert etter nmfl §§ 8-12. Samlet vurdering er at tiltaket vil ha positive effekter på naturmangfoldet. Kjent og tradisjonell skjøtselsmetode av naturbeitemark. Utarbeidet skjøtselsplan og

godt kartlagt. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt og føre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse. Hensyn til hekkende fugl taler for å gjennomføre brenningen så tidlig som mulig, men samtidig på et tidspunkt som gir hard avbrenning. Gress og lyng må være tilstrekkelig tørt og området er stedvis fuktig naturbeitemark. Klynger med krypgran og enkeltstående furutrær spares for mangfoldet og variasjon. Evaluering av effekt mht. videre restaurering av beitemarka. Skjøtsel jf. delområde 4, eng og skjøtelsplan for naturbeitemark. Nasjonalparkforvalter har fått tillatelse fra Hovedgården å skjøtte en lite areal mot nord i naturbeitemarka, som befinner seg utenfor nasjonalparken, likt som areal innenfor nasjonalparken. Forvalter har innledet samarbeid med Grenland brann- og redning mtp. gjennomføring av oppdraget. Tjenestekontrakt unntatt anskaffelsesreglement, jf. Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften) § 2-4 g.)

- Nødvendig kartlegging før tiltak - Vurdering av hekkelokaliteter for sjøfugl i nasjonalparken
 - o Nasjonalparken har i dag 15 områder i sone B med ferdselsforbud (p.t.) fra 15/4-15/7, samt en rekke holmer og øyer uten ferdselsforbud, men med stor betydning som raste- og hekkeområder for sjøfugl. Forvalter ser behovet for mer kunnskap og vurdering av eksisterende sjøfuglområder (sone B), samt holmer og øyer i nasjonalparken mht. økt tilrettelegging for sjøfugl. Målet er å kartlegge nå-situasjon, med anbefalinger om mulig skjøtsel/rydding for å bedre hekkeforholdene for fugl i verneområdet, ev. etablering av flere kunstige hekkeplasser (eks. teistkasser). Oppdraget løses som tjenestekjøp og leverandør skal sammenfatte kartleggingen med skjøtelsanbefalinger i en skriftlig rapport.
- Sandbakken: Åpen sandmark: Hogst/ fjerning av trær og vegetasjon i gammel sandgrop på eiendommen Øytangen til åpen sandflate. Inkl. hogst av utvalgte frøtrær foran gbnr. 29/293, på Øytangen, inkl fristilling av eik.
 - o Forvalter foreslår at nasjonalparkstyret starter restaurering/skjøtsel med sikte på å reetablere åpen sandflate sør på eiendommen Øytangen. Det har tidligere vært tatt ut sand fra området som har etterlatt en forsenkning i terrenget. Dette området vil egne seg svært godt som åpen sandflate. Formålet er å øke habitatene for insekter som trenger åpne, vindpåvirkede sandflater. Reetablering i sandgrop vil gi små variasjoner i temperatur og fukt ila. dagen, som vurderes som gunstig. Tiltaket er planlagt på statens eiendom.
- Hogst /fjerning av unge furu- og ospetrær i nasjonalparken mellom gbnr. 29/323 og 29/39
 - o Tiltak for å hindre spredning av furu og osp på Sandbakken. Tiltaket berører privat eiendom og forutsetter varsling, jf. nmfl. § 47 tredje ledd.
- Motormanuell slått og beitepussing utvalgte småteiger, kantsoner slåtteenger inkl. rest Plommehagen og slått.
 - o Tiltak for å ivareta mindre teiger med slåtteeng og beitemark hvor større maskiner ikke kommer til. Kantsoner i slåtteengene, samt nordlig del av Plommehagen.

- Rydding av kratt og slått/beitepussing av inngjerdet område på Østre Saltstein (Grinde)
 - Tiltak jf. punkt ovenfor. Dialog med grunneier som stiller seg positiv til at styret tester ut årlig (sen) slått av inngjerdet areal på eiendommen. Målet er å få opp en artsrik, strandnær og fuktpreget eng. Areal preges i dag av tidlig gjengroing. Grunneier har tidligere år drevet manuell rydding av arealet for å holde det åpent.

- Nødvendig utredning før tiltak: Kartlegging av omfang og tilstand marine naturtyper: Bløtbunn, ålegrassenger, tareskoger, israndsavsetninger og skjellsand.
 - 1/3 av felles søknadssum Færder og Ytre Hvaler NP. MD bes vurdere ev. annen post/tilskuddsordning ved begrensede midler. Det mangler i dag kunnskap om omfang og tilstand for de marine naturtypene. Fravær av kunnskap umuliggjør god forvaltning. Miljødirektoratet har tidligere avvist søknad via 1420.31. Det er begrenset med midler over kap./post 1420.21 og direktoratet anbefaler å søke over kap./ post 1420.32. Forvalter undersøker dette med MD før søknad.

Kap./post 1420.21 – Drift av nasjonalparkstyret

Jomfruland nasjonalparkstyre fikk tildelt 260.000,- til drift av nasjonalparkstyret i 2025. I tillegg fikk styret tildelt 75.000,- (1,88% av samlet pott) gjennom en ny «grunnfinansiering», som skal dekke utgifter til informasjon, tilrettelegging og aktiviteter som ikke faller inn under kap./post 1420.31 – Tiltak store verneområder.

Jomfruland nasjonalparkstyre overfører sin andel i sameiet tårn med informasjonsbu på Øytangen i 2025, gjeldende fra 1.1.2026 (se under). Digitale tjenester knyttet til skjerm, videovisning og nettside, videreføres i samarbeid med besøkssenteret. Styret har ellers årlige utgifter knyttet til profilering og distribusjon av informasjonsbrosjyrer om nasjonalparken. Rammen for 2025 er disponert. Forvalter anbefaler derfor at nasjonalparkstyret søker om 250.000,- til drift av nasjonalparkstyret for 2025, med forutsetning om av grunnfinansieringen på 75.000,- opprettholdes, slik at samlet søknadssum inkl. grunnfinansiering for 2025 er på 325.000,-

Driftsbudsjett nasjonalparkstyre 2025		Kostnad		Merknad
Nasjonalparkstyret - drift	kr	213 000,00		(Honorar, møter, transport, reise bevertning, kompetanseheving, rådgivende utvalg)
Informasjon, nettside, annonsering	kr	112 000,00		Ikke medregnet ev. andel fra besøkssenteret ifbm. delte kostnader for digital informasjon.
Sum utgifter	kr	325 000,00		
Tildeling kap./post 1420.21	kr	250 000,00		
Grunnfinansiering Jomfruland NP	kr	75 000,00	kr	75 000,00
Andre tiltak 1420.21	Søknad			
Sum inntekter	kr	-	kr	75 000,00
Balanse	kr	-	-kr	250 000,00

Sameiet med tårn – Øytangen

Fra 1.1.2026 overtar Besøkssenter Jomfruland nasjonalpark AS nasjonalparkstyrets andel i sameiet tårn med informasjonsbu på Øytangen. Som del av overtakelsen gjennomførte Ganitt en bygningsinspeksjon i 2025. Inspeksjonen ble finansiert av nasjonalparkstyret over driftsmidlene. Nasjonalparkstyret dekker også sameieandelen for 2026. Denne er belastet styrets budsjett for 2025 og overføres som en del av sameiets «egenkapital». Overtakelsen innebærer at styret fra og med 2026 ikke lenger har økonomisk forpliktelse inn mot sameiet. Dette innebærer en mindre innsparing på 10.000,- per år, men styret har fortsatt kostnader knyttet til filmvisning og nettside i samarbeid med besøkssenteret.

Tiltaksplan med budsjett for kap./post 1420.31 - 2026 (Tiltak store verneområder)						Hjemmel/ Vurdering etter nmfl. §§ 8-12	Kommentar
Titel	Prioritet	Budsjett	Utbetalt	Disponert	Merknad		
Skjultslettbrenning naturbeitemark Vestre Saltstein	1	kr	150 000,00		Tjenestekjøp: Gjennomføres sammen med Grenland brann og redning. Gjennomføres som øvelse for skogbrannropp.	Skjultslettsiltak jf. verneforskriften § 13 (nmfl § 47), sone A, jf. verneforskrift § 1 tredje ledd. Tiltak er kjent skjultslettmetode for naturtypen og vises til i skjultslettsplan for Saltstein (Svalheim 2018). Tiltak vurdert etter nmfl §§ 8-12. Samlet vurdering er at tiltaket vil ha positive effekter på naturangifoldest. Kjent og tradisjonell skjultslettmetode av naturbeitemark. Utarbeidet skjultslettsplan og godt kartlagt. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt og fære-er-prinsippet kommer ikke til anvendelse. Hensyn til bekjende fugl taker for å gjennomføre brenninger så tidlig som mulig, men samtidig på et tidspunkt som gir hard avbrenning. Gress og lyng må være tilstrekkelig tørr og området er stedvis fuktig naturbeitemark. Klynger med krypgras og enkeltstående furutrær spares for mangfold og variasjon. Evaluering av effekt mht. videre restaurering av beitemarka. Skjultet jf. delområde 4- eng og skjultslettsplan for naturbeitemark.	Tiltaket har en kostnadsramme på over 100.000,-. Jf. regler for off anskaffelser skal det gjennomføres en begrenset konkurranse. I dette tiltaket vurderes det at tiltaket vil ha positive effekter opp mot sikkerhet og mener at anbud ikke i tilstrekkelig grad varetar sikkerheten knyttet til tiltaket. Ved å benytte Grenland brann og redning som aktør, vil sikkerheten og bereidskapen være vurdert. Dette gjelder særlig ved 1. gangs brenning, hvor død biomasse vurderes som stor. Jf. Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften) § 2-4 g.)
Kjøp av tjenester Statens naturoppsyn	1	kr	150 000,00		Bestandskontroll villmink, tilsyn/tiltak teist, bekjempelse av ryknerose NP-sør og skjultet m.a. jf. bestillingskatalog SNO og naturoppdrag. Overføres direkte til SNO's budsjett	Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019)	
Sandbakken: Åpen sandmark: Hogst og fjerning av stubber i gammel sandrop på eiendommen Øytangen og restaurere til åpen sandflate. inkl hogst av utvalgte frøtrær foran gbnr. 29/293, på Øytangen, inkl fristilling av eik.	1	kr	100 000,00		IK	Skjultet hjemlet i verneforskriften § 1 annet ledd b.). Forankret i skjultslettsplan for Sandbakken og Øytangen var (2018) og skjultslettsplan for Øytangen (2018). Sone med åpne sandarealer. Området er i gjengroingsfase og rommer en rekke truede arter knyttet til åpen sand. Åpning av sandflatene kan bidra til økte leveområder for murerbier og strandmurelve. Området har i dag en vis bruk, så det er påregnelig at menneskelig aktivitet kan bidra til å holde flatene åpne. Fjerning av vegetasjon og gjengroing av sandflater har vist gode resultat i Sverige. Vurdert etter nmfl. §§ 8-12: Godt kunnskapsgrunnlag. Restaurering/skjultet benytter kjente metoder og har som formål å gjenopprette habitatet for en rekke truede arter. Fordelene ved gjennomføring av restaurering og tilrettelegging for truede arter vurderes som større enn tap av halvungen furu- og bjerketrær 20-30 år. Sandbakken skal forvaltes som åpen sandmark og gjengroing av trær, gresser og moser vurderes som den største trusselen mot naturverdiene. Fjerning av trær og rotasjon av sand vil rekonstruere et mulig "lynetrær"/åpen sandflate med tilhørende fordeler og egenskaper. Formasjonen finnes p.t. ikke lenger på Sandbakken. Areal eid av staten. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som god og § 9 kommer ikke til anvendelse.	Målt: Utvikle naturverdiene på Sandbakken med start på statens eiendom på Øytangen. Fjerne frøtrær og åpne sandflater for å fremme arter knyttet til åpne sandflater. Tiltakene har som delmål å tilrettelegge for at arter som har forsvunnet eller ikke er påvist de senere årene, kan vende tilbake (her særlig fokus på strandmurerbier). Åpne sandflater og dyntetra/groper gjenopprettes. Første trinns gjenoppretting åpnet trau i gammel sandtall som i dag er gjengrodd av furu og bjørk. Forsten fordeler for naturverdiene, vil tiltaket ha positive effekter for allmenhetens friluftsliv, ved at man åpner landskapet og gjenoppretter åpne sandflater. Siltatje overvaks i kommende år, men tiltakene legger til grunn et ønske om en viss siltatje/bevegelse i de åpne sandflatene for å fremme ny gjengroing. Areal var tidligere åpen, blottlagt sand. Arealen har de siste 10-40 årene grodd igjen og økende areal dekket av moser. Dette forringer habitat for sandlevende og strandnære insekter som bier, strandmurelve og strandtrou.
Tjenestekjøp skjultet Stråholmen	1	kr	85 000,00		Tjenestekjøp - oppfølging av forvaltningsplan. Rydding, sving, betjening, restaurering av stengjerder og generell skjultet.	Sone A jf. verneforskrift JNP § 1 tredje ledd og forskrift for LVO Stråholmen.	
Kjøp av betjenestener, stor, inkl. tilsyn og flytting - Jomfruland	1	kr	85 000,00		Økning av kostnader knyttet til transport, slipp og tilsyn av stor på Jomfruland. Flytting iht. betjening, inkl ekstra kostnader knyttet til tilsyn i verneområdet. En midler til etablering av hussdyrgerde for å intensivere betjening på Øytangen med færre dyr.	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	Innleid tjeneste for å opprettholde tilstrekkelig betjening i verdifulle områder i nasjonalparken.
Tjenestekjøp skjultet Jomfruland - samlepott.	1	kr	70 000,00		Tjenestekjøp grunneiere, og Skjærgårdsstjeneste. Inkl., vedlikehold/rydding beitemråder, bortkjøring av kott og hogstavl. Flere småbøyer og uforsatt (skjultet av mindre områder i sone A, inkl. vindfall/ruskotrær/ o.a.).	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.	Post dekker bortkjøring av kvist, skring av trær, vindfall i sone A.
Nødvendig kartlegging for tiltak - Vurdering av hekkokalliteter for sjøfugl i nasjonalparken	1	kr	70 000,00		Skilting rapport med anbefalinger.	Verneforskriften § 1 første ledd.	
Fremmedarter: Oppfølging av kartlegging 2024. Bekjempelse av fremmedarter - Jomfruland	1	kr	60 000,00		Oppfølging ifbm. bekjempelse av fremmedarter.	Uttak av fremmedart. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	
Kjøp av betjenestener, inkl. tilsyn og flytting - Stråholmen	1	kr	60 000,00		Tjenestekjøp grunneiere	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	
Vedlikehold/rydding trevrirke, vorder og groper. Tillegging utvalgte strekninger Jomfruland - Kragerø VGS	1	kr	55 000,00		Tjenestekjøp. Avhengig tildeling forutsetter dette utlysning av anbud for oppdrag. Kartlegging av områder med tapst fiskekredskap og søppeldepotier under vann, samt kartlegging av mulig brudd på trållforbudet i Jomfruland nasjonalpark.	Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019)	
Opprydding bunneliggende marint avfall: tapte fiskeriskedskap o.a.	1	kr	50 000,00		Manuelt slått av område. Plommetagen som er uformellkommelig for traktor. Betjening av utvalgte beitemark langs Hovedveien for å hindre oppslag. Supplement ved lavt betjening.	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.	Skjultet av delområde 4 - eng/beitemark, jf. soneinndeling med forvaltningsmål i forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019).
Motormanuelt slått og betjening utvalgte småteiger, kartsoner slåtteenger inkl. rest Plommetagen og slått	1	kr	50 000,00		Tjenestekjøp. Kostnad dekker kost, løn og transport ifbm. oppdraget. Fjerning av kvist/hogstavl er kost fers Jomfruland samlepott.	Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019) og skjultslettsplan. Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019)	
Skjultslettsrydding Nome vgs - skogbruk	1	kr	40 000,00		Gjennomføres av vg 2 anleggsgartner Nome vgs. Kostnad dekker kost, løn og transport.	Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019) og skjultslettsplan. Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019)	
Restaurering av stengjerder - Nome vgs	1	kr	40 000,00		Tjenestekjøp	Oppfølging av igangsatt restaurering kystfuglighet på Styrmannsholmen. Betjening i perioden 15. mai til 15. juni, samt fra 15. august til 15. oktober. Jf. skjultslettsplan for Styrmannsholmen og Larsholmen (2022). Tiltak vurdert etter nmfl. §§ 8-12. Formålet er å restaurere tilbake et artsrikt betjeningstett kystlandskap dominert av lyng og urter. Kunnskapsgrunnlaget er godt og § 9 kommer ikke til anvendelse. §§ 10-12 kommer ikke til anvendelse.	Innleid tjeneste for å opprettholde tilstrekkelig betjening i verdifulle områder i nasjonalparken. Betjening må evalueres i betjeningssesjon. Betjening fjernes fra området i perioden 15. juni til 15. august for å unngå konflikt med andre brukere (statlig silvert friluftsliv).
Kjøp av betjenestener, inkl. tilsyn og flytting - Styrmannsholmen	1	kr	35 000,00		Tjenestekjøp grunneiere. Sen slått med traktor. Gress bakketrær og rakes sammen før bortkjøring.	Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019). Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.	
Slått fern teiger Jomfruland	1	kr	30 000,00		IK	§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	Vedlikehold av eksisterende skiltplater. Lengde 250-270cm. Tiltaksettegg friluftsliv.
Innlegg av 3x3 paller i eik/malmfuru til slått, 250cm lenger.	1	kr	25 000,00		IK	§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	Innleid tjeneste for å opprettholde tilstrekkelig betjening i verdifulle områder i nasjonalparken.
Kjøp av betjenestener, små, inkl. tilsyn og flytting - Jomfruland	1	kr	20 000,00		Bruk av småfe med rufence	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	
Hogst /fjerning av unge furu- og ospetrær i nasjonalparken mellom gbnr. 29/223 og 29/239	1	kr	20 000,00		Skjultet - Oppfølging av skjultslettsplan for Sandbakken. Hindre gjengroing. Hogstavl fjernes bort.	Verneforskriften § 1 annet ledd b.). Uttak av stedegne arter som truer naturverdiene på Sandbakken. Økt utskyggelse fører til fuktigere klima og fremmer frasetting fra bakkeløpeliggende skog som stimulerer raskere gjengroing. Trærne har relativt ung alder og hennet til sårbare naturverdier knyttet til sandflaten vurderes viktigere enn bevaring av furu- og ospesko. Tiltak vurdert opp mot nmfl. §§ 8-12. Fordelet vesentlig større enn uetingsene.	Oppstart rydding av engareal innenfor gjerdene på gbnr. 29/80. Areal avstengt for betjening, men ønskelig å starte skjultet av engareal med sikte på reetablering av slåttmark. Behov for krattrydding og betjening/slått med ryddesag, ev. tohjulstraktor, for årlig, sen slått. Areal bør sås årlig i september og gress rakes sammen og kjøres bort. Tiltak ønsket av grunneier.
Supplering skitt	1	kr	20 000,00		Underskitt (verneområdeskitt: Drone, sykkel, bløtdyng, skitt til blåplasser.	§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.
Rydding av kvatt og slått/betjening av inngjerdet område på Østre Saltstein (Grinde)	1	kr	20 000,00		Tjenestekjøp.	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.	
Vedlikehold av utvalgte stengjerder - kanalisering av ferdsløp på opprettholde naturverdiene.	1	kr	15 000,00		Tjenestekjøp. Prioritere strekning fra løkne på Østre Saltstein.	Skjultet/kanalisering for å bevare naturverdiene.	
Vedlikehold ekeiegende Holmskåka	1	kr	10 000,00		Skadet sommer 2025. Innkjøp av nye ekekrager, lange spiker, innleid hjelp, ev. IK skjærgårdsstjeneste.	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.	Innkjøp festemateriell. Forvalter gjennomfører.
Overvåking og skjultet av strandtrou jf. skjultslettsplan	1	kr	10 000,00		Tjenestekjøp Norsk botanisk forening. Rydding av konkurrerende vegetasjon rundt strandtrou. Fristilling av planter. Vendig av sand og luking av marehalm. Videre forsøk med utslag av frø utenfor kasser. Tiltak overvaks.	Verneforskriften § 1 annet ledd b.). Skjultslettsplan Sandbakken.	
Tiltak strandmurelve og strandmurerbier - Rensking av sandflate på Sandbakken	2	kr	5 000,00		Åpne flere mindre områder tett på høyden på Sandbakken, gbnr. 29/41, hvor moser fjernes og sanden vendes (øverste, næringsrike lag byttes). Overvåking mht. effekt lokalt. Området utsett for stor gjengroing fra 2013 frem til i dag. Eldre bilder viser ytterligere gjengroing.	Verneforskriften § 1 annet ledd b.). Skjultslettsplan Sandbakken.	SNO
Fjerne gammel teilestak fra Øytangen gård til fugleåret	2				Opprydding. Kostnad dekket under opprydding med Kragerø vgs.		
Nødvendig utredning før tiltak: Kartlegging av omfang og tilstand marine naturtyper: Bløttbunn, blegrasesenger, tareskoger, tirandsavsetninger og skjellsand.	3				3/7 av felles søknadssum Færder og Ytre Hvaler NP. MD bes vurdere ev. annen post/tilkuddsordning ved begrensede midler. Det mangler i dag kunnskap om omfang og tilstand for de marine naturtyperne. Fravær av kunnskap umuliggjør god forvaltning. Søker via post 1420.32		
Sum kostnader		kr	1 275 000,00	kr	-		
1. Tildeling kap/post 1420.31							
2. Tildeling kap/post 1420.31							
Sum inntekter			0				
Resultat			-1 275 000	0			

Arkivsaksnummer: 2025/12308-1

Saksbehandler: Eirik Johansen Dobbedal

Dato: 10.11.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Jomfruland nasjonalparkstyre	43/2025	17.11.2025

Bytte av tjenesteleverandør og oppgradering av nettsiden jomfrulandnasjonalpark.no

Innstilling fra forvalter

Jomfruland nasjonalparkstyre godkjenner bytte av tjenesteleverandør fra Blank Space til Veniro AS og disponerer 85.000,- fra kap./post 1420.21 i 2025 til nasjonalparkstyrets andel i oppgradering av nettsiden med oppstart av arbeidet i 2025.

Styret legger til grunn at Besøkssenter Jomfruland nasjonalpark AS dekker den andre halvdelens av kostnaden og at løpende driftskostnader deles likt mellom nasjonalparkstyret og besøkssenteret fra og med 2026.

Forvalter gis i oppgave å finne en praktisk løsning på fordelingsnøkkel og fakturering i samarbeid med besøkssenteret.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

I forbindelse med etableringen av Jomfruland nasjonalpark ble nettsiden jomfrulandnasjonalpark.no opprettet. Nettsiden skal fungere som en informasjonsplattform til besøkende.

Miljødirektoratet stiller krav til design gjennom designmanualen. Frem til 2025 var det Stangebye Sør Reklame (SSR) i Arendal som var tjenesteleverandør. SSR ble lagt ned i 2025, hvorpå en tidligere ansatt startet nytt firma (Blank Space) og overtok oppgaven.

Jomfruland nasjonalparkstyre betaler i dag for en grunnleggende pakke med hosting, oppgraderinger o.a. til Blank Space

I forbindelse med opprettelsen av besøkssenteret, ser forvalter i nasjonalparken og daglig leder i besøkssenteret behov for å tilpasse og oppgradere nettsidene, slik at de fungerer uavhengig plattformer, er enkle å oppdatere og sikre i drift. Dagens løsning oppleves som tungvin for ufaglærte og vi må ofte søke assistanse fra leverandør for grunnleggende tilpasninger.

Vurdering

I 2025 oppgraderte Færder nasjonalparkstyre og Besøkssenter Færder nasjonalpark sine nettsider. Oppgraderingen ble gjort av Veniro, en Tønsberg-basert firma som leverer tjenester innenfor design og nettsider.

Erfaringene fra Færder er svært gode og forvalter i Jomfruland NP og daglig leder i besøkssenteret har allerede hatt innledende møte med Venrio og mottatt tilbud på oppgradering, samt driftskostnader (estimat).

Målet til begge parter er å sikre en god, brukervennlig nettside som ikke krever inngående digitale kunnskaper fra administrasjonen. Nettsiden skal fungere som en felles informasjons- og kunnskapskanal for publikum. Fordelen ved å velge Veniro som tjenesteleverandør, er at vi da vil ha samme system som Færder nasjonalpark og besøkssenteret der. Dette gir en stordriftsfordel mht. feil og oppgraderinger.

Eks. på hvordan nettsiden til Færder nasjonalparkstyre og Besøkssenter Færder nasjonalpark fungerer i dag, kan ses på [Forside - Færder Nasjonalpark](#).

Veniro har estimert følgende driftskostander for nettsiden:

- Webserver: 5.500,- (Må eventuelt justeres ettersom hvor mye trafikk og belastning dere har på siden. Denne kan justeres når som helst).
- Database: 648,- / år
- Backup og vedlikeholdsavtale (inkl. sikkerhetstiltak): 15.000,- / år
- E-postserver (for kontaktskjema): 2.500,- / år
- Cookie-consent-løsning (valgfritt, men anbefalt med tanke på GDPR og Google samtykker): 4.000,- / år, avhengig av trafikk og behov

-Vi inkluderer også kostnadsfri oppsett av Google Analytics dersom dere ønsker innsikt i bruk og trafikkmønster.

Nasjonalparkstyret betaler i dag ca. 30.000,- i årlige kostnader knyttet til oppgradering, drift og tjenester. Forvalter er av den klare oppfatning at tilbudet fra Veniro er vesentlig bedre enn dagens tilbud, samtidig som at de årlige kostnadene fra 2026 fordeles mellom senetret og styret. Dagens løsning er helt på minimum og nettsiden har behov for vesentlige oppgraderinger.

Fovalter i JNP og daglig leder i BJNP har satt som vilkår at Veniro tar seg av alt praktisk knyttet til flytting av tjenesten fra Blank Space til Veniro, da dette faller utenfor vår kompetanse.

Veniro har videre skissert følgende rammer og estimat for oppgradering av nettsiden. (Tilbudet er et estimat etter møte avhold i mai 2025):

Steg 1: Oppstart og struktur

Vi starter med et felles arbeidsmøte hvor vi definerer innhold, struktur og hvilke sider som skal utgjøre grunnstammen i løsningen. Deretter lager vi et forslag til hvordan dette kan henge logisk sammen og fungere i praksis.

Steg 2: Design og wireframe

Vi skisserer opp et designutkast og en enkel wireframe. Her tar vi høyde for at siden skal være så dynamisk som mulig – slik at innhold på forsiden og andre steder automatisk henter innhold fra nyheter, kategorier og undersider. Dette gjør det enkelt for dere å oppdatere siden videre uten at dere trenger å tenke på flere steder samtidig.

Steg 3: Utvikling og lansering

Når designet er godkjent, går vi i gang med utvikling av nettsiden. Vi kan ta ansvar for hele den tekniske implementeringen – fra serveroppsett og database til ferdig publisering på ønsket domene.

Steg 4: Opplæring

Når nettsiden er lansert, setter vi av 3–4 timer til opplæring. Her viser vi hvordan dere enkelt kan redigere og vedlikeholde nettsiden selv – enten det gjelder å legge til nye sider, oppdatere bilder, legge ut nyheter eller publisere arrangementer.

Budsjett for komplett leveranse: 156.000,- eks. mva

Denne prisen inkluderer alle punktene over. Vi har satt av tilstrekkelig tid til at vi sammen kommer frem til en løsning som både ivaretar innhold, design og tekniske krav – og som er enkel å bruke og vedlikeholde for dere internt.

ST 44/2025 Eventuelt